

SÁRÁND KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA - 2017

TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

Sáránd község Önkormányzata

Sáránd

Nagy utca 44.
4272

Megbízó:

Tervező:

LA-URBE Építésziroda Kft.

Budapest

Tűzoltó utca 21.
1094

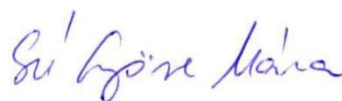
SÁRÁND KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY ALÁÍRÓLAP

Vezető településtervező

Lautner Emőke
TT-1-05-79
LA-URBE KFT.

Tervező

Szarkáné Györe Mária
településmérnök
TT-05-0460

Ügyvezető

Lautner Emőke
LA-URBE KFT.

Budapest, 2017. július hó

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT	7
1.1 Sáránd történeti leírása	7
1.2 Sáránd településszerkezetének történeti kialakulása	9
1.3 Sáránd régészeti örökségének felmérése	13
1.4 A védett műemléki értékek települési értékleltára	14
1.4.1 Világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek	14
1.4.2 Az országos építészeti örökség elemei	14
1.4.3 Nyilvántartott régészeti lelőhelyek	16
1.5 A helyi építészeti örökség értékei, települési értékleltára	18
1.5.1 Településképi jelentőségű útvonalak, közterületek	18
1.5.2 Helyi értékvédelmi terület	23
1.5.3 Helyi egyedi védelemre érdemes építmények	24
2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZTATÁSOK HATÁSELEMZÉSE	32
2.1 A VÁLTOZÁSOK ISMERTETÉSE	32
2.1.1 Településhálózati változások	32
2.1.2 Népeség, életmód, társadalom változása	32
2.1.3 Településszerkezeti, tájhasználati , területfelhasználási és beépítettségi változások	32
2.3.1.1 Külterület területfelhasználása és változásai	33
2.3.1.2 Belterület területfelhasználása és változásai	34
2.1.4 Infrastrukturális változások	35
2.1.4.1 Közlekedési infrastruktúra	35
2.1.4.2 Közmű infrastruktúra	36
2.2. A VÁLTOZÁSOK HATÁSAI	37
2.2.1 A változtatások hatása a régészeti örökségre	37
2.2.2 A változtatások hatása a történeti településre, település- és tájszerkezetre	37
1.2.3 A változtatások hatása a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre	38
1.SZ. MELLÉKLET: ÉRTÉKLELTÁR	40

BEVEZETÉS

Jelen Települési örökségvédelmi hatástanulmány a „Kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról” szóló 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet IV. fejezet 35. 68- 69. § szerint, a 12. mellékletben előírt tartalommal készült.

A tanulmányhoz felhasználásra került a Településfejlesztési koncepcióhoz készített Megalapozó vizsgálat, korábbi vizsgálati anyagok, Sáránd közigazgatási területére vonatkozó rendezési tervek, a Miniszterelnökség Kulturális Örökségvédelemért Felelős Helyettes Államtitkárság nyilvántartási hatóságának 2017. februári adatszolgáltatása, a Mapire rendszer adatbázisában szereplő különféle történelmi térképek, történeti, régészeti, és művészettörténeti szakirodalmak.

Az épített környezet értékeit helyszíni bejárás során 2017-ben készített fotókkal dokumentáltuk. Az értékek megjelenítésére felhasználtuk a legfrissebb digitális alaptérképet, valamint a Google műholdas légi felvételeit.

A hatástanulmány készítői egyúttal nyilatkoznak arról, hogy a tanulmány készítéséhez szükséges képesítéssel, gyakorlattal és szakértői jogosultággal rendelkeznek, szerepelnek a Miniszterelnökség által vezetett Régészeti és Műemléki szakértői névjegyzékben régész, ill. műemléki szakértőként.

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT

1.1 SÁRÁND TÖRTÉNETI LEÍRÁSA

Sáránd a mai Hajdú-Bihar megye igen korai alapítású településeinek egyike. Nevének első okleveles előfordulása Sarang formában már jóval a tatárjárás előttről, 1219-ből való. A kora Árpád-kori településekre vonatkozóan alig áll ugyan rendelkezésre okleveles adat, ám birtoklástörténeti körülményekből joggal lehet arra következtetni, hogy nem kizárt az egészen korai eredet sem.

Az Ákos-nem tagjai a XI. században már bizonyosan megjelentek a Berettyó-Kékkálló vidékén, akik a királyi birtokként megült Sárándon a tatárjárás előtt részt szereztek.

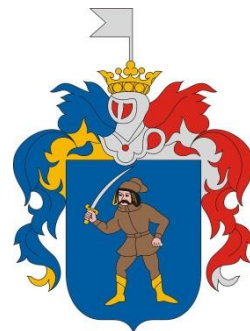
Első ismert birtokosa Márton úr, később Bakó, akiről sokáig Bakó-Sárágnak is nevezték a helységet.

A váradi egyházmegye évkönyvei – a váradi püspöki (1291-94) és a pápai tizedjegyzék (1334-35) – szerint a XIII. század végén a faluban már szervezett egyház és templom volt.

Sáránd – legalábbis részben – a XIV. század derekára már egyre inkább jellegzetes, kismemesi birtok, a feljegyzések szerint 1552-ben Czibak Imréé és Sárándi Mihály örököseié volt. A mintegy 30 portával rendelkező falu a korabeli településviszonyok közepette már viszonylag jelentékeny nagyságrendet képviselt.

Nemzeti fejedelmeink közül Bocskai neve e tájon olyan híré, mint Bethlen Gáboré Alsó-Fehérben, a Rákóczyaké a Hegyalján s Beregben, Lorántffy Zsuzsannáé Zemplénben.

Bocskai hálás volt a hajdúk iránt, a törökök ellen vívott harcban. Dicsőséges hadjáratát bevégezve, 1606-ban Komádi, Mező-Sas, Berettyó-Újfalú, Kaba, Derecske, Tépe, Konyár, Bagos, Sáránd, Mikepércs, Bagamér, Félegyháza és Kölesér, illetőleg Szalonta községekbe telepíti le az általa kiváltságokkal és szabadalmakkal megajándékozott hajdúkat. E hajdú községek katonai eredete most is leolvasható pecsétjeikről, Sárándéban vitézkedésük jeléül a kardos magyar vitéz található.

Sáránd életében gyökeres fordulatot hozott a hajdú kiváltságolás, amely a XVII. század elején a „kishajdú” települések sorába emelte. Az erdélyi törvénytár (Approbata Constitutiones) 1626-ban már a hajdúvárosok sorában említi, így a település a hajdúvitézek birtokában volt.

Az a vidék, mely megszabadult a töröktől, huszonkét év múlva ugyanazon hatalom áldozatául esett. A közeli Várad (Nagyvárad) török kézre kerülése (1660) után a lakosság a megszállónak dézsmát és harminc magyar forint cenzust fizetett. Talán ennek és a szerencsének köszönhető, hogy a hódoltság alatt is életben maradt Sáránd.

A félhold uralma ezentúl már nem sokáig tartott. 1686-ban Szent-Jobb vára ismét keresztény kézre került. 1692-ben Várad is visszakerült és a következő évben végkép kivonult a török a megye területéről. Előtte azonban Diószegtől és Derecskétől le a déli határig irtó háborút vitt a lakosság ellen, fölégetett mindent, mi útjába esett. Sáránd még így is néptartó hely maradt, míg sok település elnéptelenedett, vagy teljesen elpusztult.

A szatmári béke az ország más, szerencsésebb vidékein békességet hozott: Biharmegye magyar lakosságának állandó nyugtalanságot. A hajdúságot, I. Lipót, fegyveres szolgálata alól még 1700-ban fölmenti, és dézsma alá veti, eleve is kilátásba helyezvén, hogy mihelyt megtollasodnak, taksát is fizessenek. A hajdúk és székelyek tömeges nemességét nem ismerték el. A hódoltság súlyos következményeként a meggyengült, katonai erejét és szerepét elvesztő településeket, köztük Sárándot is az udvar a helyettük fizetett hadi költség fejében Eszterházy Pál nádornak adományozta zálogba. Eszterházy Sárándot ismét jobbágyi függésbe taszítva, derecskei uradalmához csatolta. A bevezető és beiktató rendelet közhírré tétele megyeszerte erős izgalmat és rémületet idézett elő. Eszterházyt birtokba vezető homo regiusnak több helyt fegyveresen álltak ellent a hajdúk úgy, hogy a szomszéd községekben kellett a beiktatást végrehajtani.

Tény, hogy az uradalomhoz való tartozás nemcsak a hajdú kiváltságoktól fosztotta meg a települést, hanem hosszú ideig vegetálásra is készítette.

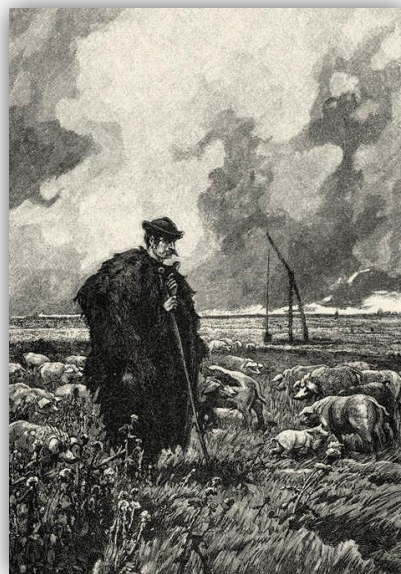
Eszterházy később a hajdú községekkel, így Sáránnal is szerződéses viszonyba lépett, s így ezek jobb helyzetbe jutottak, mint az urbéri elbánásban részesült jobbágyságok.

Sáránd történelmének jellegzetes vonása, hogy a XVI. század derekán Sáránd lakói áttértek a protestáns hitre, amelyet azóta is többségi vallásként őriznek.

A jobbágyság felszabadulását 1848-ban Sárándon is másutt is példás rendben ülték meg, és országgyűlési képviselőt választott a berettyóújfalui kerület.

A volt jobbágyság helyzete fokról-fokra javult, a bocskoros nemeseké ugyanolyan arányban hanyatlott.

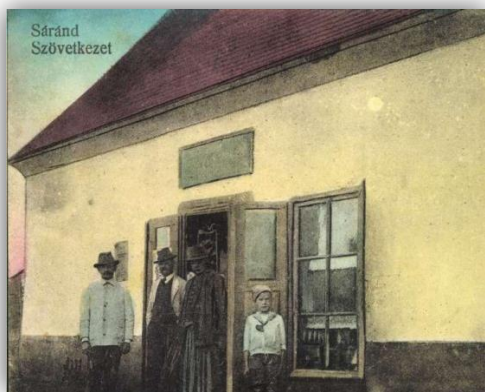
Végül az 1860-as években megszületett a birtok-elkülönítést szabályozó egyezség, amely a 3197 holdas határból 300 holdat hagyott az Esterházy család kezén, a többi végérvényesen a lakosságnak maradt. Az úrbéres földek állami kárpótlás mellett paraszti tulajdonba mentek át. Ez megnyitotta az utat az önálló paraszti gazdálkodás erőteljesebb fejlődése előtt Sárándon is.

Forrás: Az Osztrák-Magyar Monarchia Írásban és Képekben – Bihari síkság

Sáránd történelmének talán egyik legfontosabb jellemzője, hogy képes volt fennmaradni. Nemcsak az élni akarásnak, hanem a szerencsének is köszönhető, hogy nyolc évszázados története során, vérzivataros időkben, dacolva a tatárjárás, majd a török hódoltság megpróbáltatásaival, belső viszályokkal és harcokkal, túlélve pusztító járványokat, Sáránd mind a mai napig néptartó, sőt népesség gyarapító hely tudott maradni.

Sáránd népességmegtartó erejét bizonyítja, hogy 1785. évi II. József-féle első teljes körű magyarországi népszámlálás idején 928 lakosával, Sáránd már egy viszonylag jelentékeny településnek számított. A népesség ekkor 147 házában, ill. 163 háztartásban élt. Az első, immár hivatalos népszámlálásig, 1869-ig a népességszám 1437 főre emelkedett, 1880-ban pedig meghaladta a 1500 főt (1532 fővel). Ettől kezdve lassult a növekedés üteme, de népszámlálástól népszámlálásig mindig emelkedett a lélekszám, ami 1941-ben haladta meg a kétezres nagyságrendet (2050 fővel).

Az évtizedek folyamán Sáránd fokozatosan számottevő településsé vált, beilleszkedett a 19. szd. derekától lassanként modernizálódó hazai közigazgatási rendszerbe. Erre az időszakra főbb kontúrajait tekintve már kialakultak a települést mindmáig jellemző morfológiai jegyek és sajátosságok, s nem utolsósorban a falu jellegadó arculata.

A kiegyezést követően, főként a XIX. szd. végétől csendes fejlődés, konszolidált időszak vette kezdetét Sáránd életében. A község társadalmi-gazdasági helyzetét jelentős mértékben javította az a körülmény, hogy 1849-ben átadták a Debrecen-Létavértes

vasúti szárnyvonalat, amely mentén Sáránd is vasútállomáshoz jutott, s így módon könnyebbé és gyorsabbá vált a települések, mindenekelőtt Debrecen elérhetősége.

Sáránd esetében igazán dinamikus fejlődésről nem igazán beszélhetünk a XX. szd. első felében sem, a falu továbbra is szegény mezőgazdasági jellegű település maradt. A falu életében mindvégig a mezőgazdaság játszott meghatározó szerepet. Sajnos a mezőgazdaság nem tudott dinamizáló erővé válni, mert a birtokmegosztás kedvezőtlen volt. A 3919 katasztrális holdnyi összes terület 507 birtok között oszlott meg. A termőföld birtoknagyság csoportok szerint nagyon elaprózott volt, és igazán óriási területeket magukba foglaló nagybirtokok nem voltak jelen Sáránd mezőgazdaságában. (A birtokmegosztás ellentmondásait a későbbiekben az 1945. évi földbirtokreform igyekezett korrigálni).

Sáránd életében a két világháború emberi veszteségeket okozott. A II. világháború harcai Sáránd számára 1944. okt. 19-én fejeződött be, amely egyben új fejezetet is nyitott a település életében. Lendületes polgári fejlődés vette kezdetét a földreformmal. Megalakultak a demokratikus pártok. Politikai fordulat következtében egy új, eredményekben bővelkedő, de súlyos ellentmondásoktól sem mentes korszak kezdődött, melynek során bekövetkezett a mezőgazdaság tulajdonviszonyainak gyökeres átalakítása, létrejött a szocialista típusú termelőszövetkezet (TSZ). 1950-ben Sárándon is kialakultak az új közigazgatási keretek. Az első tanácsválasztás eredményeként 1950 októberétől létrejött az önálló tanács Sárándon is, amelynek irányításával, s egyben az egész település érdekében köztisztviselőre méltó szerepet játszott Lengyel Mihály (1902-1977). Személyét és feleségét Csobay Emmát (1910-1998), a község Emike nényét mind a mai napi nagy tisztelet övezi a település lakói között.

Újabb nagy fordulóponthoz az 1990. évi rendszerváltás jelentett. Megalakult az új képviselő-testület, létrejött az immár független önkormányzat. Sáránd első polgármestere Szabó Antal lett, majd a tisztséget Nagy Józsefné töltötte be.

1.2 SÁRÁND TELEPÜLÉSSZERKEZETÉNEK TÖRTÉNETI KIALAKULÁSA

Sáránd településszerkezete történeti folyamatok eredményeként alakult ki, amelynek eredeti szerkezete megmaradt, majd kiegészült sakktáblás beépítésű részekkel lakóterületek alkotta szöveggel. Mindezt tükrözi az úthálózat, amelynek döntő része ma is a történelmi vonalak mentén fut.

A település fokozatosan nőtt, s vált az egykori halmaz szerkezetű faluból részben szabályos utcahálózatú községgé. A település mai meghatározó arcúlat a XIX.–XX. század idején alakult ki.

A történeti térképeken megismerhetjük a települések fejlődését. A Mapire rendszer lehetővé teszi, hogy a Habsburg Birodalom illetve az Osztrák-Magyar Monarchia történelmi térképeibe betekintést nyerhessünk. E rendszer felhasználásával készült az alábbi munkarész Sáránd vonatkozásában:

Az **I. katonai felmérés** II. József idején 1763-1787-ig között készült:

Magyarország első katonai felmérése (josefinianus térkép) egy katonai topográfiai felmérés eredménye, és az első olyan térképmű, amelyik településszint alatt (utcák, házak, dűlők, stb.) ábrázolja a teljes országot.

Az 1763-1787 között készített felmérések idején jobbágyfűggésben lévő település térképén látható a mai 47. sz. út nyomvonala, mely már akkor is az egyik főközlekedési útként szolgált Debrecen felé. Az úttól keletre terül el a hagyományos településszerkezetű község, központjában a református templommal, melynek legelső változata 1572-ben már állt.

Ebben az időben már kirajzolódik a Bagosi út nyomvonala, bár még ezen a nyomvonalon nincs összeköttetésben vele, ez az út a település északi határvonalát képezi, nyugatról a Petőfi S. utca, keletről a Kossuth L. utca nyomvonala határolja. Fellelhetőek a mai Nagy utca, Ady E. utca és a Rákóczi utca vonalai is.

A települést nagyterjedésű gyepek, legelők övezik, sűrű dűlőút-hálózattal.

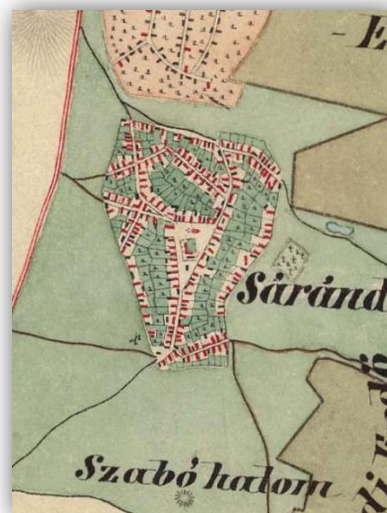
Részlet az I. katonai felmérés térképből, mely 1763-1787 között készült (Forrás: mapire.eu)

A **II. katonai felmérés** (franciskánus térkép) I. Ferenc uralkodása idején, 1806-1869 között készült:

A második felmérés a jozefiniánus térkép tapasztalatai alapján, annak aktualizálásával, újramérésével, hibáinak kiküszöbölésével történt.

A település központjának háromszög alakú kiteresedése határozottan kirajzolódik. Az úthálózat által kialakított tömbökön kívül itt már megjelennek a telekosztások is, valamint egyre több épület látható. A szabálytalan utcahálózatot szabálytalan telekosztások követik, azonban jól látható az épületek elhelyezésében a rendezettség. Az épületek főként utcára merőlegesen az utcafronton sorakoznak, jól elkülönül a lakóudvar és a kertség.

Keleten a belterületen kívül megjelenik a temető területe, északon pedig Bodóháza kezdetleges utcarendszere és épületei. A 47-es főút itt már szabályosabb formában ábrázolódik.

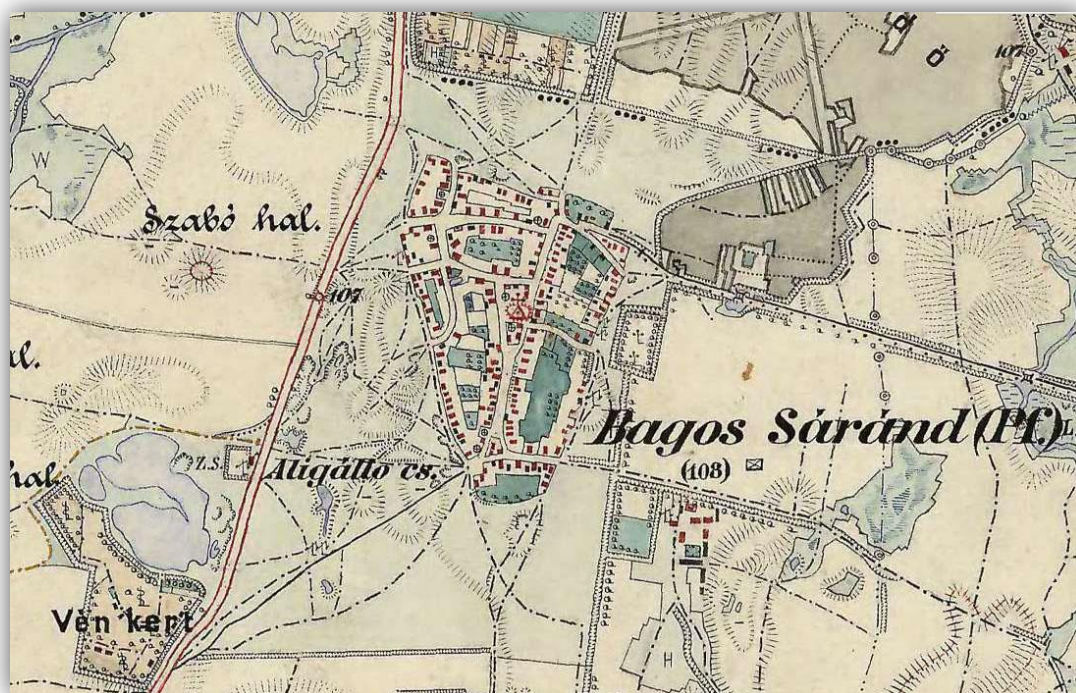

Részlet a II. katonai felmérés térképéből, mely 1806-1869 között készült (Forrás: mapire.eu)

A **Magyar királyság térképe** Ferenc József idején, 1869-1887 között készült:

A térkép a telekosztásokat nem szerepelteti, csak az utcahálózat által közrezárt lakóterületi tömböket. Ezen a térképen a település belterületének úthálózati rendszere egyre jobban hasonlít a mai elrendezéshez. Itt is jól elkülönülnek a lakóudvarok és a kertes területek. Területileg növekedés nem tapasztalható az előzőekhez képest, azonban sűrűsödés megfigyelhető a tömbök megosztásával létrejött utak mentén (mint pl. a Temető utca, vagy a Nagy utca vége).

A térkép Sárándot Bagos Sárándként jelöli.

Részlet a Magyar királyság térképéből, mely 1869-1887 között készült (Forrás: mapire.eu)

A Magyar királyság térképével azonos időben készült a **III. katonai felmérés térképe** (ferencjózsefi térkép):

A III. katonai felmérési térképen már láthatóak a vasútvonalak is és már jó látható a Bagosi összekötő út is.

Térképi ábrázolást tekintve az előzőhöz képest szegényesebb.

Részlet a III. katonai felmérés térképéből, mely 1869-1887 között készült (Forrás: mapire.eu)

1886-ban készült az a kéziratos **kataszteri térkép**, mely Sárándot Bagos-Sárándként említi. A térkép az eddigieknél részletesebben ábrázolja a település belterületét, sokkal részletesebben, mint a katonai felmérési térképek, ez egy földmérési alaptérkép, melyhez ingatlan nyilvántartási adatok is tartoznak. A kataszteri térkép tehát a vizsgált időszakban a földadó megállapításához végzett felmérések eredményeképpen készített, nagy méretarányú (1:2880) térkép.

Itt már a telekosztásokon és a pontos épületfeltűntetéseken kívül helyrajzi számok is olvashatóak. A térkép nagy méretarányban ábrázolja a földbirtokok határait, ezeken belül a művelési ágakat, továbbá az épületeket, valamint általában mindazon tereprészeket és tereptárgyakat, amelyeket a méretarány lehetővé tett: pl. házakat, udvart, gazdasági épületeket, állandó építményeket, utakat, utcákat, tereket, vizeket, öntöző, lecsapoló és árvízvédelmi berendezéseket.

A térképekhez kataszteri telekkönyv is tartozott. A térkép és a telekkönyv között a helyrajzi szám jelentette a kapcsolatot. Az egykori központi Földmérési Térképtárban (Országos Kataszteri Térképtár) őrzött térképek a hozzájuk tartozó iratokkal együtt a következő gyűjteményekben kutathatók:

- Földmérési és Távérzékelési Intézet (FÖMI) Adatszolgáltatási Osztály,
- Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (MNL OL) térképtár,
- Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) Térképtár.

A kataszteri térkép részlete Sáránd településközpontjáról (Forrás: mapire.eu)

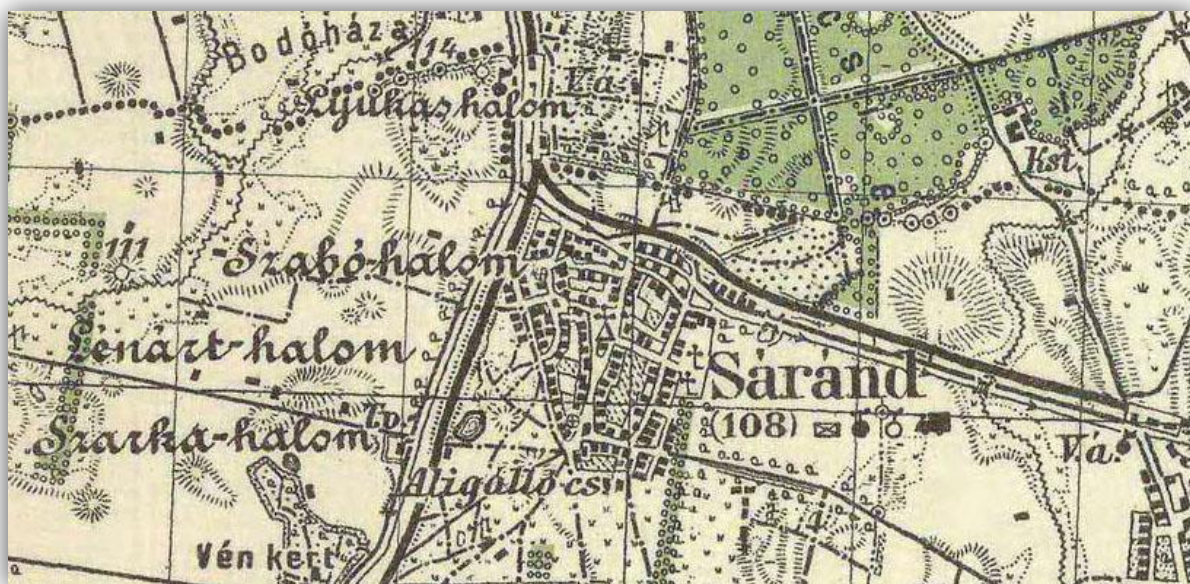

Részlet az 1886-os Kataszteri térképből (Forrás: mapire.eu)

Magyarország katonai felmérésének térképe 1941-ből való:

A III. katonai felmérési térképhez képest hasonló megjelenítéssel rendelkezik, annyi tartalmi változással, hogy itt már beépítésre került a mai Kossuth utca másik oldala és épületek jelennek meg a Petőfi S. utca túloldalán is. Ábrázolásra került a Kossuth utcával párhuzamosan futó mai Szabadság utca. A korábban külterületen elkülönülő temető ily módon már a település belterületével egybeolvad, azaz a település keleti irányban növekszik.

Egyértelmű jelölést kapnak a vasúti és közúti fő közlekedési vonalak.

Magyarország katonai felmérésének térképe 1941-ből (Forrás: mapire.eu)

A település további fejlődése során átlépte a közutak és vasutak korábban természetes településhatárt jelentő vonalát. Ezen a területen szabályos utcahálózat jött létre, szabályos egymáshoz hasonló telekosztásokkal.

1.3 SÁRÁND RÉGÉSZETI ÖRÖKSÉGÉNEK FELMÉRÉSE

A régészeti örökség felmérését a régészeti szakterületi munkarész tartalmazza.

1.4 A VÉDETT MŰEMLÉKI ÉRTÉKEK TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA

1.4.1 Világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek

Sáránd közigazgatási területén nincsen az UNESCO kulturális vagy természeti világörökségi helyszínek közé felvett objektum, terület, és ilyen nem szerepel a magyarországi várományosi helyszíneket felsoroló jogszabályban sem. (27/2015. (VI. 2.) MvM rendelet a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékéről).

1.4.2 Az országos építészeti örökség elemei

A Miniszterelnökség Kulturális Örökségvédelemért Felelős Helyettes Államtitkárság nyilvántartási hatóságának 2017. februári adatszolgáltatása alapján az alábbi műemlék érinti Sáránd területét:

- Műemlék: Református templom (Sáránd, Nagy utca 46.)

Helyrajzi szám:	1
Törzsszám:	11270
Azonosító szám:	12031

A romantikus stílusú református templom 1866 és 1868 között épült Vécsey Imre tervei alapján. Az égetett téglából épített templom kelet-nyugati tengelyű, egyhajós épület, kontyolt nyeregtetővel. A hajó keleti vége egyenes, apszis záródású. Nyugati homlokzatához 30 méter magas torony kapcsolódik. A tornyot két oldalról rézsútos elhelyezkedésű, hatalmas támpillér erősíti. A toronysisak összetett formájú, törtvonalas. Az egész templom falsávokkal szakaszokra osztott, melynek tükrében vannak a szemöldökíves, félköríves záródású ablakok, illetve vakablakok. A mezők felső részén fogrovasos párkány található.

A belső tér 10×20 méteres. Korábban vakolt mennyezete és a templommal egyidős, szürkésbékre festett berendezése volt: padok (440 ülőhellyel), szószék, úrasztala, két fakarzat.

Az orgonát, mely a templomhajó keleti végében helyezkedik el, Angster József építette 1893-ban. A templomtoronyban két harang található, a kisebbik 246 kg-os, Hilzer Ignác öntötte 1874-ben, a nagyobbik 352 kg-os, Szlezák László öntötte 1923-ban. A szószéket és az úrasztalát népi iparművész által himzett úri hímzéses terítők díszítik.

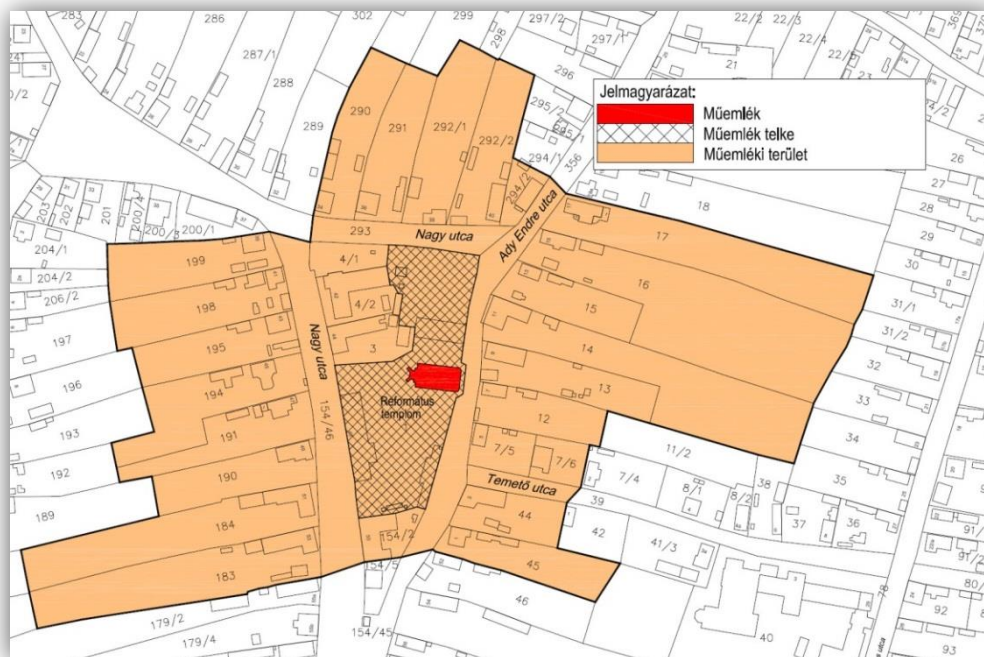
Forrás: Szászfalvi Imre lelkipásztor

A műemlék Református templom értékleltári adatlapja az 1. sz. mellékletben található.

A református templom műemléki környezete:

Helyrajzi szám:	184, 199, 198, 195, 194, 191, 183, 190, 3, 4/2, 4/1, 154/2, 7/5, 7/6, 12, 13, 17, 290, 291, 356, 154/46, 39, 44, 45, 293, 1, 16, 14, 15, 294/2, 292/2, 292/1
Törzsszám:	11270
Azonosító szám:	12791

Országosan védett műemlék (Református templom) és műemléki környezete

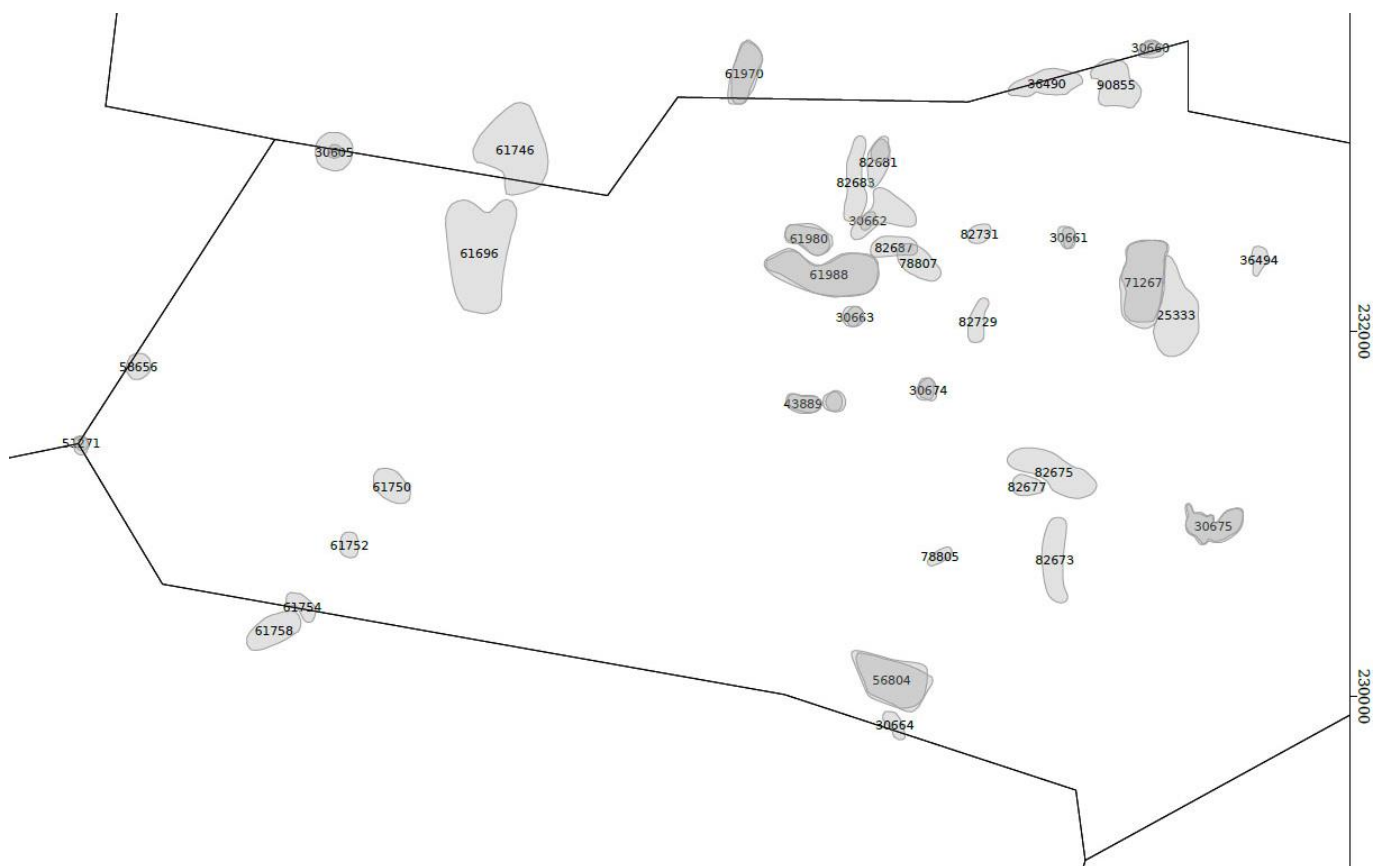
Légi felvétel a műemlék Református templomról és műemléki környezetéről

1.4.3 Nyilvántartott régészeti lelőhelyek

A Miniszterelnökség Kulturális Örökségvédelemért Felelős Helyettes Államtitkárság nyilvántartási hatóságának 2017. februári adatszolgáltatása alapján az alábbi régészeti lelőhelyek érintik Sáránd területét:

Azonosító	Település	Leleőhely szám	Név	HRSZ	EOV Y koordináta	EOV X koordináta
30664	Derecske	8	Baksa-halom	077, 052/2	842864	229843
61758	Derecske	56	Köselypart	092, 057/1, 057/2, 057/3	839462	230360
61746	Mikepércs	16	Hosszú-dűlő	038/1, 093/6	840783	232998
61970	Mikepércs	21	Városréti-legelő	024/55, 024/41, 024/6, 024/5, 024/4, 024/3, 024/42, 024/10, 024/11, 024/12, 024/33, 096/35	842038	233415
25333	Sáránd	1	Testhalmok	048/15, 231/43, 231/44, 231/32, 231/45, 231/33, 231/42, 231/21, 231/20, 231/22, 231/50, 231/41, 231/14, 231/36, 048/6, 048/12, 045/1, 048/8, 231/52, 702/8, 231/29	844406	232091
30605	Sáránd	2	Kornyó-halom	093/2, 093/7, 038/41, 093/1, 086/4	839791	232985
30660	Sáránd	3	Lyukas-halom	0112/5, 014/5	844265	233554
30661	Sáránd	4	Szabó-halom	0107/21, 0107/22, 0107/23	843817	232514
30662	Sáránd	5	Csuka-halom	096/15, 096/17, 096/25	842717	232606
30663	Sáránd	6	Lénárd-halom	075/19, 075/18, 075/20, 0101	842636	232081
30674	Sáránd	7	Szarka-halom	075/11	843033	231680
30675	Sáránd	8	Tornyos-halom	038/4, 038/9, 038/12, 038/8	844610	230934
36490	Sáránd	9	Locsogó	0107/44, 0107/45, 0111, 014/9	843728	233370
36494	Sáránd	10	Református templom	154/2, 3, 4/2, 4/1, 1, 7/5, 12, 13, 14, 356	844861	232393
58656	Sáránd	11	Határ-halom	086/28, 065/140, 072, 073/51, 073/2	838719	231807
58657	Sáránd	12	Határ-halom II.	096/19, 096/20, 096/23, 096/22, 096/21	842786	232987
43200	Sáránd	13	Diós-domb	075/26, 075/27, 075/28, 075/29	842525	231613
43889	Sáránd	14	Diós-domb melletti halom	075/21, 075/22, 075/23, 075/24, 075/25, 077	842361	231603
51271	Sáránd	15	Határ-halom III.	086/36, 073/2, 073/49, 073/48, 099, 0100	838404	231372
56804	Sáránd	16	Juh-kút-dűlő	052/2, 052/79, 052/77, 052/76, 052/78, 052/49, 052/71, 071, 051	842847	230090
61696	Sáránd	17	Kis-Szilas	083/7, 083/27, 093/4, 093/7, 093/3, 093/5, 093/6	840587	232431
61750	Sáránd	18	Közép-dűlő	085/2, 085/1, 085/3, 085/11	840107	231151
61752	Sáránd	19	Gyönyörű-lapos	085/14, 085/12	839876	230828
61754	Sáránd	20	Köselypart	085/14, 092	839617	230494
61980	Sáránd	21	Háromkúti-dűlő I.	096/31, 096/14, 096/33, 096/15	842392	232512

Azonosító	Település	Lelőhely szám	Név	HRSZ	EOV Y koordináta	EOV X koordináta
61988	Sáránd	22	Háromkúti-dűlő II.	0104/9, 0102/1, 0103, 0104/17, 0104/16, 0104/15, 0104/14, 0104/13, 0104/12, 0104/11, 0104/10, 0104/8, 0104/7, 0104/6, 0104/5	842489	232318
71267	Sáránd	23	Testhalmok 2.	0107/28, 0107/29, 0107/78, 048/1, 048/6, 048/9, 048/12, 051, 049, 050/3, 0107/77, 048/15	844226	232268
78805	Sáránd	24	Vén-kert-dűlő, Hűtőház mellett	052/17, 052/20, 052/19, 052/18	843111	230765
78807	Sáránd	25	Három-kúti-dűlő, Nagy-tanya	0107/1, 0104/3, 0104/1, 0107/4, 0107/5, 0107/2, 0107/3	842992	232375
82673	Sáránd	26	Baksa-dűlő 1.	037/118, 037/2, 037/119, 037/55, 037/56, 037/54	843741	230749
82675	Sáránd	27	Baksa-dűlő 2.	051, 049, 050/1, 037/118, 1301, 1300, 1299, 1298, 1297, 1295, 1294, 1293, 1292, 1291, 1290, 1335, 1336/2, 1337/1, 1337/2, 1338, 073/5, 1272, 1281, 1280, 1332, 1279, 1276, 1273/1, 1273/2, 1274, 1275, 1269, 1271, 1343, 1344/1, 1344/2, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1342, 1354, 1353, 1352, 1351, 1341, 1340/2, 1339, 1284, 1282, 1285, 1286, 1287, 1331, 1333, 1304, 1303	843736	231228
82677	Sáránd	28	Káposztás-kert	073/6, 071, 052/84, 052/82, 1290, 1289, 1288, 1281, 1280, 1279, 1276, 1275, 1284, 1282, 1285, 1286, 1287, 1331	843588	231152
82679	Sáránd	29	Pércsi-határ 1.	096/25, 096/31, 096/15, 096/16, 096/17	842806	232642
82681	Sáránd	30	Pércsi-határ 2.	096/18, 096/19, 096/21, 096/22, 096/23, 096/20	842774	232932
82683	Sáránd	31	Pércsi-határ 3.	096/31, 096/15, 096/16, 096/18, 096/19, 096/21, 096/22, 096/23, 096/24, 096/20	842649	232817
82687	Sáránd	32	Háromkúti-dűlő 3.	0104/7, 0104/6, 0107/1, 0104/3, 0104/1, 0104/5, 0104/4	842858	232462
82729	Sáránd	33	Háromkúti-dűlő 4.	0106, 075/6, 075/5, 0107/12, 0107/13	843319	232052
82731	Sáránd	34	Három-kúti-dűlő halma	0107/9, 0107/10, 0107/11, 0107/12, 0107/8, 0107/7	843328	232534
90855	Sáránd	35	Locsogó 2.	0107/44, 0107/41, 0107/72, 0111, 0107/70, 0107/74, 0107/43, 0107/37, 0107/76, 0107/75, 0107/73, 0107/71, 0112/2, 0107/42	844077	233353

A régészeti lelőhelyek elhelyezkedése

1.5 A HELYI ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG ÉRTÉKEI, TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA

A helyi védelem célja a településnek és környezetének, valamint az ott található értékes építészeti, táji, valamint az épített környezettel összefüggő természeti elemek jellegzetességének, hagyományos megjelenésének megőrzése.

A helyi építészeti örökség értékleltára tartalmazza a helyi építészeti örökség helyi védelemre méltó elemeit. Ezen belül

- a településképi jelentőségű útvonalakat,
- a helyi értékvédelmi területet,
- a helyi egyedi védelemre érdemes építményeket,
- szobrokat, képzőművészeti alkotásokat.

A Helyi építészeti örökség értékleltár adatlapjait a 2. sz. melléklet tartalmazza.

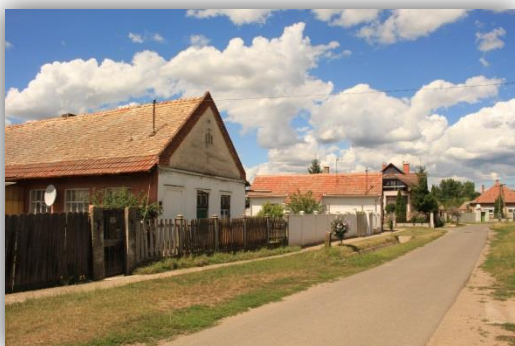
1.5.1 Településképi jelentőségű útvonalak, közterületek

Településképi szempontból kiemelt jelentőségű területnek minősülnek Sáránd településképi jelentőségű útvonalai és közterületei, valamint ezek mentén az utcaképet alkotó, a közterületre néző épületek, építmények homlokzatai.

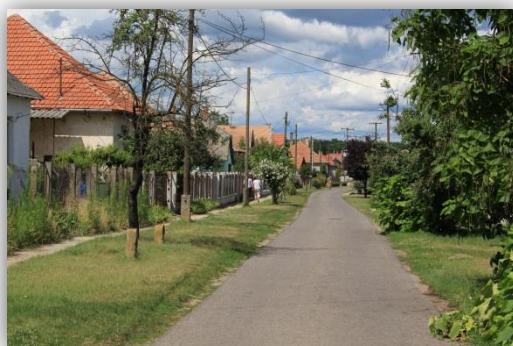
A településképi jelentőségű útvonalak a Nagy utca, Kossuth L. utca, Ady E. utca, Rákóczi F. utca, Holló L. utca, Petőfi S. utca, Olimpia utca mellékelt ábrán megjelölt szakaszai.

Nagy utca

Ady E. utca

Kossuth L. utca

Olimpia utca és Petőfi S. utca

A megjelölt utcák Sáránd legrégebben kialakult utcái, szerkezetüket, vonalvezetésüket a terepviszonyok határozták meg. Az utcák kialakulásukkor igazodtak a település homokbuckáihoz, mocsaraihoz, hajlásaihoz. A főbb utcák egymásba torkoltak, s a legelő felé haladva gyakran szélesedtek.

Ezen utcák mentén figyelhetjük meg Sáránd hagyományos népi épületeit, lakóházait, a Bihari síkság vidékére jellemző népi építészeti jellegzetességeit. Ilyenek a hajdani háromosztatú tornácos lakóházak, melyek téglából rakott lépcsőzetes ormfalas kivitelűek.

Jellegzetesek a hajdani gazdasági épületek kialakításai, megmaradt példányaik őrzik a múlt emlékeit, gazdálkodási formáit.

Ilyenek az istállók, ólak, telken belüli és telekhatárra helyezett kukoricagórék, magtárak és nyári konyhák.

A Dávid-porta szépen felújított melléképülete

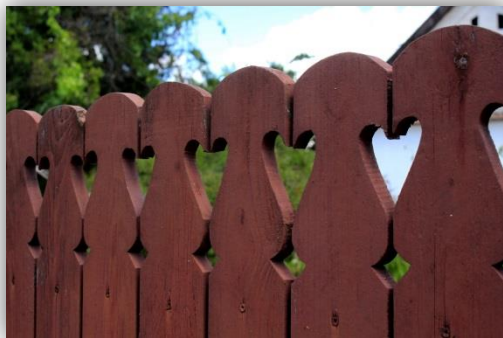

A telken belüli hagyományos építményekhez szervesen kapcsolódnak a telekhatárra épült jellegzetes kapuzatok, kerítések „kunskapuk”, melynek szép példáit találhatjuk meg ma is hol felújított, hol romosabb állapotban. A leginkább fennmaradt példányok a kőlabas kerítések, melyek téglából rakottan készültek kis kaput és nagy kaput tartanak.

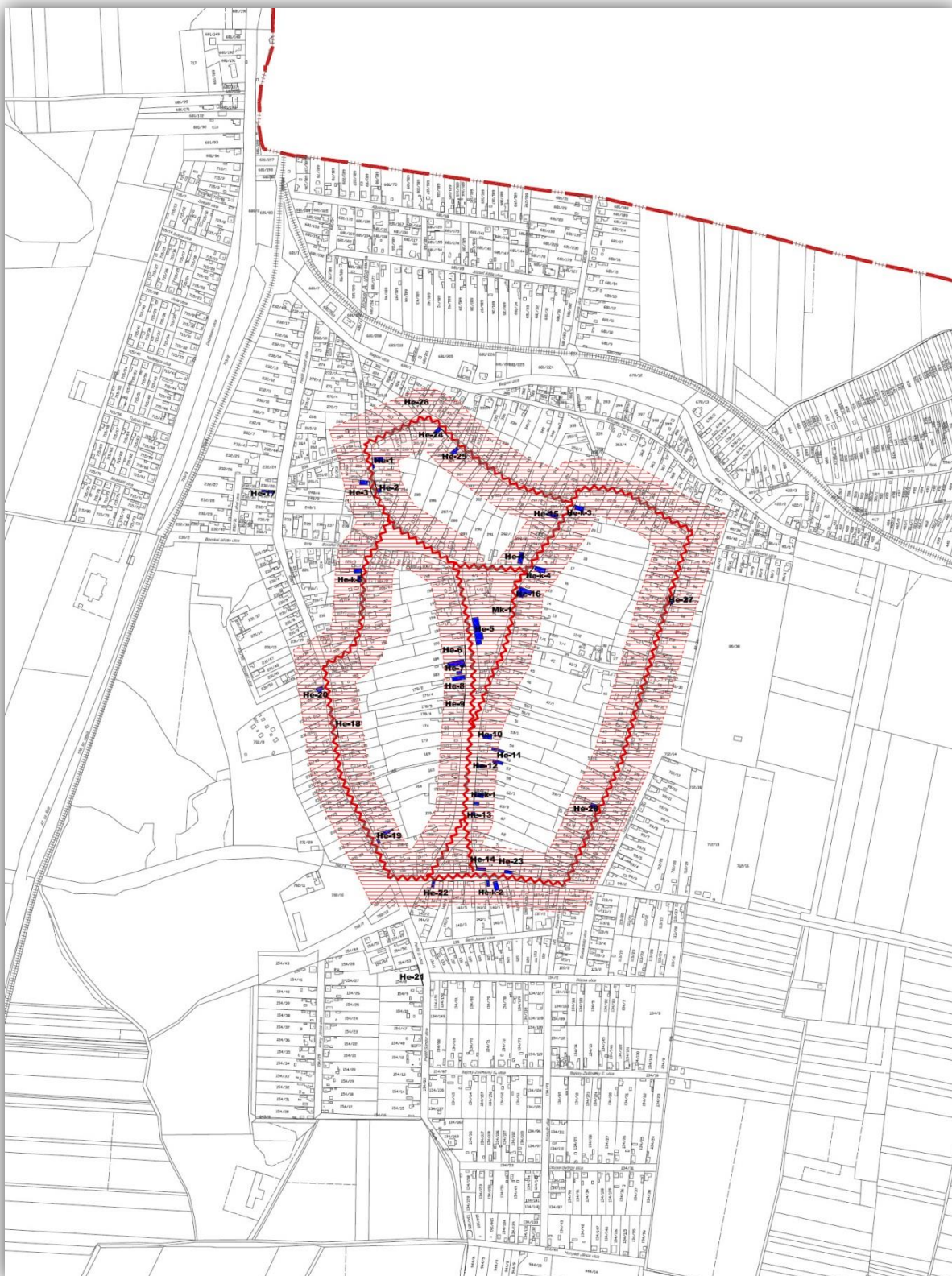

Példaértékűen felújított kőlabas kerítés, fedeles kiskapuval

A legrégebbi deszkából készült kerítések nem maradtak fenn, csupán egy helyen az Ady E. utca 15. sz. alatt csodálhatjuk meg helyreállított változatát, ami tökéletesen tükrözi régi elődei kialakítását a faragott kapubálványként díszelő fedeles kiskaput és díszített deszkakerítés elemeit a nagykapuval.

Példaértékűen helyreállított deszkakerítés, fedeles kiskapuval

Sáránd településképi jelentőségű útvonalai, közterületei

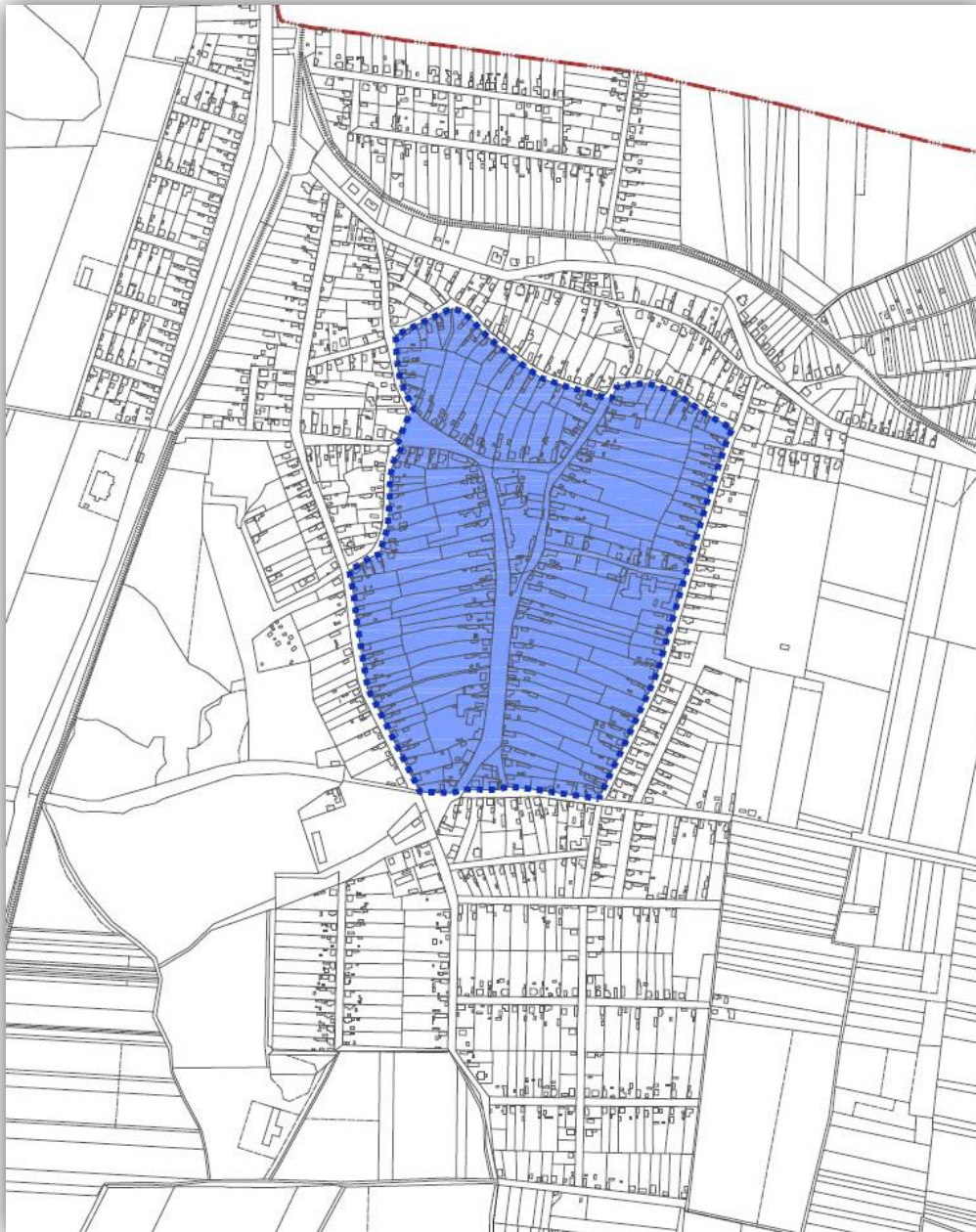
A településképi útvonalak értékleltár adatlapját a 2. sz. melléklet tartalmazza.

1.5.2 Helyi értékvédelmi terület

Sáránd helyi értékvédelmi területe a Kossuth L. utca, Ady E. utca, Rákóczi F. utca, Nagy utca, Holló L. utca, Petőfi S. utca, Olimpia utca által határolt terület. A terület a település szívében helyezkedik el, és a történeti településmagot határolja körbe.

A terület őrzi a hagyományos településszerkezetet, utcahálózatot, telekrendszert, és itt találhatóak Sáránd azon hagyományos népi lakóépületei, melyek őrzik a település múltját, karakterét meghatározó arculatát.

A terület karakterének meghatározója a széles főutca a Nagy utca és annak tölcéses teresedései, melyben közparkok foglalnak helyet. A terület központjában egy háromszög alakú terület áll, melyben a településközpont intézményei és a Református templom foglalnak helyet.

Sáránd helyi értékvédelmi területe

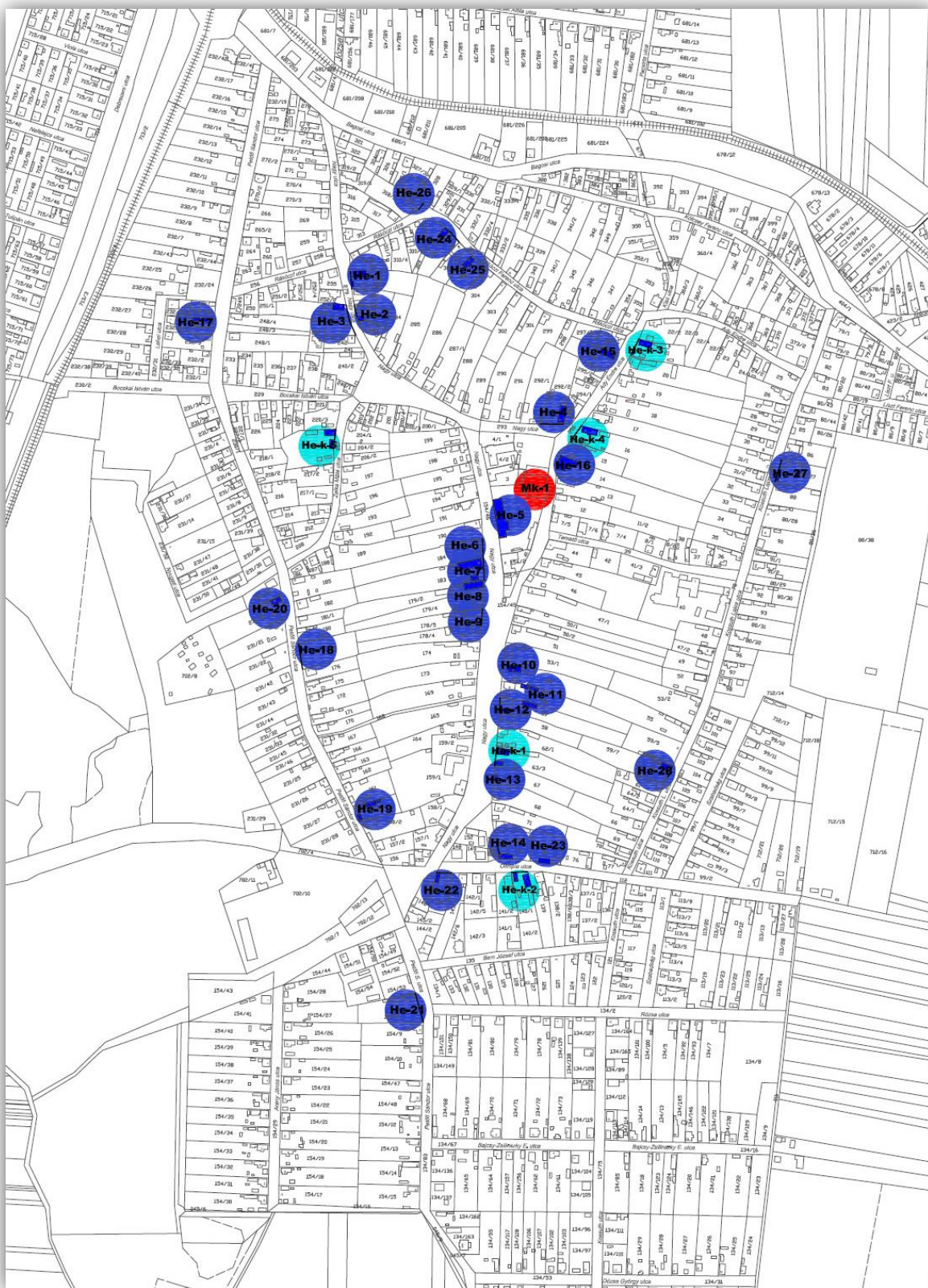
A helyi értékvédelmi terület értékleltár adatlapját a 2. sz. melléklet tartalmazza.

1.5.3 Helyi egyedi védelemre érdemes építmények

Helyi egyedi védelem típusa	Érintett építmény		
	Védettség jelölése	Utca, házszám, (helyrajzi szám)	Építmény típusa
Kiemelt helyi értéket képviselő építmények	He-k-1	Nagy u. 72. (63/3 hrsz.)	lakóház, nyári konyha, és kapuzat
	He-k-2	Olimpia u. 9. (140/1 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-k-3	Ady E. u. 25 (21 hrsz.)	lakóház, kapuzat, utcafronti terménytároló
	He-k-4	Ady E. u. 15. (16 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-k-5	Holló László u. (219 hrsz.)	lakóház és kapuzat
Helyi értéket képviselő építmények	He-1	Nagy u. 14. (280 hrsz.)	lakóház, kapuzat, terménytároló
	He-2	Nagy utca 18. (282 hrsz.)	nyári konyha, kerítés és kapuzat
	He-3	Nagy u. 21. (244 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-4	Nagy u. 40. (292/2 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-5	Nagy u. 48. (1 hrsz.)	intézményi épület
	He-6	Nagy u. 51. (184 hrsz.)	kapuzat
	He-7	Nagy u. 53. (183 hrsz.)	lakó és melléképület, kapuzat
	He-8	Nagy u. 55. (179/2 hrsz.)	lakóház
	He-9	Nagy u. 57. (178/5 hrsz.)	kapuzat
	He-10	Nagy utca 62. (54 hrsz.)	lakóház
	He-11	Nagy u.64. (56 hrsz.)	melléképületek
	He-12	Nagy u.66. (57 hrsz.)	oldalsó és hátsó melléképületek, kapuzat
	He-13	Nagy u. 74. (67 hrsz.)	utcafronti terménytároló
	He-14	Nagy u.82. (74 hrsz.)	lakó és melléképület, kapuzat
	He-15	Ady E. u. 8. (296 hrsz.)	lakóépület
	He-16	Ady E. u. 11. (14 hrsz.)	lakóház
	He-17	Petőfi u. 29. (232/4 hrsz.)	lakó és melléképület
	He-18	Petőfi u. 34. (177 hrsz.)	kapuzat
	He-19	Petőfi u. 56. (160 hrsz.)	kapuzat, melléképületek
	He-20	Petőfi u. 59. (231/20 hrsz.)	lakóépület, kukoricagóré
	He-21	Petőfi u. 77. (154/8 hrsz.)	kapuzat
	He-22	Olimpia u.1. (147 hrsz.)	kapuzat
	He-23	Olimpia u.8. (75 hrsz.)	utcafronti terménytároló
	He-24	Rákóczi u. 13. (307 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-25	Rákóczi u. 17. (305 hrsz.)	lakóház
	He-26	Rákóczi u. 18. (327/4 hrsz.)	kapuzat
	He-27	Kossuth L. u. 14. (80/24 hrsz.)	kapuzat és melléképület
	He-28	Kossuth L. u. 43. (60 hrsz.)	főépület és kapuzat

A helyi egyedi védelemre érdemes építmények értékleltár adatlapjait a 2. sz. melléklet tartalmazza.

A kiemelt helyi értékeket és helyi értékeket képviselő építmények elhelyezkedését Sárándon az alábbi ábra mutatja:

Helyi értéket képviselő építmények elhelyezkedése Sárándon
(piros jel: műemlék, világos kék jel: kiemelt helyi érték, kék jel: helyi érték)

Kiemelt helyi értéket képviselő épületek az alábbiak:

Dávid-porta - Nagy utca 72. (63/3 hrsz.)

Olimpia utca 9. (140/1 hrsz.)

Ady E. utca 25. (16 hrsz.)

Ady E. utca 15. (16 hrsz.)

Holló L. utca 3. (219 hrsz.)

Helyi értéket képviselő épületek az alábbiak:

Nagy utca 14. (280. hrsz.)

Nagy utca 18. (282 hrsz.)

Nagy utca 21. (244 hrsz.)

Nagy utca 40. (292/2 hrsz.)

Nagy u. 48. (1 hrsz.)

Nagy utca 51. (184 hrsz.)

Nagy utca 53. (183 hrsz.)

Nagy u. 55. (179/2 hrsz.)

Nagy u. 57. (178/5 hrsz.)

Nagy u. 62. (54 hrsz.)

Nagy u. 64. (56 hrsz.)

Nagy u. 66. (57 hrsz.)

Nagy u. 74. (67 hrsz.)

Nagy u. 82. (74 hrsz.)

Ady E. u. 8. (67 hrsz.)

Ady E. u. 11. (14 hrsz.)

Petőfi S. utca 29. (232/4 hrsz.)

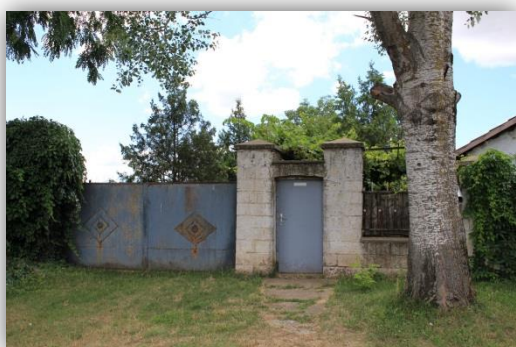
Petőfi u. 34. (177 hrsz.)

Petőfi S. utca 56. (160 hrsz.)

Petőfi S. utca 59. (231/20 hrsz.)

Petőfi S. utca 77. (154/8 hrsz.)

Olimpia u. 1. (147 hrsz.)

Olimpia u. 8. (75 hrsz.)

Rákóczi u. 13. (307 hrsz.)

Rákóczi u. 17. (305 hrsz.)

Rákóczi u. 18. (327/4 hrsz.)

Kossuth L. utca 14 (80/24 hrsz.)

Kossuth L. utca 43 (60 hrsz.)

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZTATÁSOK HATÁSELEMZÉSE

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZTATÁSOK HATÁSELEMZÉSE

A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése, változások hatásai a régészeti örökségre, a történeti településre, település- és tájszerkezetre, a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.

2.1 A VÁLTOZÁSOK ISMERTETÉSE

2.1.1 Településhálózati változások

Sáránd község az Észak-Alföldi régióban, azon belül Hajdú-Bihar megye középső területén Debrecen vonzáskörzetében fekszik, a Debreceni agglomerációhoz tartozó, önálló alapfokú ellátást biztosító intézményrendszerrel rendelkező település. A település közlekedési kapcsolata jó, a 47-es számú főút és a 106-os számú vasútvonal biztosítja a település jó megközelíthetőségét.

A Településfejlesztési koncepció község önálló arculatának és települési funkcióinak megőrzésével számol, mindezek mellett szükségesnek tartja a környező településekkel való együttműködéseket, szövetségeket. Egymást erősítő fejlesztések megvalósítását, közös projektek kidolgozását látja szükségesnek a fejlődéshez.

2.1.2 Népesség, életmód, társadalom változása

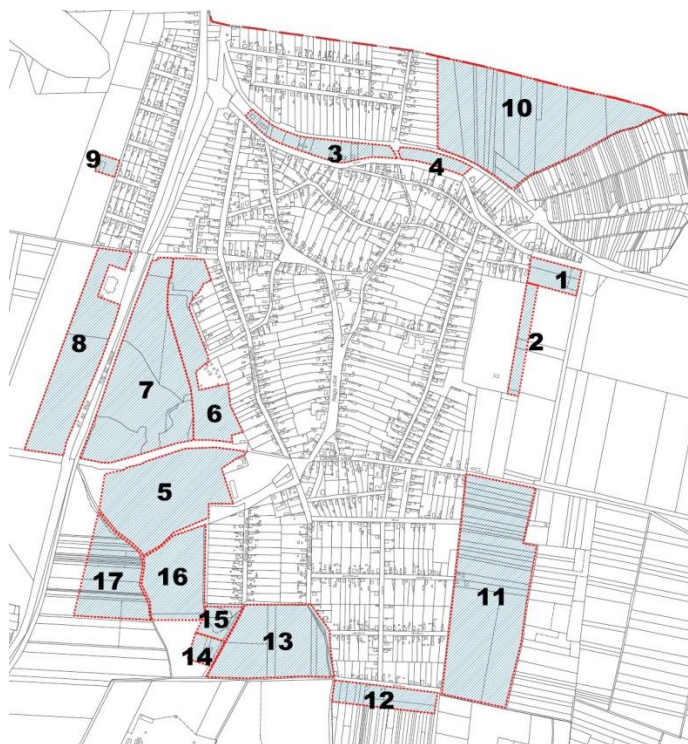
A Településfejlesztési koncepció azzal számol, hogy a jövőben Sáránd a település lakói számára kedvezően élhető, rendezett és egészséges környezetet biztosító, komfortos és fenntartható településsé fejlődik, erősítve a már ma is meglévő értékeit.

A koncepcióban megfogalmazott célok a népesség képzettségének növelését, a stabil, egész éves munkahelyek és ezáltal az anyagi létbiztonság megteremtését, a helyi közösségek erősítését, a helyi identitástudat, valamint ezzel együtt az épített örökség nagyobb megbecsülését szolgálják.

2.1.3 Településszerkezeti, tájhasználati, területfelhasználási és beépítettségi változások

A jelenlegi beépített területeket a korábbi, hatályos Településszerkezeti terv kibővítette és a településfejlesztési céloknak megfelelően jelentős beépítésre szánt területbővítést irányzott elő. Így Sáránd beépítésre szánt területei jelentős mértékben növekedtek. Jelen fejlesztési koncepció ezen területek szükségességét felülvizsgálni javasolja.

A mellékelt ábrán jelöltük a korábban már kijelölt, hatályos tervben szereplő beépítésre szánt területeket növelő fejlesztési területeket.

A hatályos rendezési terv szerinti fejlesztési területek

A hatályos településrendezési terv az alábbi fejlesztési elképzeléseket rögzíti a területhez kapcsolódóan, melyhez hozzárendeltük a változtatásokat:

1. lakóterület fejlesztés (megszüntetendő)
2. temető területének bővítése (törlendő)
3. gazdasági területfejlesztés, azon belül kereskedelmi szolgáltató terület bővítése (megtartandó)
4. gazdasági területfejlesztés, azon belül kereskedelmi szolgáltató terület bővítése (megtartandó)
5. lakóterület fejlesztés (módosítandó – gazdasági területfejlesztés céljából)
6. lakóterület fejlesztés (a jelölt terület északi fele megtartandó, déli fele felülvizsgálandó)
7. idegenforgalmi területfejlesztés és természetközeli területi besorolás (megtartandó)
8. gazdasági területfejlesztés, azon belül kereskedelmi szolgáltató terület bővítése (megtartandó)
9. mezőgazdasági terület (különleges mezőgazdasági üzemi területté módosítandó, amit meglévő telephely indokol)
10. lakóterület fejlesztés (megtartandó, de csak tartalék területnek)
11. lakóterület fejlesztés (törlendő, jelenlegi területhasználát - mely mezőgazdasági, mezőgazdasági üzemi - szerinti besorolás tartandó)
12. lakóterület fejlesztés (törlendő, jelenlegi területfelhasználás szerinti besorolás tartandó)
13. lakóterület fejlesztés (tartandó, nyugati része szociális bérlakások építésére tervezett, keleti része tartalék lakóterületként szabályozandó)
14. gazdasági területi besorolás, azon belül kereskedelmi szolgáltató terület (különleges mezőgazdasági üzemi területté módosítandó a jelenlegi területfelhasználásnak megfelelően)
15. zöldterület fejlesztés (tartandó)
16. lakóterület fejlesztés (tartandó)
17. lakóterület fejlesztés (törlendő)

2.3.1.1 Külterület területfelhasználása és változásai

A külterületet a természetföldrajzi és a termőföldi adottságoknak megfelelően használják, általában beépítésre nem szánt területhasználattal. A külterület területfelhasználása döntően mezőgazdasági jellegű, kismértékben erdős.

A külterületi területfelhasználást korlátozó elemek, tényezők:

- elektromos távvezetékek és termék vezetékek nyomvonalai és védőtávolságai,
- természetvédelmi területek,
- régészeti területek, kunhalmok,
- belvízzel érintett, rendszeresen belvízjárta területek.

Mezőgazdasági területfelhasználású területek:

Sárándon a mezőgazdasági területfelhasználási kategórián belül az alábbi területek kerültek megkülönböztetésre a hatályos Településszerkezeti terven:

- M-I: szántó
- M-II: gyeperdő, rét, legelő
- M-III: kertészet

A hatályos Településszerkezeti terv a külterületen a mezőgazdasági területek esetében jelentős változtatásokat irányzott elő. Nagy mennyiségű szántó művelési ágú területet sorolt át gyepgazdálkodási területté. Ezeket elsősorban a Kőse-csatorna környezetében a gyengébb minőségű termőhelyi adottságokkal rendelkező területeken tette.

A területek átsorolása felülvizsgálandó, ugyanis időközben az Országos Területrendezési terv övezeti tervlapjain lehatárolásra kerültek a kiváló- és jó termőhelyi adottságú szántóterületek övezete, és az átsorolt területek közül is néhány terület érintett. Azokon a területeken, ahol az OTRT kiváló- és jó termőhelyi adottságú szántóterület jelöl, a mezőgazdasági területfelhasználású területeken belül vissza kell sorolni szántó művelési ágba.

A hatályos Településszerkezeti terv a jelenlegi három kertség közül kettőt (az északit és a nyugatit) megtartásra javasolja, a harmadikat (délit) erdősítésre jelöli. Az erdősítendő déli kertség területfelhasználása felülvizsgálandó, ugyanis meglévő mezőgazdasági telephelyek, épülettel rendelkező művelt kertek is erdő területfelhasználásba kerültek.

A hatályos Településszerkezeti terv a külterület déli részén a 47. sz. főút nyugati oldalán lévő nagy kiterjedésű gyümölcsös területet is szántó művelésű területnek jelöli, területfelhasználási változtatása a jelenlegi művelési ágnak (gyümölcsös) megfelelően indokolt.

A természetvédelemmel érintett mezőgazdasági területek korlátozott területfelhasználási kategóriába sorolandók.

Erdő területfelhasználású területek:

A hatályos Településszerkezeti terv a település belterületétől keletre és délre nagymértékű erdősítést javasol, melynek egy része az elmúlt időkben már fásításra került. A fejlesztési javaslat összhangban áll az OTT-val, ugyanis az Ország Szerkezeti Terve a külterület ezen részét erdőgazdálkodási térségbe sorolja. A zártkerti erdősítések, ahogy azt a mezőgazdasági területeknél már említettük, felülvizsgálandók.

Mezőgazdasági gazdasági területfelhasználású területek:

A mezőgazdasági üzemi területek jelölése és megnevezése a hatályos Településszerkezeti terven nem megfelelő. A hatályos terv a gazdasági területek közé sorolja, míg az OTÉK a különleges területek között szerepelteti.

Elnevezése „mezőgazdasági gazdasági terület”-ről „különleges mezőgazdasági üzemi terület”-re változtatandó.

Különleges területfelhasználású területek:

A különleges területek köre kibővíthető a különleges mezőgazdasági üzemi területekkel.

2.3.1.2 Belterület területfelhasználása és változásai

A belterület döntően lakóterületi területfelhasználású, a Bagosi út mentén találunk ettől eltérő területhasználatot, mely kereskedelmi szolgáltató gazdasági jellegű, valamint a temető, a sportpálya és a Hajdú Family Park idegenforgalmi területe esetében, melyek különleges területfelhasználásúak. Településközponti vegyes területnek a belterület súlypontjában elhelyezkedő Nagy utca által közrezárt háromszög alakú tömb került kijelölésre, mely tisztán intézményi terület. A fő közlekedési vonalak mentén, a vasút és a közút között jelentős hasznosítatlan zöldfelület jelenik meg.

Településközponti vegyes területfelhasználású területek:

Településközponti vegyes területnek a belterület súlypontjában elhelyezkedő Nagy utca által közrezárt háromszög alakú tömb került kijelölésre. A településközpont azonban valójában kiterjedtebb, így ezen területek felülvizsgálata javasolt.

Lakóterületek:

A hatályos Településszerkezeti terv két féle lakóterületet különböztet meg Sárándon:

- falusias lakóterületet,
- kertvárosias lakóterületet.

A belterület lakóterületeinél felülvizsgálandó a sajátos építési használat (falusi – kertvárosi) szerinti besorolás és a lakóterület-bővítés mértékének szükségessége.

A település belterületének nyugati, délnyugati szélén, valamint az északi részén lévő jelenleg beépítetlen területeket a hatályos Településrendezési terv távlati fejlesztésként lakóterületnek jelöli. Indokoltsága a Debrecenből való kevés számú kitelepedést tekintve felülvizsgálandó.

Az Olimpia utcától délre eső lakóterület-fejlesztés nem zavaró hatású kereskedelmi szolgáltató gazdasági területté alakítandó. Ehhez feltétel az Olimpia utca kikötése a 47-es sz. főútra, közúti-, vasúti csomópontjának kialakítása.

Gazdasági területek:

A hatályos Településszerkezeti terv három féle gazdasági területet különböztet meg Sárándon:

- ipari gazdasági területet,
- kereskedelmi szolgáltató területet,
- mezőgazdasági gazdasági területet.

Ipari gazdasági területek a hatályos rendezési tervben csak a leírásban szerepelnek, kijelölt terület nem található a Településszerkezeti terven. Az ellentmondás javítandó.

A kereskedelmi szolgáltató területek a Bagosi út mentén és a 47. sz. főút mentén kerültek kijelölésre. Tartalék területként jelentkeznek, mert a kijelölt terület nagy része jelenleg még beépítetlen. Megtartásuk indokolt, megközelítésük, elhelyezkedésük révén a legalkalmasabb színterei a gazdaságfejlesztésnek, új telephelyek betelepülésének, vállalkozások létesítésének.

Új kereskedelmi szolgáltató gazdasági területek kijelölésére még az Olimpia utcától délre eső területeken nyílik lehetőség.

Az előzőekben már említésre került, hogy a mezőgazdasági gazdasági területeket az OTÉK előírásaival összhangban átsorolni szükséges különleges területfelhasználási kategóriába.

Különleges területek:

Különleges területfelhasználású területként jelenik meg a belterületen a temető, a sportpálya és a Hajdú Family Park idegenforgalmi célú területe. Bővítésük a hatályos rendezési tervben foglaltaknak megfelelően tervezett és indokolt.

Zöldterületek, közparkok

A hatályos Településrendezési tervben csak egy közpark jelenik meg, de ezen kívül még három közparkot szerepeltetni szükséges a fontosságuk miatt. Ilyen a Nagy utca északi teresedésében álló Petőfi Park, a Nagy utca déli teresedésében lévő térburkolattal, kopjafával ellátott 1956-os emlékpark és a Nagy utca – Olimpia utca – Petőfi S. utca által közrezárt háromszögben lévő Trianon emlékpark és közpark. A jelölésre váró mindhárom közpark zöldfelülete rendezett, emlékműveknek ad helyet. Az emlékművek a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága által egyedi tájértékeknek számítanak.

2.1.4 Infrastrukturális változások

2.1.4.1 Közlekedési infrastruktúra

Sáránd fejlődésének egyik kulcseleme, a vállalkozásbarát, vonzó települési környezet kialakításának egyik alappillére a települési közlekedés fenntartható fejlesztése, a környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése.

Sáránd közlekedés-földrajzi adottságai jónak mondhatók, jó közúti és vasúti megközelítési lehetőségei adóttak.

A településfejlesztési koncepció a meglévő közlekedési hálózati elemek korszerűsítésével számol, de a már kialakult nyomvonalon.

Meglévő közlekedéshálózati elemek:

- a települést észak-déli irányban átszelő 1x1 sávossal kialakítású **47. sz. II. rendű főút**,
- a települést kelet-nyugati irányban átszelő 1x1 sávossal kialakítású **4809. sz. mellékút**,
- meglévő gyűjtőút hálózat,
- meglévő lakóterületi kiszolgálóút hálózat,

- vasúthálózat (**106-os Debrecen–Sáránd–Nagykeréki-vasútvonal**, és **107-es sz. Debrecen–Sáránd–Létavértes vasútvonal**)

A tervezett korszerűsítések burkolat-felújításokat, esetleges forgalomtechnikai átszervezéseket, a 47. sz. II. rendű főút I. rendű főúttá történő fejlesztését, és a 4809. sz. mellékút főúttá történő fejlesztését takarja.

A település szomszédságában új közlekedéshálózati elem jelenik meg tervezett szinten (melynek megépítése már folyamatban van) ez az M35 autópálya Debrecen és Berettyóújfalu között tervezett új szakasza. Maga az autópálya útfelülete Sáránd területét nem érinti, csupán a kijelölt védőtávolsága jelenik meg a közigazgatási határ keleti határvonalának közelében.

A településfejlesztési koncepció számol új, közlekedés és környezetbarát kerékpárút létesítésével, melyre a megvalósítási tervek már elkészültek. A kerékpárút nyomvonala a 47. sz. út nyomvonala mellett halad.

2.1.4.2 Közmű infrastruktúra

Sárándon élők életkörülményeit, gazdasági lehetőségeit a közmű-infrastruktúra és környezeti állapot alapvetően befolyásolja. A komfortos életvitel feltétele a kedvező közmű-ellátottság, a vezetékes közüzemű közművek rendelkezésre állása.

A **villamos-energia** hálózat és **közüvilágítás** teljes mértékben kiépített, azonban folyamatos korszerűsítése indokolt. Energiatakarékos lámpatestek kihelyezése, a településképi védett területeken földkábeles megoldás lenne kívánatos.

Az **elektronikus hírközlés** tekintetében a település területén belül megtalálhatók a vezetékek nélküli (mikrohullám), ill. a vezetékes hálózatok is. Az egyre gyorsuló ütemű technikai változásoknak megfelelően ez a terület is folyamatosan fejlesztendő. A megyetervben körzeti optikai kábel létesítése van előirányozva, melyet a Bagosi út nyomvonalán terveznek a jövőben megvalósítani. A település vezetékes távközlési szolgáltatója tervezi az egész települést lefedő FTTH hálózat kiépítését, amellyel a település minden lakásában elérhetővé válik a nagysebességű internet.

A település belterületén teljes mértékben rendelkezésre áll a kiépített hálózati rendszeren keresztül az egészséges **vezetékes ivóvízellátás** és a **közcsatornás szennyvízelvezetés**, mely 95 %-ban kiépült.

A **felszíni vízelvezetés** körében vannak hiányosságok. A településfejlesztési koncepció a vízelvezetési helyzet javítására vízrendezési terv készítését, valamint a csapadékvíz elvezető hálózat kiépítését/felújítását irányozza elő.

A településen a vezetékes **gázellátó rendszer** kiépült. A település külterületét több nagynyomású és középnyomású földgázszállító vezeték érinti, mely gázátadó állomással, fáklyával és fáklyavezetékekkel van ellátva.

A fejlesztési koncepció kiemelten kezeli a **megújuló energiaforrások** körét, melynek alkalmazhatóságára vizsgálatok szükségesek. Nagy lehetőségek rejlenek elsősorban a napenergia, a biomassza és a geotermikus energia kihasználásában. Ez alapja lehet az energiahatékonyságot célzó beruházásoknak. Hajdú-Bihar Megye Területfejlesztési koncepciója is támogatja a megújuló energiaforrások hasznosítását, kiemelten fontosnak tartja a megye megújuló energia stratégiájának és programjának kidolgozását, járási szintű részletezett kutatások és fejlesztési javaslatok kidolgozását.

2.2. A VÁLTOZÁSOK HATÁSAI

2.2.1 A változtatások hatása a régészeti örökségre

Külön régészeti szakterületi munkarész tartalmazza.

2.2.2 A változtatások hatása a történeti településre, település- és tájszerkezetre

A **külterület területfelhasználása** csak jogszabályi **változások**, magasabbrendű terveknek való megfelelés miatt kerül pontosításra. A Külterületi területfelhasználást pontosító előírányzott változtatások nincsenek jelentősebb hatással a táji környezetre, mert a hatályos tervben szereplő tervezett változtatásokat módosítják, a jelenlegi területfelhasználáshoz jobban igazodva.

A Településfejlesztési koncepció óvja a természeti értékeket, a célok megvalósítását a természeti és táji értékek figyelembe vételével, azok védelme mellett tervezi.

A település belterületén a meglévő, már kialakult beépítésre szánt területek nem kerülnek változtatásra, csupán lakóterületi övezeti besorolása változhat jobban igazodva az építés helyi rendjéhez.

A **beépítésre szánt területek** esetében **változtatások** csak a hatályos tervben kijelölt tervezett állapotnál történnek. Az előző 2.1.3 pontban ismertetett lista szerint kerülnek felülvizsgálatra a területek. Sok esetben a korábbi tervben előírányzott fejlesztések idejüket múlták, hatályukat veszítették, ilyenek elsősorban a nagyarányú belterülethez közvetlenül csatlakozó külterületet igénybe vevő lakóterületi fejlesztések. Ezek a területek vagy tartalék lakóterületként lesznek kezelve, vagy visszasorolásra kerülnek eredeti területfelhasználási kategóriájukba.

Környezetre hatást gyakorló területfelhasználási módosítás az Olimpia utca folytatásában tervezett lakóterület gazdasági területté változtatása jelenthet. A terület jelenleg nincs beépítve, felszíne tereprendezésre szorul, a hatályos településrendezési terv lakóterület-fejlesztésre jelöli ki. Gazdasági területté történő átalakulása elképzelhető, ennek feltétele azonban a terület 47. sz. főútról való megközelíthetőségének biztosítása, új vasúti és közúti csomópont kiépítésével. A terület fekvése olyan szempontból szerencsésnek mondható, hogy a lakóterületek peremén helyezkedik el. A tervezett gazdasági terület 47. sz. főútról történő feltárásával megoldható a terület közúti forgalmi kiszolgálása, a lakóterületek zavarása (forgalom, zaj, légszennyezés) nélkül.

A Településfejlesztési koncepció felülvizsgálta **Sáránd helyi értékvédelmét**. A belterületen kijelölésre kerültek a településképi jelentőségű útvonalak, és a helyi értékvédelmi terület is pontosításra került. Felmérésre kerültek a helyi építészeti értékek, így kiegészítésre került a helyi egyedi értékeket tartalmazó lista is. A helyileg védendő egyedi értékeket a települési értékleltár és az 1.4.3 pont foglalja össze. A települési értékleltárban külön adatlapokon szerepelnek az helyi védelemre érdemes egyedi értékek. Az adatlapok fotódokumentációt is tartalmaznak.

Az értékleltárt mellékletben szerepeltetjük.

A **Közeledéshálózati korszerűsítések** nem járnak változtatással, mivel meglévő nyomvonalon történnek.

A belterületi úthálózat fejlesztését már a korábbi, jelenleg hatályos településrendezési terv tartalmazza, azok változtatások nélkül megtartandóak.

A **közmű infrastruktúra fejlesztések**, korszerűsítések a település életminőségének javítását szolgálják, nagy részük (víz, gáz, szennyvízvezetékek) föld alatti kialakításúak, jelentősebb hatásuk a tájra, településképre nincs. A nagynyomású és középnyomású vezetékek esetében a külterületen védősáv került kijelölésre, melynek sávjában korlátozott területfelhasználás alkalmazandó.

A föld felett vezetett hálózatok, elsősorban az elektromos hálózatok meghatározzák a településképet. A településképi védett területeken földkábeles megoldás lenne kívánatos.

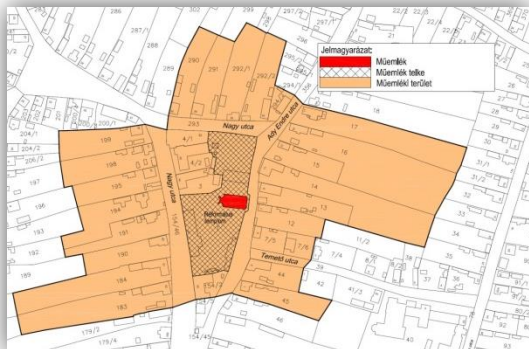
2.2.3 A változtatások hatása a települési értéktárban szereplő műemléki értékekre

A változtatások a műemlék Református templomot nem érintik.

1.SZ. MELLÉKLET: ÉRTÉKLELTÁR

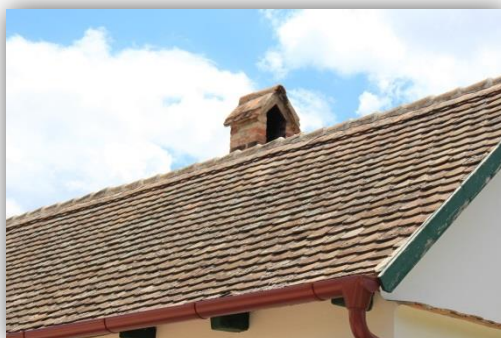
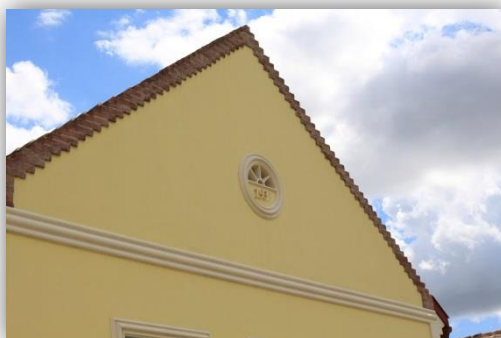
1.SZ. MELLÉKLET: ÉRTÉKLELTÁR

Egyedi védelem típusa	Érintett építmény		
	Védettség jelölése	Utca, házszám, (helyrajzi szám)	Építmény típusa
Országos értéket képviselő építmény	Mk-1	Nagy u. 46. (1 hrsz.)	Református templom és műemléki környezete
Kiemelt helyi értéket képviselő építmények	He-k-1	Nagy u. 72. (63/3 hrsz.)	lakóház, nyári konyha, és kapuzat
	He-k-2	Olimpia u. 9. (140/1 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-k-3	Ady E. u. 25 (21 hrsz.)	lakóház, kapuzat, utcafronti terménytároló
	He-k-4	Ady E. u. 15. (16 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-k-5	Holló László u. (219 hrsz.)	lakóház és kapuzat
Helyi értéket képviselő építmények	He-1	Nagy u. 14. (280 hrsz.)	lakóház, kapuzat, utcafronti terménytároló
	He-2	Nagy utca 18. (282 hrsz.)	nyári konyha, kerítés és kapuzat
	He-3	Nagy u. 21. (244 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-4	Nagy u. 40. (292/2 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-5	Nagy u. 48. (1 hrsz.)	intézményi épület
	He-6	Nagy u. 51. (184 hrsz.)	kapuzat
	He-7	Nagy u. 53. (183 hrsz.)	lakó és melléképület, kapuzat
	He-8	Nagy u. 55. (179/2 hrsz.)	lakóház
	He-9	Nagy u. 57. (178/5 hrsz.)	kapuzat
	He-10	Nagy utca 62. (54 hrsz.)	lakóház
	He-11	Nagy u.64. (56 hrsz.)	melléképületek
	He-12	Nagy u.66. (57 hrsz.)	oldalsó és hátsó melléképületek, kapuzat
	He-13	Nagy u. 74. (67 hrsz.)	utcafronti terménytároló
	He-14	Nagy u.82. (74 hrsz.)	lakó és melléképület, kapuzat
	He-15	Ady E. u. 8. (296 hrsz.)	lakóépület
	He-16	Ady E. u. 11. (14 hrsz.)	lakóház
	He-17	Petőfi u. 29. (232/4 hrsz.)	lakó és melléképület
	He-18	Petőfi u. 34. (177 hrsz.)	kapuzat
	He-19	Petőfi u. 56. (160 hrsz.)	kapuzat, melléképületek
	He-20	Petőfi u. 59. (231/20 hrsz.)	lakóépület, kukoricagóré
	He-21	Petőfi u. 77. (154/8 hrsz.)	kapuzat
	He-22	Olimpia u.1. (147 hrsz.)	kapuzat
	He-23	Olimpia u.8. (75 hrsz.)	utcafronti terménytároló
	He-24	Rákóczi u. 13. (307 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-25	Rákóczi u. 17. (305 hrsz.)	lakóház
	He-26	Rákóczi u. 18. (327/4 hrsz.)	kapuzat
	He-27	Kossuth L. u. 14. (80/24 hrsz.)	kapuzat és melléképület
	He-28	Kossuth L. u. 43. (60 hrsz.)	főépület és kapuzat

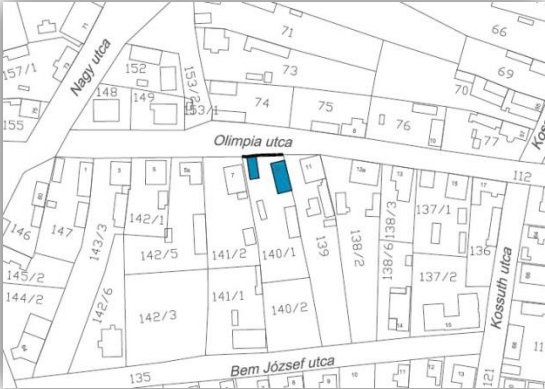
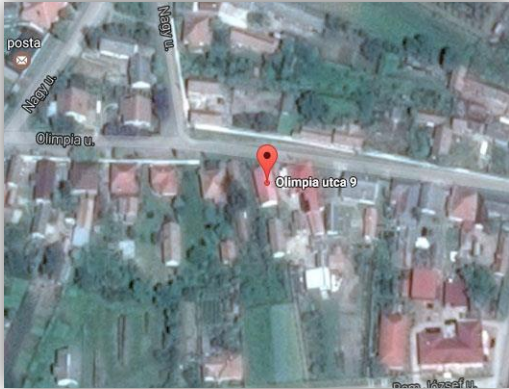
Műemlék és műemléki környezet		
Mk-1: Református templom és műemléki környezete		
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 46.	
Műemlék hrsz.:	1	
Műemléki környezet hrsz.:	184, 199, 198, 195, 194, 191, 183, 190, 3, 4/2, 4/1, 154/2, 7/5, 7/6, 12, 13, 17, 290, 291, 356, 154/46, 39, 44, 45, 293, 1, 16, 14, 15, 294/2, 292/2, 292/1	
EOV koordináták:	Y: 844875	
	X: 232396	
Törzsszám:	11270	
Azonosító:	12031 (műemlék), 12791 (műemléki környezet)	
		
Helyszínrajz	Légifotó	
A romantikus stílusú református templom 1866 és 1868 között épült Vécsey Imre tervei alapján. Az égetett téglából épített templom kelet–nyugati tengelyű, egyhajós épület, kontyolt nyeregtetővel. A hajó keleti vége egyenes, apsziszaródású. Nyugati homlokzatához 30 méter magas torony kapcsolódik. A tornyot két oldalról rézsútos elhelyezkedésű, hatalmas támpillér erősíti. A toronysisak összetett formájú, törtvonalas. Az egész templom falsávokkal szakaszokra osztott, melynek tükreiben vannak a szemöldökíves, félköríves záródású ablakok, illetve vakablakok. A mezők felső részén fogrovatos párkány található. A belső tér 10×20 méteres. Korábban vakolt mennyezete és a templommal egyidős, szürkéskékre festett berendezése volt: padok (440 ülőhellyel), szószék, úrasztala, két fakarzat. Az orgonát, mely a templomhajó keleti végében helyezkedik el, Angster József építette 1893-ban. A templomtoronyban két harang található, a kisebbik 246 kg-os, Hilzer Ignác öntötte 1874-ben, a nagyobbik 352 kg-os, Szlezák László öntötte 1923-ban. A szószéket és az úrasztalát népi iparművész által hímzett úri hímzéses terítők díszítik.		
		

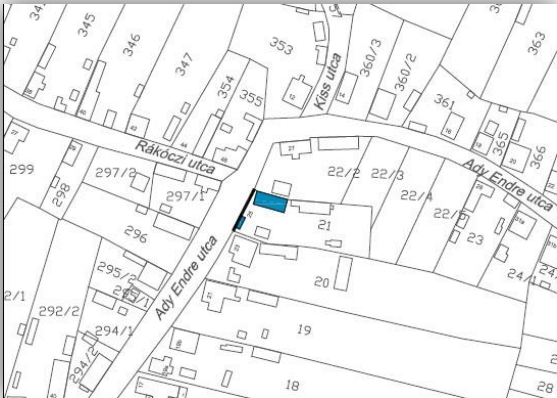
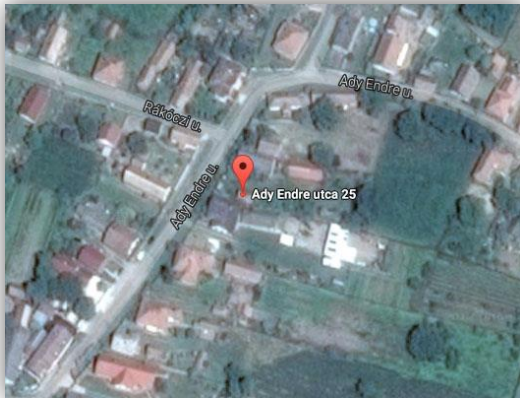
Kiemelt helyi értéket képviselő épületek	
He-k-1: Dávid-porta (főépület, nyári konyha, kerítés és kapuzat)	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 72.
Hrsz.:	63/3
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.403822
	keleti hosszúság: 21.629161
EOV koordináták:	Y: 844823
	X: 232085
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek: a lakóépület kő ámbitusos féltornácos hosszúházas épület, téglából lépcsőzetesen rakott tűzfalal, cserépfedésű nyeregtetővel, jellegzetes melléképülettel. Oldalhatáron álló kétsoros beépítésű. A főépület kialakítása, a jellegzetes melléképület (nyári konyha) és a téglából rakott utcafronti kerítés, kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: lakóépület, bemutatóhely. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció. Az építmény állapota: kifogástalan, felújított. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakóépület, nyári konyha, kerítés és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: minden külső részlet, eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák, az utcai homlokzat homlokzatszívekkel történő tagolása. A kerítés osztásrendje, anyaghasználata és a kapuzat kialakítása.	
	

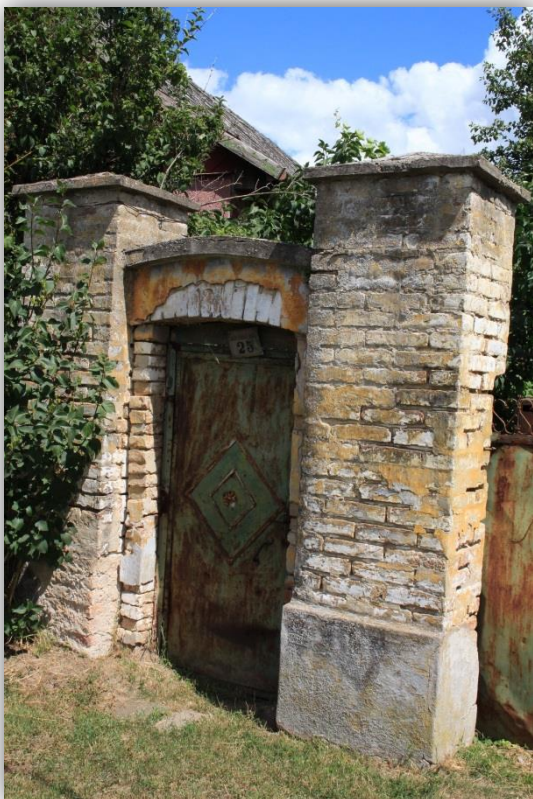
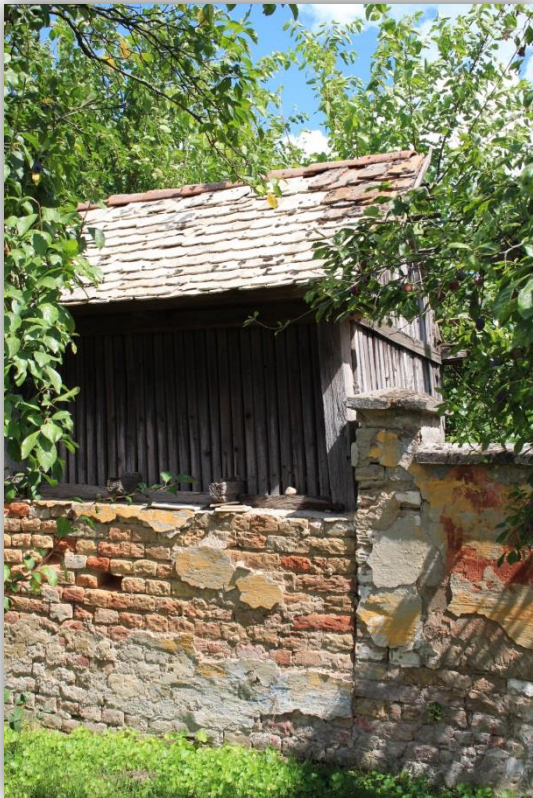

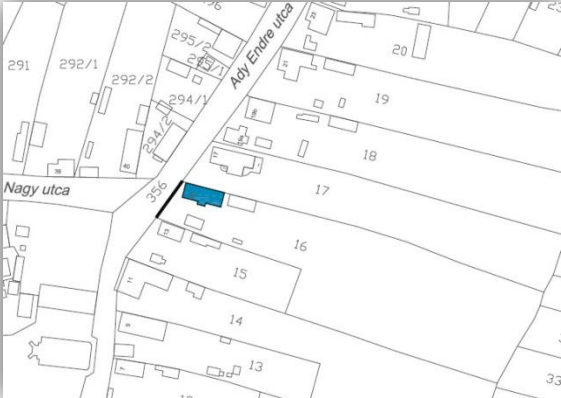
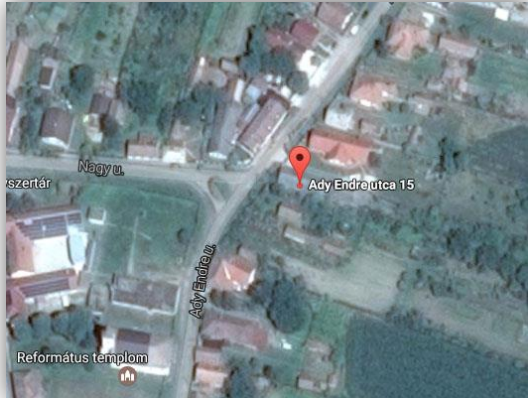

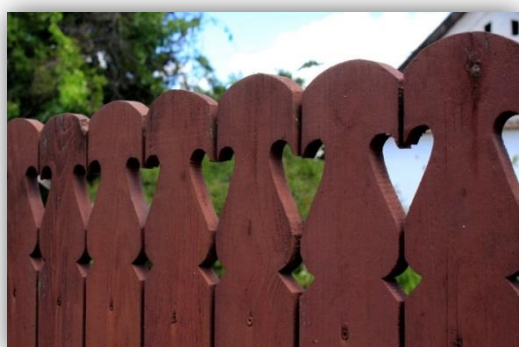
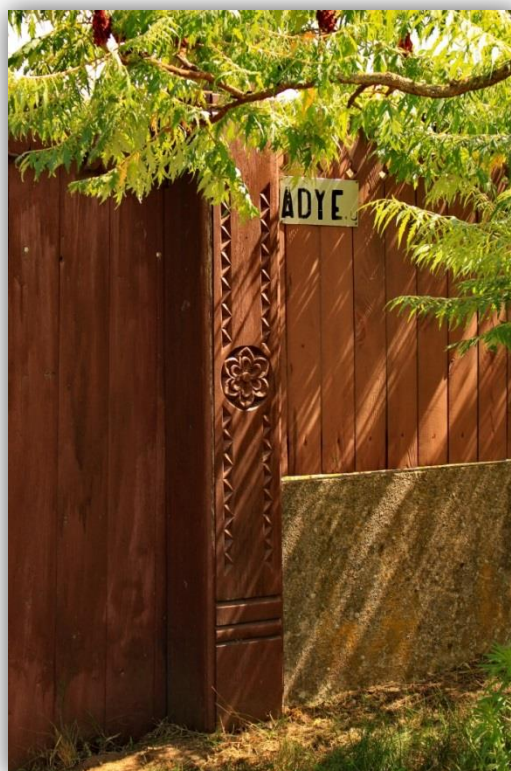
Kiemelt helyi értéket képviselő épületek	
He-k-2: lakóház és kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Olimpia utca 9.
Hrsz.:	140/1
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.4023386
	keleti hosszúság: 21.6295684
EOV koordináták:	Y: 844859
	X: 231921
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, volt (átépített) oldaltornácos hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, oromfalas kialakítású tetővel. A főépület homlokzata, arányai, a jellegzetes melléképület (nyári konyha) és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés, kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Sajnos tornácát beépítették, oldalhomlokzata így elvesztette hagyományos karakteres jegyeit. Az építmény típusa: lakóépület, melléképület, kapuzat. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció. Az építmény állapota: közepes (főként esztétikai hibákkal). Az építmény helyi védelemre érdemes részei: lakóépület utcai homlokzata, nyári konyha, kerítés és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: eredeti utcai homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, nyílásformák. A kerítés osztásrendje, anyaghasználata és a kapuzat kialakítása. Pótlendő részek: egységes homlokzatképzés.	
	

Kiemelt helyi értéket képviselő épületek	
He-k-3: lakóház, kapuzat, utcafronti terménytároló	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Ady Endre utca 25.
Hrsz.:	21
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.408084
	keleti hosszúság: 21.631701
EOV koordináták:	Y: 844999
	X: 232565
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, oromfalas kialakítású tetővel. A főépület kialakítása, a jellegzetes utcafronti terménytároló (góré) és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés, kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: lakóépület, kapuzat, góré. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció. Az építmény állapota: a lakóépület közepes, míg a kerítés és kapuzat, valamint a terménytároló építmény pusztuló állapotú (szerkezeti károsodás nyomaival). Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakóépület, utcafronti terménytároló, kerítés és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma. A kerítés osztásrendje, anyaghasználata és a kapuzat kialakítása. Pótlandó részek: egységes homlokzatképzés, kerítés, kapuzat helyreállítandó.	
	

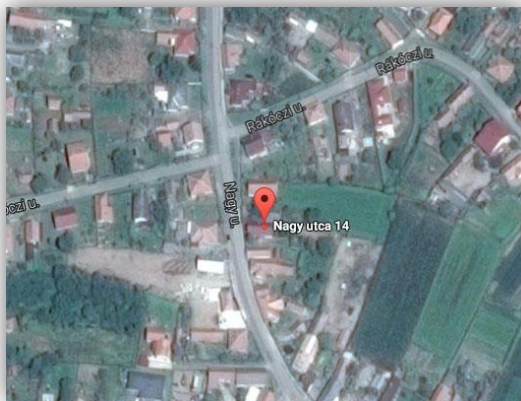
Kiemelt helyi értéket képviselő épületek	
He-k-4: lakóház és kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Ady Endre utca 15.
Hrsz.:	16
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.407258
	keleti hosszúság: 21.630812
EOV koordináták:	Y: 844935
	X: 232471
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, oromfalas kialakítású kontyolt nyeregtetővel. A főépület kialakítása, és a fából készült utcafronti kerítés, kapuzat védendő. Az építmény típusa: lakóépület, kapuzat. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció. Az építmény állapota: átlagos. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakóépület, fa kerítés és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák. A kerítés osztásrendje, anyaghasználata és a kapuzat kialakítása.	
	

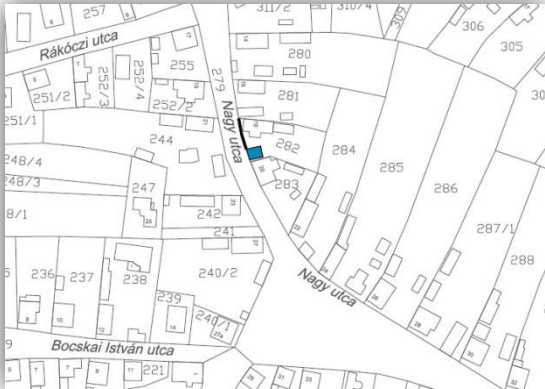
Kiemelt helyi értéket képviselő épületek		
He-k-5: lakóház, kapuzat és melléképület		
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Holló László utca 3.	
Hrsz.:	219	
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.407047	
	keleti hosszúság: 21.626573	
EOV koordináták:	Y: 844616	
	X: 232437	
		
Helyszínrajz	Légifotó	
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, oldaltornácos hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő oromfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása, és a téglából rakott festett utcafronti kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: lakóépület, melléképület, kapuzat. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció. Az építmény állapota: pusztuló (esztétikai hibákkal és helyenként szerkezeti károsodás nyomaival).		
Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakó-és melléképület, kerítés és téglából rakott festett kapuzat. Megőrzendő értékes részek: minden külső részlet, eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák. A kerítés osztásrendje, anyaghasználat és a kapuzat kialakítása.		
		

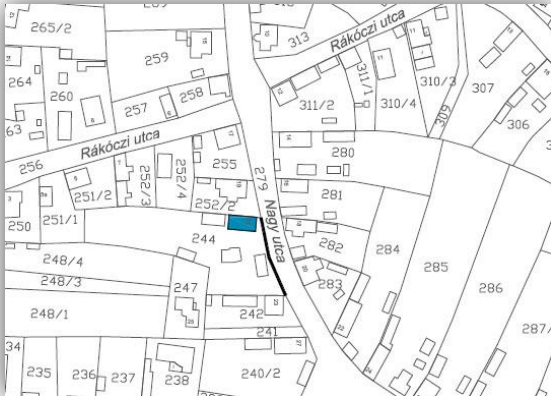
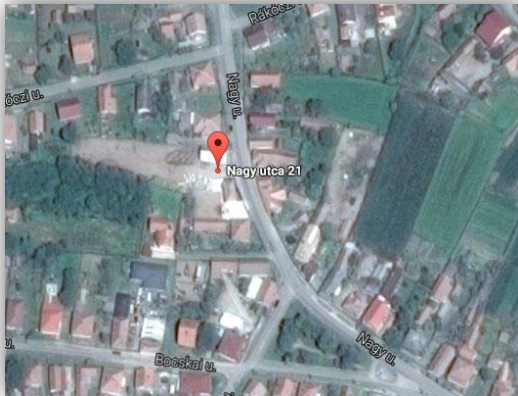
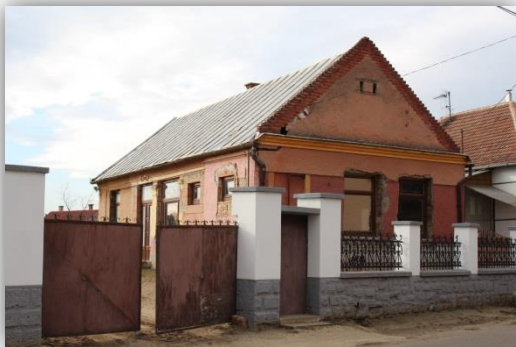

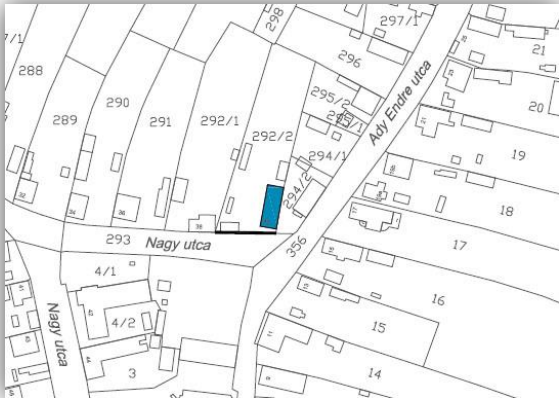
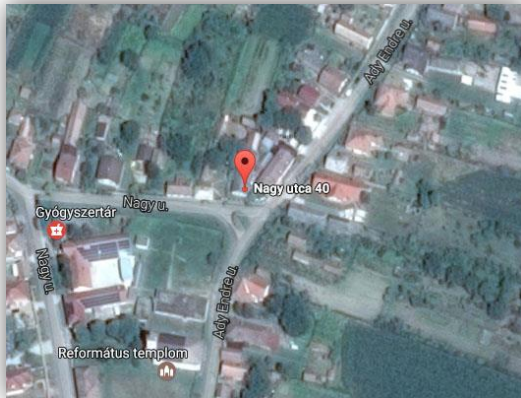

Helyi értéket képviselő épületek	
He-1: lakóház, kapuzat, utcafronti terménytároló	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 14.
Hrsz.:	280
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.408896
	keleti hosszúság: 21.62718
EOV koordináták:	Y: 844655
	X: 232644
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, oldaltornácos hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, ormfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása, a jellegzetes utcafronti terménytároló (góré) és a téglából rakott kerítés, kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: lakóépület, kapuzat, góré. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció. Az építmény állapota: az épület közepes, a terménytároló romló állapotú. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakóépület, utcafronti terménytároló, festetlen, téglából rakott kerítés és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: minden külső részlet, eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés. A kerítés kialakítása, kovácsoltvas részei, anyaghasználat és a kapuzat kialakítása.	
	

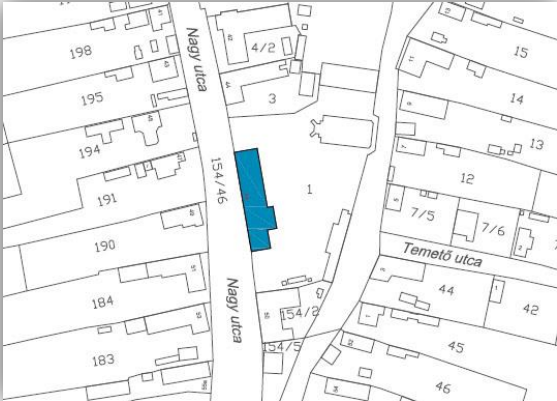
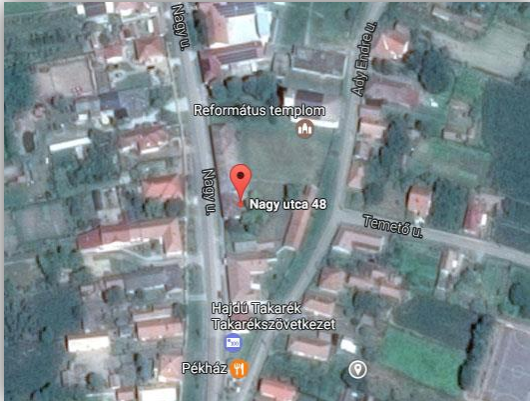

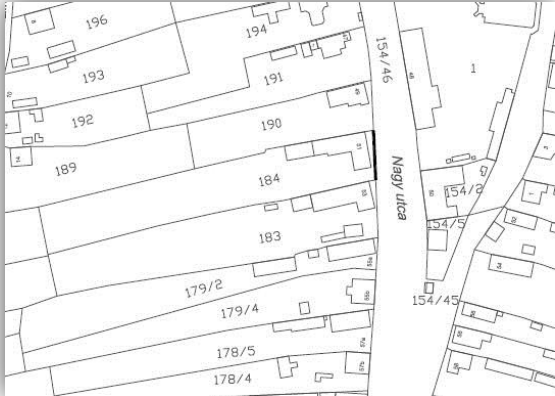
Helyi értéket képviselő épületek	
He-2: nyári konyha, kerítés és kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 18.
Hrsz.:	282
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.408534
	keleti hosszúság: 21.627295
EOV koordináták:	Y: 844665
	X: 232604
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A melléképület kialakítása, és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: melléképület, kapuzat. Az építmény jelenlegi funkciója: nyári konyha. Az építmény állapota: pusztuló (esztétikai és szerkezeti hibákkal) Az építmény helyi védelemre érdemes részei: melléképület, kerítés és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: a melléképület homlokzata, tetőformája, ormfalas kialakítása, eredeti tömegforma. A kerítés osztásrendje, és a kapuzat téglából rakott elemei.	
	

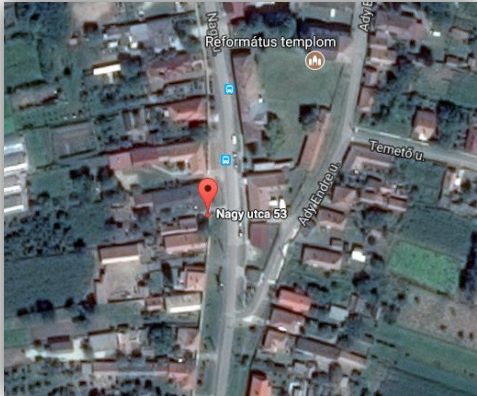
Helyi értéket képviselő épületek	
He-3: lakóház és kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 21.
Hrsz.:	244
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.408643
	keleti hosszúság: 21.626836
EOV koordináták:	Y: 844630
	X: 232615
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő oromfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása, és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés, kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: lakóépület, kapuzat Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció. Az építmény állapota: felújítás alatt. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakóépület, kerítés és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák. A kerítés osztásrendje, és a kapuzat kialakítása. Pótlandó részek: egységes homlokzatképzés.	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-4: lakóház, melléképület és kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 40.
Hrsz.:	292/2
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.407393
	keleti hosszúság: 21.630394
EOV koordináták:	Y: 844903
	X: 232485
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, oromfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása, és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés, kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: lakóépület, melléképület, kapuzat Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció. Az építmény állapota: átlagos. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: az épület tömege, utcai homlokzat, tetőforma, kerítés és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák. A kerítés osztásrendje, és a kapuzat kialakítása.	
	

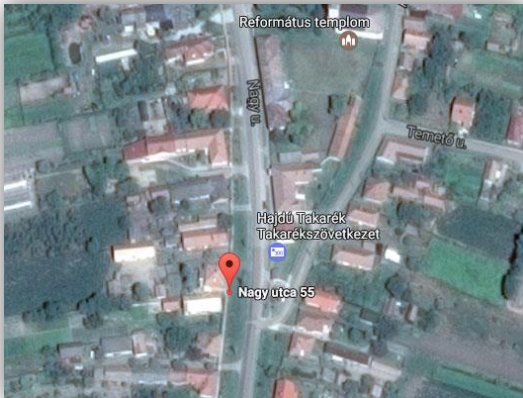

Helyi értéket képviselő épületek	
He-5: intézményi épület	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 48.
Hrsz.:	1
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.406182
	keleti hosszúság: 21.629408
EOV koordináták:	Y: 844833
	X: 232348
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Az építmény típusa: intézményi épület. Az építmény jelenlegi funkciója: használaton kívül. Az építmény állapota: felújítás alatt. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes épület. Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, nyílásformák.	
	

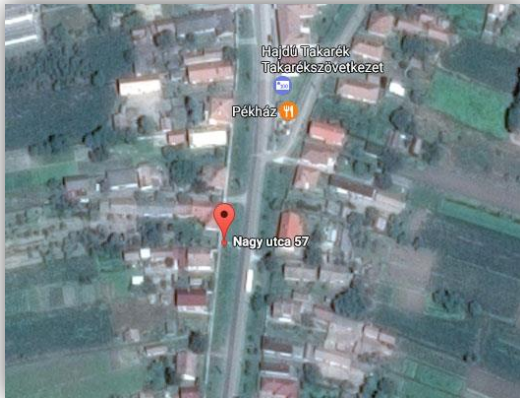
Helyi értéket képviselő építmények	
He-6: kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 51.
Hrsz.:	184
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.405696
	keleti hosszúság: 21.629039
EOV koordináták:	Y: 844807
	X: 232293
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott (nyers) utcafronti kerítés, kapuzat magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: kapuzat Az építmény jelenlegi funkciója: kerítés, kapu. Az építmény állapota: jó, felújított. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes kerítés és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: eredeti tömegforma, a kerítés osztásrendje, anyaghasználat, kovácsoltvas elemei, és a kapuzat kialakítása.	
	

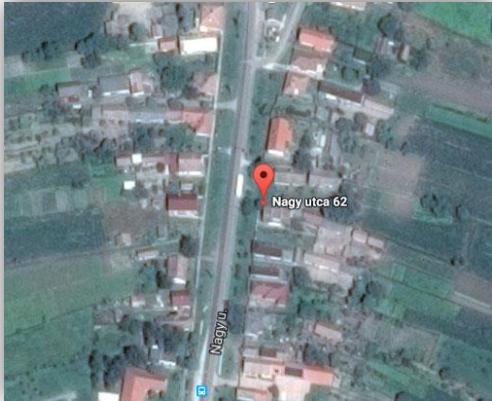
Helyi értéket képviselő épületek	
He-7: lakó és melléképület, kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 53.
Hrsz.:	183
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.4057539
	keleti hosszúság: 21.6290455
EOV koordináták:	Y: 844807
	X: 232299
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Az „L” alakú hajlított házas oldalhomlokzatos, hátsó tornácos főépület, oldaltornácos melléképület és téglakapuzata magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: fő- és melléképület, kapuzat. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó és gazdasági Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: fő- és melléképület és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: a főépület tömegalakítása, nyílásrendje, tornáca, a melléképület tornáca, tömegalakítása, tetőformája, a kőoszlopos kapuzat, annak kőlábai, osztásai és kovácsoltvas elemei.	
	

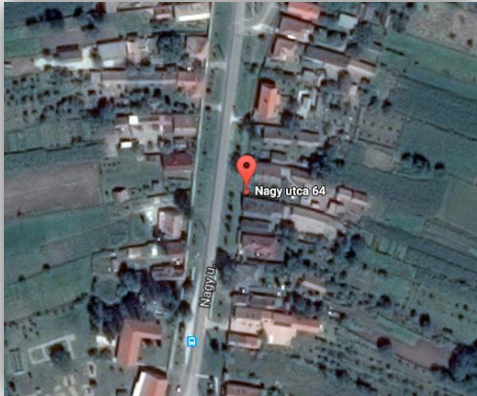
Helyi értéket képviselő épületek	
He-8: lakóház	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 55.
Hrsz.:	179/2
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.4053507
	keleti hosszúság: 21.6290208
EOV koordináták:	Y: 844807
	X: 232254
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, beépített oldaltornácossal hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, íves oromfalas kialakítású nyeregtetővel. Az építmény típusa: lakóépület. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció. Az építmény állapota: átlagos. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakóépület. Megőrzendő értékes részek: minden külső részlet, eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák, ablakosztások.	
	

Helyi értéket képviselő építmények	
He-9: kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 57
Hrsz.:	178/5
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.404798
	keleti hosszúság: 21.628943
EOV koordináták:	Y: 844803
	X: 232193
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott (festett) utcafronti kerítés, kapuzat magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: kapuzat Az építmény jelenlegi funkciója: kerítés, kapu. Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes kerítés és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: eredeti tömegforma, a kerítés osztásrendje, a kapuzat kialakítása, kovácsoltvas elemek.	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-10: lakó- és melléképület	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 62.
Hrsz.:	54
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.404538
	keleti hosszúság: 21.629288
EOV koordináták:	Y: 844830
	X: 232165
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, oldaltornácos hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, oromfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: lakóépület, melléképület. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció. Az építmény állapota: az épület közepes állapotú. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: főépület. Megőrzendő értékes részek: a melléképület homlokzatai, tetőformája, eredeti tömegforma, nyílásrendje, ablak osztásrendje, homlokzatszíszek.	
	

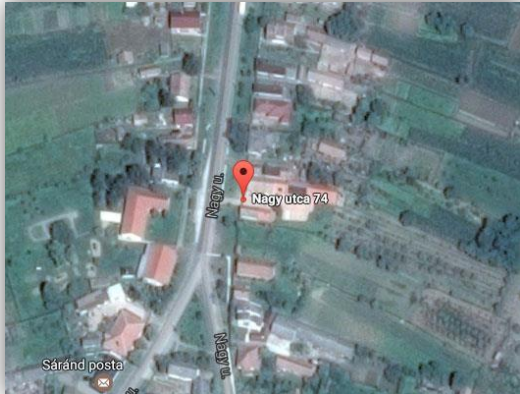

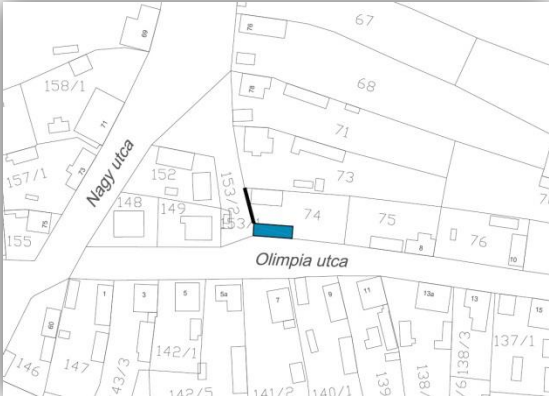
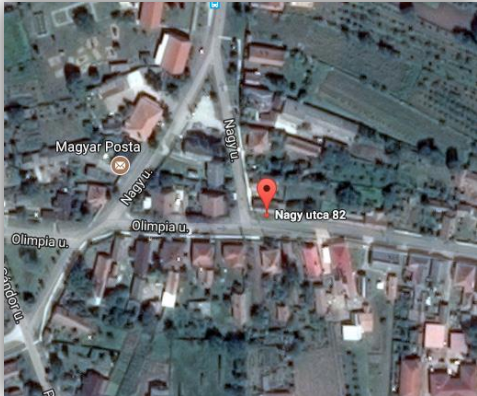
Helyi értéket képviselő épületek	
He-11: melléképületek	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 64.
Hrsz.:	56
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.404395
	keleti hosszúság: 21.629268
EOV koordináták:	Y: 844829
	X: 232149
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A hátsó gazdasági épületek magukon hordozzák Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: melléképület. Az építmény jelenlegi funkciója: gazdasági épület Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: melléképületek Megőrzendő értékes részek: a hátsó gazdasági építmények elrendezése, eredeti tömegformája, az építmények kialakítása.	

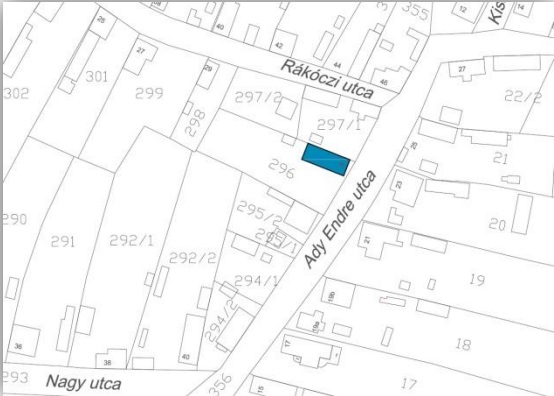
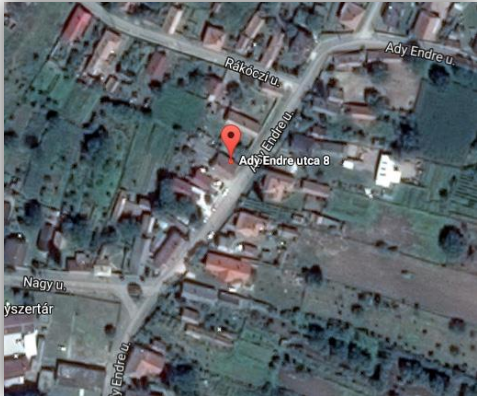
Helyi értéket képviselő épületek	
He-12: oldalsó és hátsó melléképületek, kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 66.
Hrsz.:	57
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.404251
	keleti hosszúság: 21.629234
EOV koordináták:	Y: 844827
	X: 232133
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A főépület karakterét veszítette, átépítették, viszont a melléképületei még hagyományos kialakításúak. Az oromfalas kialakítású oldalsó melléképülete, nyílásai, a hozzá csatlakozó téglakapuzat, valamint a hátsó gazdasági építmények (kukoricagóré, ólak) magukon hordozzák Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: melléképület. Az építmény jelenlegi funkciója: gazdasági épület Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: oldalsó és hátsó melléképületek, kapuzat. Megőrzendő értékes részek: kapuzat és a részét képező oldalsó melléképület, annak oromfalas kialakítása, eredeti tömegformája, hátsó gazdasági épületek kialakítása.	
	

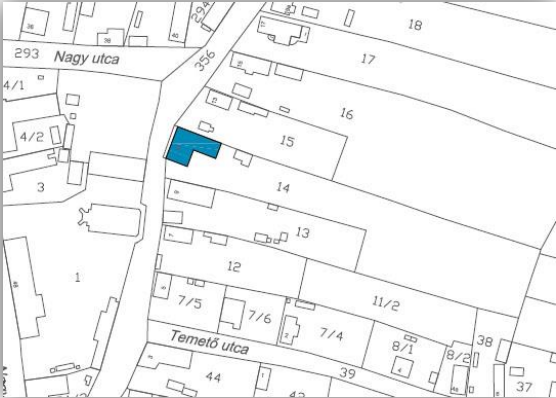
Helyi értéket képviselő építmények	
He-13: utcafronti terménytároló (góré)	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 74
Hrsz.:	67
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.403687
	keleti hosszúság: 21.629127
EOV koordináták:	Y: 844821
	X: 232070
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglalábazaton álló, fából készült utcafronton elhelyezkedő terménytároló (góré) magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: góré Az építmény jelenlegi funkciója: terménytároló építmény. Az építmény állapota: közepes (esztétikai hibákkal). Az építmény helyi védelemre érdemes részei: fából készült terménytároló felépítmény és nyers, festetlen, téglából készült lábazata. Megőrzendő értékes részek: elhelyezkedés, eredeti tömegforma, anyaghasználat, tető. Felújítás során javasolt a kapcsolódó építmények (kapu) szín és anyaghasználatra hangsúlyt fektetni.	
	

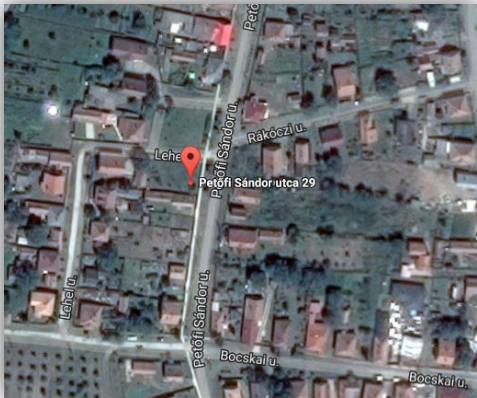
Helyi értéket képviselő épületek	
He-14: lakó és melléképület, kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 82.
Hrsz.:	74
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.402568
	keleti hosszúság: 21.629245
EOV koordináták:	Y: 844834
	X: 231946
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A főépület már csak tömegében őrzi a helyi sajátosságokat, oldaltornácát és nyílászáróit átépítették, viszont a melléképület még hagyományos kialakítású. A melléképület téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő ormfala, nyílásai és a hozzá csatlakozó téglakapuzat magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: melléképület és kapuzat Az építmény jelenlegi funkciója: gazdasági épület Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: kétsoros beépítési mód, melléképület és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: kapuzat és a részét képező melléképület, annak oromfalas kialakítása, eredeti tömegformája, nyílásainak kialakítása, formavilága.	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-15: lakóépület	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Ady E. utca 8.
Hrsz.:	296
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.407944
	keleti hosszúság: 21.631097
EOV koordináták:	Y: 844954
	X: 232548
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő ormfalas kialakítású cserépfedésű nyeregtetős épület, és deszka kapuzata magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az épület tornácát sajnos már átalakították, befalazták. Az építmény típusa: főépület. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: főépület Megőrzendő értékes részek: főépület tömegformálása, lépcsőzetes téglakonstrukciós ormfala, szellőzőnyílásai, utcai homlokzatának nyílásrendje, tagolása, ablakok osztása.	
	

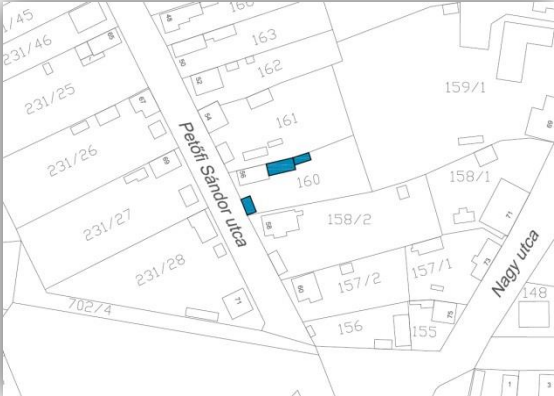
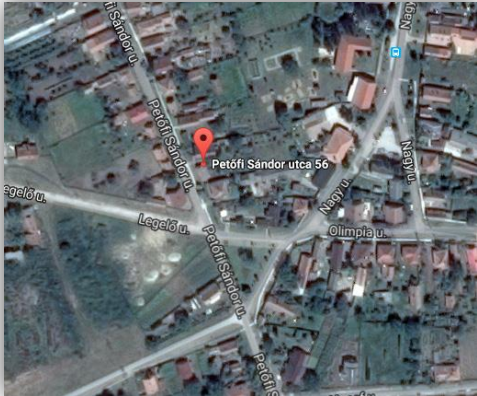

Helyi értéket képviselő épületek	
He-16: lakóház	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Ady Endre utca 11.
Hrsz.:	14
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.406932
	keleti hosszúság: 21.630491
EOV koordináták:	Y: 844912
	X: 232434
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, hajlított házas lakóépület. Az építmény típusa: lakóépület. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció. Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: utcai homlokzat és az épület tömege. Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák és azok osztásrendje. Pótlandó részek: településkarakterhez illeszkedő kerítés és kapuzat kialakítása.	
	

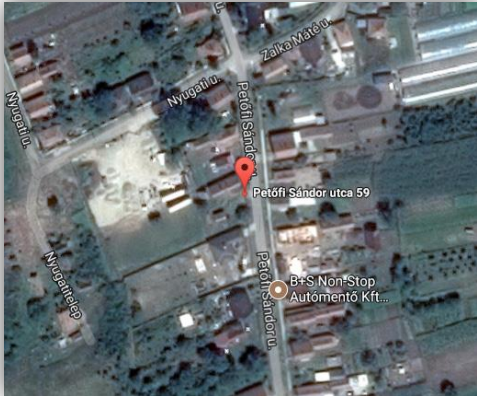
Helyi értéket képviselő épületek	
He-17: lakó és melléképület	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Petőfi S. utca 29.
Hrsz.:	232/4
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.408726
	keleti hosszúság: 21.624745
EOV koordináták:	Y: 844472
	X: 232619
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő oromfalas kialakítású cserépfedésű nyeregtetős főépület és jellegzetes hátsó gazdasági épületei magukon hordozzák Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: fő- és melléképület. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó és gazdasági Az építmény állapota: leromlott. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: fő és melléképület Megőrzendő értékes részek: az épületek eredeti tömegformája, nyílásrendje, lépcsőzetes téglá oromfalas kialakítása.	
	

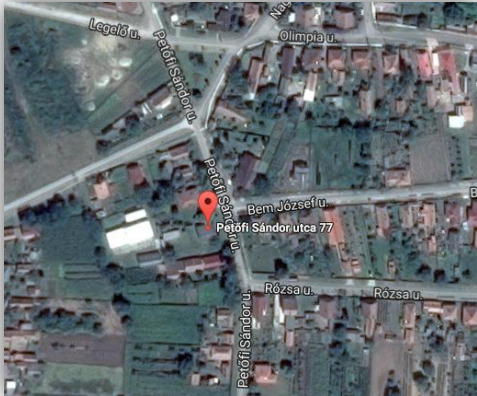
Helyi értéket képviselő építmények	
He-18: kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Petőfi S. utca 34.
Hrsz.:	177
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.404833
	keleti hosszúság: 21.626147
EOV koordináták:	Y: 844592
	X: 232190
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott (nyers) utcafronti kerítés, kapuzat magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: kapuzat Az építmény jelenlegi funkciója: kerítés, kapu. Az építmény állapota: közepes, felújítandó. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes kerítés és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: eredeti tömegforma, a kerítés osztásrendje, anyaghasználata, kovácsoltvas elemei, és a kapuzat kialakítása.	
	

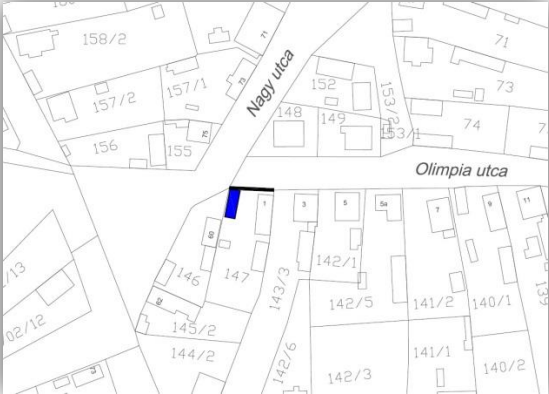
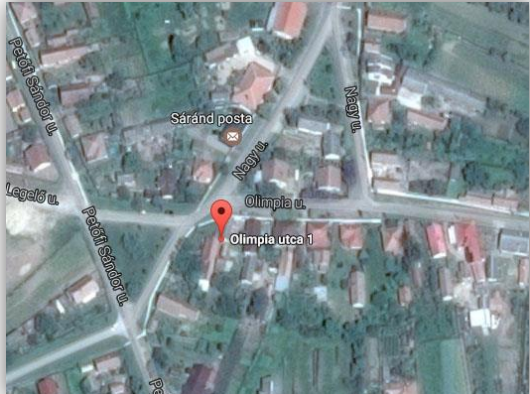
Helyi értéket képviselő épületek	
He-19: kapuzat, melléképületek	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Petőfi S. utca 56.
Hrsz.:	160
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.402932
	keleti hosszúság: 21.627062
EOV koordináták:	Y: 844668
	X: 231981
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A főépület karakterét veszítette, átépítették, viszont a melléképületei még hagyományos kialakításúak. Az ormfalas kialakítású oldalsó melléképülete, nyílásai, a hozzá csatlakozó téglakapuzat, valamint a főépülettel egybeépített hátsó gazdasági építmény magukon hordozzák Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: melléképület. Az építmény jelenlegi funkciója: gazdasági épület Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: oldalsó és hátsó melléképületek, kapuzat. Megőrzendő értékes részek: kapuzat és a részét képező oldalsó melléképület, annak ormfalas kialakítása, eredeti tömegformája, hátsó gazdasági épületek kialakítása.	
	

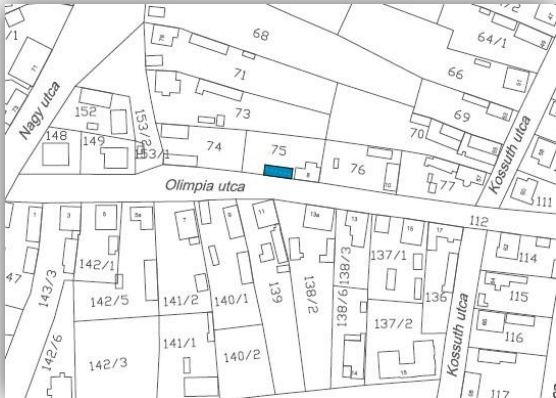
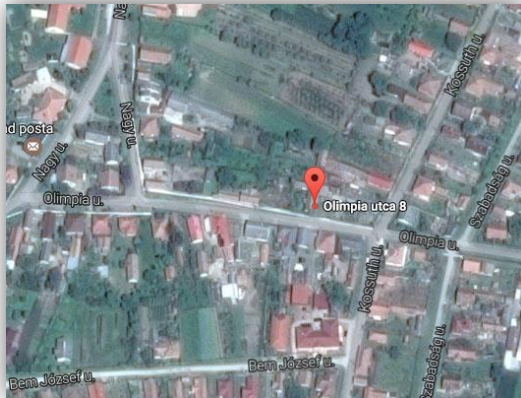

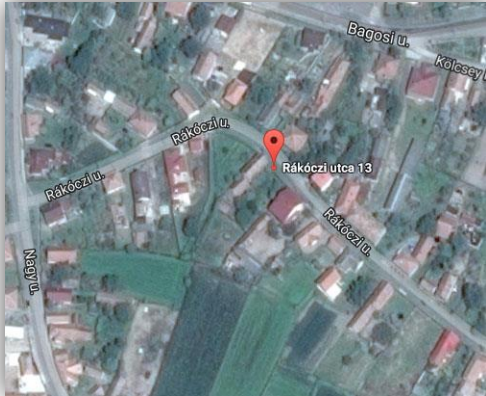
Helyi értéket képviselő épületek	
He-20: lakóépület, kukoricagóré	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Petőfi S. utca 59.
Hrsz.:	231/20
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.4052269
	keleti hosszúság: 21.6257874
EOV koordináták:	Y: 844563
	X: 232233
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő ormfalas kialakítású cserépfedésű nyeregtetős lakóépület és kukoricagóréja magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: főépület, kukoricagóré Az építmény jelenlegi funkciója: lakó Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: főépület és góré Megőrzendő értékes részek: az épület tömegformálása, annak ormfalas kialakítása, kukorica tároló góré kialakítása.	
	

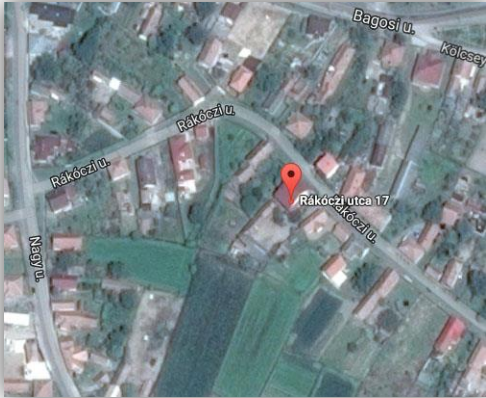

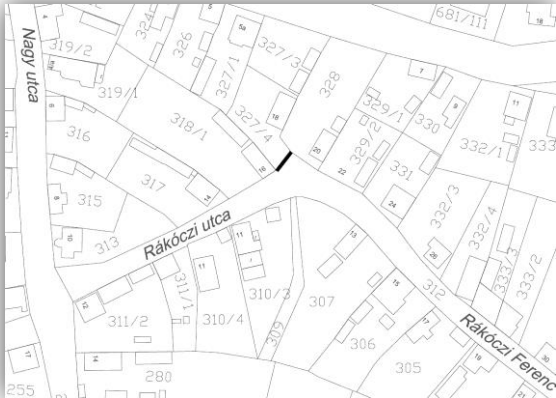
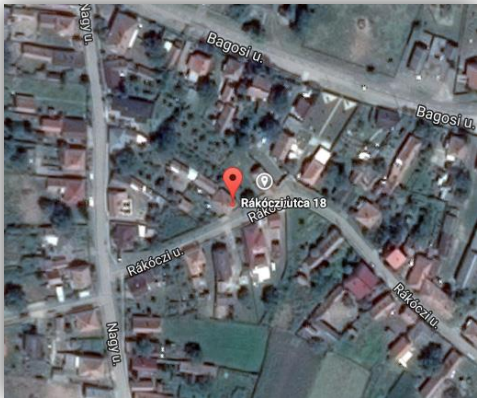
Helyi értéket képviselő épületek	
He-21: kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Petőfi S. utca 77.
Hrsz.:	154/8
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.4013009
	keleti hosszúság: 21.627566
EOV koordináták:	Y: 844712
	X: 231801
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A kőoszlopos kapuzat kovácsoltvas betétekkel magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: kapuzat Az építmény jelenlegi funkciója: kerítés, kapu Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: kapuzat és kerítés elemei Megőrzendő értékes részek: a kapuzat kő tartóoszlopai és a kerítés kovácsoltvas elemei	
	

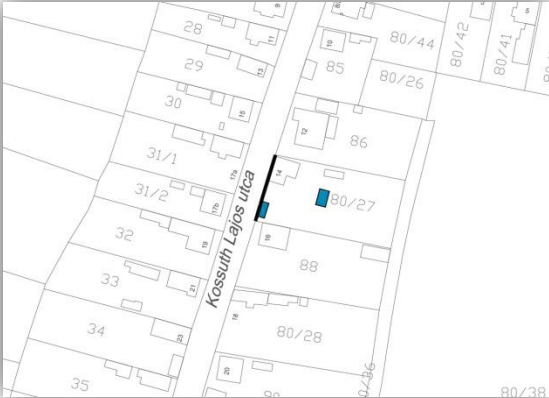
Helyi értéket képviselő építmények	
He-22: kapuzat és melléképület	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Olimpia utca 1.
Hrsz.:	147
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.402334
	keleti hosszúság: 21.628067
EOV koordináták:	Y: 844746
	X: 231917
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglá oromfalas melléképület kialakítása, és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: melléképület, kapuzat. Az építmény jelenlegi funkciója: nyári konyha. Az építmény állapota: pusztuló (esztétikai és szerkezeti hibákkal) Az építmény helyi védelemre érdemes részei: melléképület, kerítés és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: a melléképület homlokzata, tetőformája, oromfalas kialakítása, eredeti tömegforma. A kerítés osztásrendje, és a kapuzat téglából rakott elemei.	
	

Helyi értéket képviselő építmények	
He-23: utcafronti terménytároló (góré)	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Olimpia utca 8.
Hrsz.:	75
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.4024659
	keleti hosszúság: 21.630605
EOV koordináták:	Y: 844937
	X: 231938
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A fából készült utcafronton elhelyezkedő terménytároló (góré) magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: egyéb építmény. Az építmény jelenlegi funkciója: terménytároló építmény. Az építmény állapota: közepes (esztétikai hibákkal). Az építmény helyi védelemre érdemes részei: fából készült terménytároló felépítmény. Megőrzendő értékes részek: elhelyezkedés, eredeti tömegforma, anyaghasználat, tető. Felújítás során javasolt a kapcsolódó építmények (kapu, főépület) szín és anyaghasználatra hangsúlyt fektetni.	
	

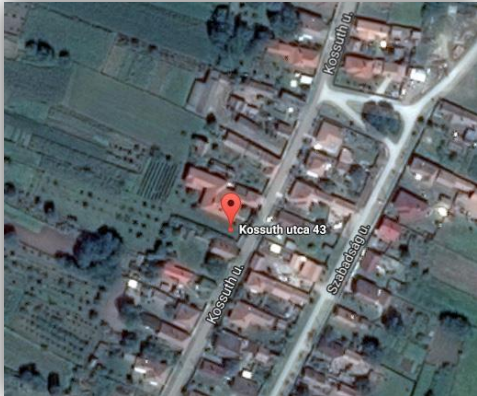
Helyi értéket képviselő épületek	
He-24: lakóház, kerítés és kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Rákóczi utca 13.
Hrsz.:	307
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.409501
	keleti hosszúság: 21.6286887
EOV koordináták:	Y: 844767
	X: 232715
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű lakóépület, utcára merőleges, oromfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása, és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: lakóépület. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció. Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: lakóépület, kerítés és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma. A kerítés osztásrendje, és a kapuzat kialakítása.	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-25: lakóház	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Rákóczi utca 17.
Hrsz.:	305
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.409275
	keleti hosszúság: 21.6287759
EOV koordináták:	Y: 844774
	X: 232690
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű lakóépület, utcára merőleges, téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő ormfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: lakóépület. Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció. Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: lakóépület. Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, az ormfal kialakítása, eredeti tömegforma.	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-26: kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Rákóczi F. utca 18.
Hrsz.:	327/4
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.409709
	keleti hosszúság: 21.627842
EOV koordináták:	Y: 844702
	X: 232736
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglaoszlopos, deszka kapuzat kovácsoltvas betétekkel magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: kapuzat Az építmény jelenlegi funkciója: kerítés, kapu Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: kapuzat és kerítés elemei Megőrzendő értékes részek: a kapuzat tégl tartóoszlopai és a kerítés kovácsoltvas elemei	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-27: kapuzat és melléképület	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Kossuth L. utca 14.
Hrsz.:	80/24
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.406638
	keleti hosszúság: 21.63399
EOV koordináták:	Y: 845177
	X: 232410
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő oromfalas kialakítású cserépfedésű nyeregtetős melléképület és téglakapuzat magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: melléképület. Az építmény jelenlegi funkciója: gazdasági épület Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: melléképület és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: kapuzat és a részét képező melléképület, annak oromfalas kialakítása, eredeti tömegformája.	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-28: főépület és kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Kossuth L. utca 43.
Hrsz.:	60
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.403632
	keleti hosszúság: 21.631961
EOV koordináták:	Y: 845035
	X: 232071
	
Helyszínrajz	Légifotó
Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A kőoszlopos zárt ámbitusos oldaltornácos oromfalas kialakítású cserépfedésű nyeregtetős épület és kőoszlopos, cserépfedésű „fedeles” kiskapuja magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az építmény típusa: lakóépület. Az építmény jelenlegi funkciója: lakóépület Az építmény állapota: közepes. Az építmény helyi védelemre érdemes részei: főépület és kapuzat. Megőrzendő értékes részek: a főépület tömegformálása, oldaltornáca, pincelejárója, az épülettel egybeépített fedeles kiskapuja.	
	

Emlékművek, köztéri alkotások	
	Sáránd, Petőfi emlékpark 1948-49-es forradalom és szabadságharc emlékműve
	Sáránd, Petőfi emlékpark Kopjafa
	Sáránd, 1956-os emlékpark Kopjafa
	

Sáránd, 1956-os emlékpark
1956-os emlékmű

Sáránd, Trianon emlékpark
Trianon emlékmű

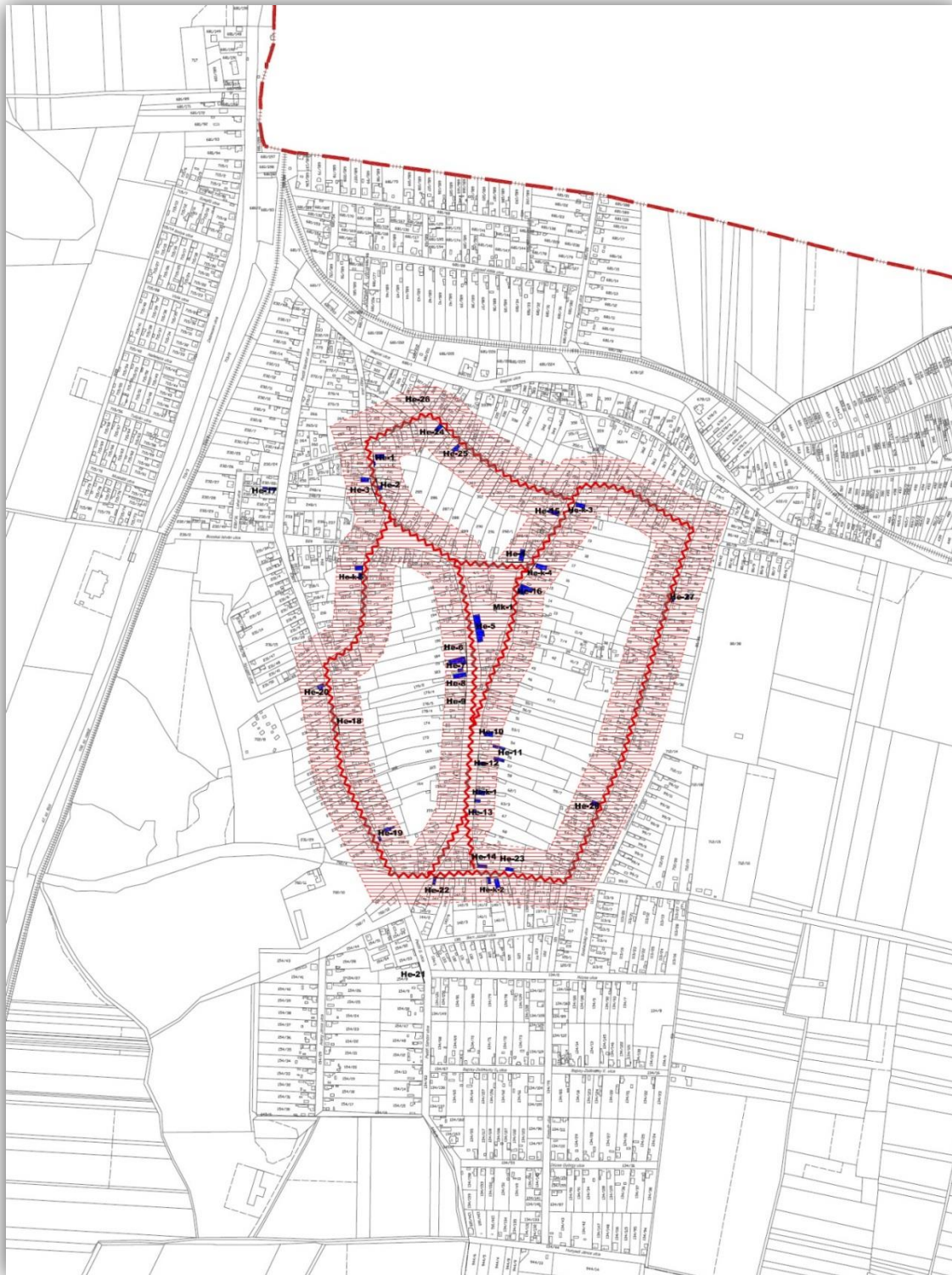
Sáránd, Holló L. utca eleje
Holló László emléktábla

Sáránd, Nagy utca 46. Református templom oldala
II. vil. háborús emlékmű

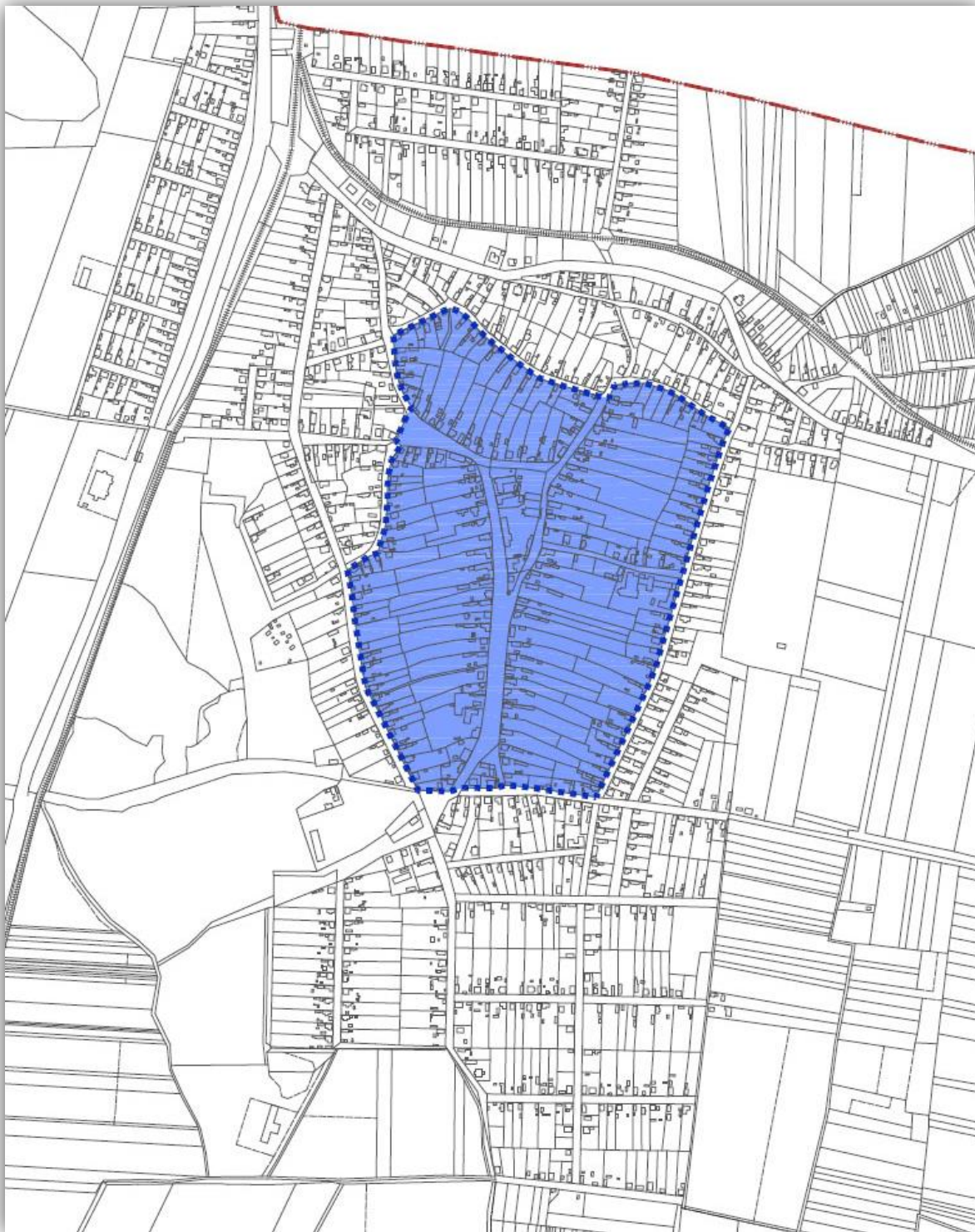
Településképi jelentőségű útvonalak, közterületek

A településképi jelentőségű útvonalak a Nagy utca, Kossuth L. utca, Ady E. utca, Rákóczi F. utca, Holló L. utca, Petőfi S. utca, Olimpia utca mellékelt ábrán megjelölt szakaszai.

Helyi értékvédelmi terület

Sáránd helyi értékvédelmi területe a Kossuth L. utca, Ady E. utca, Rákóczi F. utca, Nagy utca, Holló L. utca, Petőfi S. utca, Olimpia utca által határolt terület. A terület a település szívében helyezkedik el, és a történeti településmagot határolja körbe.

**Sáránd község területére készülő új
településrendezési terv örökségvédelmi (régészeti)
hatástanulmánya**

SzeFaMed Kft.

2017

Tartalom

1. Az örökségvédelmi hatástanulmány tárgya, célja, feladata és főbb részei	3
1.1. Az örökségvédelmi hatástanulmány tárgya és célja	3
1.2. Az örökségvédelmi hatástanulmány feladata és főbb részei.....	3
1.3. Az örökségvédelmi hatástanulmányt készítette	6
2. Régészeti értékvizsgálat, lelőhely-diagnosztikai vizsgálatok.....	6
2.1. Az értékvizsgálat során alkalmazott módszerek.....	6
3. A hatástanulmányhoz kapcsolódó tudományos kutatások eredményei.....	6
3.1. Általános földrajzi, geomorfológiai leírás	6
3.2. Térképészeti, adattári, szakirodalmi, levéltári adatgyűjtés.....	7
3.3. Általános történeti leírás, a vizsgált terület régészeti kutatása	8
3.3.1. Terepbejárási napló (a terepi kutatások összefoglalása).....	9
3.3.2 A vizsgált területen nyilvántartott régészeti lelőhelyek jegyzéke:.....	9
3.2.4. A régészeti kutatások összefoglalása	51
3.2.5. Műemlékek, műemléki védettség.....	51
4. Változtatási szándék leírása, a tervezett beavatkozás hatáselemzése, a hatást csökkentő megoldások számbavétele	51
4.1. Állapotfelmérés	52
4.2 A változtatási szándék és örökségvédelmi hatáselemzése	52
4.3. Örökségvédelmi ajánlások a hatáscsökkentésre	52
5. Javasolt örökségvédelmi hatáscsökkentő intézkedések összegzése:	54
5.1 Összefoglalás	55
6. Nyilatkozat	56
IRODALOM.....	57
TÉRKÉP MELLÉKLET	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

1. Az örökségvédelmi hatástanulmány tárgya, célja, feladata és főbb részei

1.1. Az örökségvédelmi hatástanulmány tárgya és célja

A hatástanulmány a LA-URBE Építésziroda Kft. (cím: 1094 Budapest, Tűzoltó utca 21. III/32.) felkérésére 2017 június-júliusában készült. Elkészítését a megváltozott jogszabályok miatti új településrendezési terv szükségessége indokolja, melynek részét képezi az örökségvédelmi hatástanulmány. A **Sáránd község teljes közigazgatási területére** vonatkozó régészeti hatástanulmány célja az eddig rendelkezésünkre álló szakirodalmi és adattári adatok révén a település közigazgatási határában eddig ismert régészeti lelőhelyek felgyűjtése, lokalizálása és esetleges veszélyeztetettségük (beruházási tevékenység, bolygatás) örökségvédelmi szempontú kockázatának értékelése, valamint hatáscsökkentő ajánlások megfogalmazása. A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban Kötv.) 85/A § (2) alapján az örökségvédelmi hatástanulmányban megfogalmazott értékvédelmi terv szerint kell meghatározni az örökségvédelemmel érintett területekre vonatkozó településfejlesztési és településrendezési eszközöket.

1.2. Az örökségvédelmi hatástanulmány feladata és főbb részei

A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet 68. §, valamint a Korm. rendelet 12. és 13. melléklete szerint az örökségvédelmi hatástanulmány feladata és főbb részei a következők:

1. Vizsgálat: szöveg, térképi ábrázolás, fotók azonosításra alkalmas adatokkal és formában:

a) történeti leírás és a változással érintett területen

aa) régészeti örökség felmérése esetén terepbejárás,

ab) műemléki értékek felmérése, települési értékleltár felvétele szemrevételezéssel,

b) természet, táj, tájhasználati, településhálózati és településszerkezeti összefüggések, tájtörténet,

- c) településkép és utcaképek,
- d) településszerkezet és területhasználat,
- e) településkarakter: telekszerkezet és telekhasználat, beépítési mód és épülettípusok,
- f) védettségek: régészeti és műemléki egyedi és területi, világörökségi,
- g) az örökségi értékek elemzése,
- h) területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggésrendszerében.

2. Változtatási szándékok: a tér- és időbeli folyamatok szöveges és összehasonlító térképi vagy grafikus megjelenítése:

- a) településhálózati és tájhasználati változás,
- b) településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás,
- c) infrastrukturális változás,
- d) népesség, életmód, társadalom, kultúra változása,
- e) műemléki értékek felmérése esetén a középtávon tervezett, a települési értékleltárban szerepeltetett létesítmények megjelenését érintő beavatkozások megnevezése és rövid ismertetése.

3. Hatáselemzés szöveges és ábrázolt formában a különböző hatásterületek kijelölésével:

- a) történeti településszerkezetet érintő következmények,
- b) természeti, táji hatások,
- c) a településkép feltárulásának változásai,
- d) régészeti emlékek, műemléki értékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei,
- e) történeti térbeli rendszerek alakulása,

f) műemléki jelentőségű területek, műemléki környezetek, műemlékek eszmei, használati és esztétikai jelentőségének alakulása a tájban, településszerkezetben, épített környezetben, a település életében,

g) műemlékek megújulásának és fenntarthatóságának gazdasági esélyei,

h) településkarakter változásának hatásai,

i) környezeti terhelések és az épített örökség műszaki állapotának összefüggései,

j) folyamatok iránya, visszafordíthatósága,

k) kárenyhítés lehetősége, költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei,

l) a műemléki értékek tekintetében SWOT-analízis (kockázatelemzés).

4. Közérthető, egyértelmű elbírálásra alkalmas összefoglaló

5. Nyilatkozat: az örökségvédelmi hatástanulmány készítőjének nyilatkozata arról, hogy a tervezett megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak.

6. A műemléki értékek tekintetében települési értékleltár tartalmazza:

a) az építészeti örökség országos védelemre (védett műemléki érték) méltó létesítményeinek azonosító adatait (megnevezés, cím, helyrajzi szám, jellemző fénykép),

b) a közterület felé eső homlokzatok, nézetek megőrzendő, az építészeti kialakítás karaktere szempontjából jelentős értékeit,

c) a létesítmények további – szemrevételezéssel megállapítható – értékeit.

7. Az értékvédelmi terv tartalmazza:

a) az értékek meghatározását és tudományosan megalapozott rangsorolását,

b) az értékleltárban szerepeltetett létesítmények értékeinek megőrzését elősegítő szempontokat és konkrét követelményeket,

c) helyi szabályozási elemekre, övezeti előírásokra, helyi értékvédelmi rendeletre vonatkozó javaslatot,

d) az érték védelmét szolgáló egyedi vagy sajátos szabályokat,

e) az értékleltárban szerepeltetett létesítmények értékeit érintő fejlesztési, rendezési és hasznosítási típusú feladatok meghatározását,

f) az értékvédelemre irányuló tevékenységek prioritásainak meghatározását, ütemezését, felelőseinek megnevezését.

1.3. Az örökségvédelmi hatástanulmányt készítette: a SzeFaMed Kft.

2. Régészeti értékvizsgálat, lelőhely-diagnosztikai vizsgálatok

2.1. Az értékvizsgálat során alkalmazott módszerek

Az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítése során adattári, szakirodalmi, térképészeti, levéltári adatgyűjtést végeztünk.

3. A hatástanulmányhoz kapcsolódó tudományos kutatások eredményei

3.1. Általános földrajzi, geomorfológiai leírás

A hatástanulmány által vizsgált terület Sáránd község közigazgatási területe. Tájéboasztás szerint az Alföld nagytájához tartozik, azon belül pedig a Dél-Nyírség kistájára esik. A település határa a kistáj délnyugati sarkában található, átmenetet képez a Dél-Hajdúság felé (MAROSI – SZILÁRD 1969; MAROSI – SOMOGYI 1990).

A vizsgált terület legfontosabb vízfolyása a Kösely (Tekeres), amely a község nyugati határán folyik keresztül. Az ér mindkét oldalán magaspartokkal határolt. Az eddig regisztrált lelőhelyek alapján megállapítható, hogy a meanderező folyó ármentes partjain, dombháton a történelem több időszakában intenzív megtelepedés nyomait mutatják. Ezek a területek a termelő gazdálkodást elsőként meghonosító neolitik kultúrák időszakától kezdve napjainkig növénytermesztésre és állattenyésztésre egyaránt jól hasznosíthatók voltak. A víz közelsége

kedvezett a halászatnak, valamint a vízhez kötődő egyéb tevékenységeknek is. A vízzel övezett területek ugyanakkor bizonyos fokú védelmet nyújtottak az ellenséges támadásokkal szemben.

3.2. Térképészeti, adattári, szakirodalmi, levéltári adatgyűjtés

A történeti térképek kutatásának, áttekintésének szükségességét az indokolja, hogy ezeknek a térképeknek egy része a nagy táj- és domborzat átalakító, folyószabályozási munkák előtti állapotról tanúskodnak. A történeti térképek a vizsgált terület egykori – az ember által nem, vagy csak kevéssé átformált – környezetéről, természeti viszonyairól mutathatnak pontosabb, reálisabb képet (pl. a vízzel elöntött területek és szárazulatok elhelyezkedése, megoszlása). A korabeli felméréseken jelölt, de ma már nem létező épületek, építmények, tanyák felszíni nyomai is azonosíthatóvá válnak. A történeti térképek földrajzi helynév anyagának és térképi elemeinek vizsgálatával esetleg olyan adatokat találhatunk, amelyek közvetve utalhatnak régészeti lelőhelyekre (falu, vár, sánc, árok, stb.).

Hogy a történeti térképek adatai a mai állapotokkal összevethetők legyenek, a korabeli térképeken szereplő és a jelenleg is a terepen található közös illesztési pontok segítségével a felméréseket megfelelően pozícionáltuk, georeferáltuk. Ezáltal a korabeli térképeket alkalmassá tettük arra, hogy a ma használatos EOVS rendszerben is értékelhetők legyenek. Az így elkészített térképre rávetítettük a vizsgált területet.

Az örökségvédelmi hatástanulmány során megvizsgáltuk az I. (II. József idején felvett) katonai felmérést (1. térkép); a II. (I. Ferenc uralkodása felvett) katonai felmérést (2. térkép); valamint a III. (Ferenc József idején elkészített) katonai felmérést (3. térkép).

Az I. katonai felmérés térképlapján már jelzik a régészeti lelőhelyként nyilvántartott halmokat (1. térkép).

A II. katonai felmérés térképlapján jól látszanak az egykori vízzel borított területek, és itt is nevesítve jelölik a halmokat (2. térkép).

A III. katonai felmérés térképe már a mai, rendezett területi viszonyokat és részletesebb térképi ábrázolásmódot mutat. A halmokon kívül régészeti szempontból értékelhető jelenség nem látható (3. térkép).

A katonai felmérések térképlapjain régészeti szempontból kiemelkedően jól értékelhető jelenséget (domb, sánc, vár, stb.) – a már nyilvántartott lelőhelyeken kívül – két esetben észleltünk: az 1. katonai felmérés Sáránd délnyugati határában jelöli az Akasztó-halmot, míg a 2. katonai felmérés Sárándtól délre, ma már beépített területen jelöl egy Szabó-halom nevű emelkedést. Feltehetőleg mindkettő elpusztult a mezőgazdasági művelés következtében.

3.3. Általános történeti leírás, a vizsgált terület régészeti kutatása

Itt a község határában folytatott régészeti munkákat tekintjük át az 1900-as évektől egészen napjainkig. A település határa a neolitikumtól (kb. Kr.e. 5800-4500-tól) egészen napjainkig folyamatosan lakott. Az újkőkorból négy lelőhely is ismert a település határában: Locsogó, Locsogó 2., Köselypart és Mikepércs-Hosszú-dűlő (melynek területe átnyúlik Sáránd határába is). Sáránd határának régészeti kutatástörténete viszonylag szegényes, a területén fekvő lelőhelyek döntő többségét az elmúlt egy-másfél évtizedben fedezték fel.

Az első, szakirodalomban fellelhető említés a 20-as évekből származik. 1927. október 14-én Zoltai Lajos, egy 19. sz. első feléből származó térkép alapján megvizsgálta a közvetlenül Sárándtól délre fekvő halomcsoportot. A helyi lelkész tudósítása szerint ezek közül néhányat már elhordtak az országút és a vasút építése során. A helyiek beszámolói szerint embercsontok, sisak, fegyverek kerültek elő. Két sorban hat domb Zoltai szemléjekor még látható volt (ZOLTAI 1928, 13; ZOLTAI 1938; NEPPER-SŐREGI-ZOLTAI 1978, 24).

A Kornyo-halom egy Köteles pusztán, Sáránd és Szoboszló közt, Szováttól északkeletre álló határhalom. Sőregi J. szerint a középkori egyházatlan Kornyo(telek) falu helye lehetett (MÁLNÁSI 1928, 9-10; 1928b, 9; ZOLTAI 1928b, 1-2; SZ. MÁTHÉ 1975, 56; NEPPER-SŐREGI-ZOLTAI 1981, 112).

Sáránd határában, főként a Kösely egykori kanyarulatait követő magasparton számos kurgán (a népnyelv tévesen *kunhalmoknak* nevezi) ismert, melyek „ex lege” védett természeti és régészeti értékeink. A bihari halomkataszterben négy kurgánt találunk (Testhalom, Lyukas-halom, Tornyos-halom, egy részben Derecske határában: Baksa-halom; NEPPER-SŐREGI-ZOLTAI 1978, 15, 24), míg a hajdúságiban egyet (akkor még Hajdúszoboszló határában: NEPPER-SŐREGI-ZOLTAI 1981, 112 – Kornyo-halom, nem biztos, hogy őskori kurgán). További nyolc halmot már a 2000-es években regisztráltak a régészek (Szabó-halom, Lénárd-halom, Szarka-halom, Határ-halom, Határ-halom II., Határ-halom III., Diós-domb, Diós-domb melletti halom).

A kurgánok építői, a késő rézkor időszakában a Kárpátoktól keletre lévő terület hatalmas füves sztyeppéiről származtak. Ez a népcsoport a Tiszántúl nagy részét elfoglalta. Sírhalmaik, a kurgánok, igen nagy számban figyelhetők elsősorban meg megyénk déli részén. Mivel faszerkezetes sírkamrába, vagy egyszerű gödörsírba helyezett előkelő halottaikat magas földhalmok alá, gyakran vörös okker melléklettel, prémekkel, színes takarókkal betakarva temették el; ezért *Okkersíros vagy Gödörsíros kurgánok népének* (tőlünk keletre *Jamnaja-kultúrának*) nevezik őket (ECSEDY 1979; DANI – HORVÁTH 2012).

Egy jelentősebb hiátus után a 2000-es évek elején vett újabb lendületet a község területének régészeti kutatása, köszönhetően főként az M35-ös gyorsforgalmi út építését megelőző örökségvédelmi munkálatoknak. 2008-ban a Dani János vezette terepbejárások során tíz új lelőhelyet sikerült megismerni, 2011-ben újabb tízet. Sarkadi Gergely 2015-ös terepbejárásai egy új lelőhellyel bővítették ismereteinket. A Déri Múzeum Régészeti Tárának munkatársai legutóbb Háromkúti-dűlő 4. sz. lelőhelyén végeztek szakfelügyeletet, illetve helyszíni szemlét az ott létesült autópályás célkitermelő (homokbánya) létesítése miatt, melynek során megállapítható volt a korábban már ismert lelőhely területének bővülése déli irányban.

3.3.1. Terepbejárási napló (a terepi kutatások összefoglalása)

Jelen előzetes kockázatelemző hatástanulmány készítése során nem került sor terepbejárásokra, kizárólag adattári és szakirodalmi adatok felhasználásával és elemzésével készült, melynek eredményét az alábbi táblázatok tartalmazznak lelőhelyenként elkülönítve.

3.3.2 A vizsgált területen nyilvántartott régészeti lelőhelyek jegyzéke:

Elsőként a település területén ismert (KÖH, adattár, szakirodalom) lelőhelyek jegyzékét adjuk meg (Lásd: 4. (EOV) térkép).

Lelőhely azonosító (KÖH):	1. (25333)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Testhalmok	
Földrajzi leírás:	A 47. sz. út keleti oldalán, több kisebb homokdomb, halom.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413, 69-431	
EOV koordináták:	x (É-D): 232091 y (K-Ny): 844406	
Helyrajzi számok:	231/29, 702/8, 231/52, 048/8, 045/1, 048/12, 048/6, 231/36, 231/14, 231/41, 231/50, 231/22, 231/20, 231/21, 231/42, 231/33, 231/45, 231/32, 231/44, 231/43, 048/15	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	római császárkor (szarmata)	temető
	ismeretlen	telep
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Bolygatott, részben elpusztult, feltáratlan	
Kapcsolódó lelőhelyek:	Testhalmok 2. (71267)	
Védettség:	Ex lege védett!	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	1927. október 14-én Zoltai Lajos, egy 19. sz. első feléből származó térkép alapján megvizsgálta a közvetlenül Sárándtól délre fekvő halomcsoportot. A helyi lelkész tudósítása szerint ezek közül néhányat már elhordtak az országút és a vasút építése során. A helyiek beszámolóí szerint embercsontok, sisak, fegyverek kerültek elő. Két sorban hat domb Zoltai szemléjekor még látható volt.	
Irodalom, kutatottság:	1927 – Zoltai Lajos helyszíni szemléje. 1932 – Sőregi János helyszíni szemléje. DDM Rég. Ad. 1933.17. DDM Rég. Ad. 1932.3. DDM Rég. Ad. 1932.4. ZOLTAI 1928, 13; ZOLTAI 1938; NEPPER-SŐREGI-ZOLTAI 1978, 24.	

Lelőhely azonosító (KÖH):	2. (30605)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Kornyó-halom	
Földrajzi leírás:	Sáránd közigazgatási területének ÉNy-i sarkában	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232985 y (K-Ny): 839791	
Helyrajzi számok:	038/41, 093/2, 086/4, 093/7, 093/1	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	halom	késő rézkor
	telep	középkor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Ex lege védett!	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	A Köteles pusztán, Sáránd és Szoboszló közt, Szováttól északkeletre álló határhalom. Sőregi szerint a középkori egyházatlan Kornyó(telek) falu helye.	
Irodalom, kutatottság:	SZ. MÁTHÉ 1975, 56; NEPPER-SŐREGI-ZOLTAI 1981, 112.	

Lelőhely azonosító (KÖH):	3. (30660)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Lyukas-halom	
Földrajzi leírás:	Sáránd határának északi részében, a 47-es műúttól közvetlenül nyugatra, a Kösely/Kondoros bal oldali magaspartján.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 233554 y (K-Ny): 844265	
Helyrajzi számok:	0112/5, 014/5	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	Halom	Őskor (késő rézkor)
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Ex lege védett!	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Sáránd vasúti állomásától ÉNy-ra 200 m-re	
Irodalom, kutatottság:	NEPPER-SÖREGI-ZOLTAI 1978, 24	

Lelőhely azonosító (KÖH):	4. (30661)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Szabó-halom	
Földrajzi leírás:	Sáránd határának északi részében, a 47-es műúttól kb. 1 km-re nyugatra.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232514 y (K-Ny): 843817	
Helyrajzi számok:	0107/21, 0107/22, 0107/23	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	Halom	Őskor (késő rézkor)
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Ex lege védett!	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:		
Irodalom, kutatottság:	2015 – Sarkadi Gergely, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	5. (30662)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Csuka-halom	
Földrajzi leírás:	Sáránd határának nyugati részében, a Kösely jobb partján.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232606 y (K-Ny): 842717	
Helyrajzi számok:	096/15, 096/17, 096/25	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	Halom	Őskor (késő rézkor)
	Telep	ismeretlen
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:	Pércsi-határ 1. (82679)	
Védettség:	Ex lege védett!	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:		
Irodalom, kutatottság:	2004 – légifotózás 2011 – Dani János, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	6. (30663)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Háromkúti-dűlő	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Lénárd-halom (a 2 katonai felmérésen Szabó-halom)	
Földrajzi leírás:	Sárándtól nyugatra, a Kösely bal partján, a Nagy-tanya/Szabadság Tsz. felé vezető út déli oldalán, a Háromkúti-dűlő határrészben emelkedő halom.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232081 y (K-Ny): 842636	
Helyrajzi számok:	075/19, 075/18, 075/20, 0101	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	vaskor
	telep	középkor
	halom	őskor (késő rézkor)
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió, homokbányászat.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Ex lege védett!	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Halom Sárándtól N-ra, a Köselytől D-re. 2017-ben M35-ös célkitermelő hely veszélyezteteti, védőpillérbe vonva.	
Irodalom, kutatottság:	2008 – Dani János, terepbejárás 2017 – Cserpák-Laczi Orsolya, szakfelügyelet	

Lelőhely azonosító (KÖH):	7. (30674)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Vén-kert-dűlő	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Szarka-halom	
Földrajzi leírás:	Sárándtól délnyugatra, a 47-es műút nyugati oldalán, a Vén-kert-dűlő határrészben a Nagy-tanya/Szabadság Tsz. felé vezető út déli oldalán,	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-431	
EOV koordináták:	x (É-D): 231680 y (K-Ny): 843033	
Helyrajzi számok:	075/11	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	halom	őskor (késő rézkor)
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió, homokbányászat.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Ex lege védett!	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Halom Sárándtól N-ra, a Köselytől D-re. 2017-ben M35-ös célkitermelő hely veszélyezteteti, védőpillérbe vonva.	
Irodalom, kutatottság:	2011 – M35 hatástanulmány 2017 – Cserpák-Laczi Orsolya, szakfelügyelet	

Lelőhely azonosító (KÖH):	8. (30675)
Település:	Sáránd
Dűlőnév:	Tornyos-dűlő
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Tornyos-halom
Földrajzi leírás:	Sárándtól délre, a 47-es műút keleti oldalán, a Tornyos-dűlő határrészben található. Feltehetőleg két halom állt egymás mellett.
Térkép vetülete:	EOV
Térképlap száma:	69-431
EOV koordináták:	x (É-D): 230934 y (K-Ny): 844610
Helyrajzi számok:	038/4, 038/9, 038/12, 038/8
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	Halom Őskor (késő rézkor)
A lelőhely intenzitása:	
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.
Kapcsolódó lelőhelyek:	
Védettség:	Ex lege védett!
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):	
Rövid szöveges leírás:	Sárándtól délre, a 47-es műút keleti oldalán, a Tornyos-dűlő határrészben található. Feltehetőleg két halom állt egymás mellett az 1. katonai térkép ábrázolása alapján. Erdő borította, többszörösen tagolt területen, a sáránd-derecskei vasútvonaltól 900 m-re keletre.
Irodalom, kutatottság:	NEPPER-SŐREGI-ZOLTAI 1978, 24-25.

Lelőhely azonosító (KÖH):	9. (36490)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Locsogó	
Földrajzi leírás:	Sárándtól északnyugatra, a Kösely/Kondoros bal oldali magaspártján, egy egykori tó, az ún. Locsogó északnyugati oldalán.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 233370 y (K-Ny): 843728	
Helyrajzi számok:	0107/44, 0107/45, 0111, 014/9	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	újkőkör
	telep	kelta
	telep	szarmata
A lelőhely intenzitása:	Kevéssé intenzív, gyér leletanyag	
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió, halastó építése.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:		
Irodalom, kutatottság:	2002 – Aranyos Annamária és Bálint Marianna, helyszíni szemle 2015 – Sarkadi Gergely, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	10. (36494)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Református templom	
Földrajzi leírás:	A település belterületén	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232393 y (K-Ny): 844861	
Helyrajzi számok:	154/2, 3, 4/2, 4/1, 1, 7/5, 12, 13, 14, 356	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	templom	késő középkor
	templom	török kor
	temető	késő középkor
	temető	török kor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:		
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Műemléki védelem alatt (törzsszám: 11270, KÖH azonosító: 12031)	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	A templomot a 13. század végi, 14. századi egyházi, valamint az 1572. évi török összeírások említik. A középkori templomot 1771-ben még „renoválták”, majd lebontották, és 1866-ban romantikus stílusban újat emeltek.	
Irodalom, kutatottság:	MÓDY-NYAKAS-RÁCZ 2000	

Lelőhely azonosító (KÖH):	11. (58656)
Település:	Sáránd
Dűlőnév:	Polyvás-föld
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Határ-halom
Földrajzi leírás:	Sárántól DNy-ra, a közigazgatási terület nyugati határán, a Polyvás-föld határrészben.
Térkép vetülete:	EOV
Térképlap száma:	69-342
EOV koordináták:	x (É-D): 231807 y (K-Ny): 838719
Helyrajzi számok:	073/2, 073/51, 072, 065/140, 086/28
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	halom őskor (késő rézkor)
A lelőhely intenzitása:	Gyér.
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Részen feltárt. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.
Kapcsolódó lelőhelyek:	
Védettség:	Ex lege védett!
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):	
Rövid szöveges leírás:	A halom a Hortobágyi Nemzeti Park nyilvántartásában szerepel. A mélyszántásban és boronált szántásban végzett geofizikai felmérésben csak két, feltételezhetően régészeti jelenségre utaló anomália volt azonosítható. Próbafeltárással igazolt, nagyon gyér régészeti lelőhely.
Irodalom, kutatottság:	2013 – Laczi Orsolya, terepbejárás 2015 – Szabó László, próbafeltárás 2016 – Mesterházy Gábor, geofizikai mérés

Lelőhely azonosító (KÖH):	12. (58657)
Település:	Sáránd
Dűlőnév:	Pércsi-határ
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Határ-halom II.
Földrajzi leírás:	Sárándtól nyugatra, a Pércsi-határban, a Kösely jobb oldali (Ny-i) magaspartján.
Térkép vetülete:	EOV
Térképlap száma:	69-413
EOV koordináták:	x (É-D): 232987 y (K-Ny): 842786
Helyrajzi számok:	096/21, 096/22, 096/23, 096/20, 096/19
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	halom őskor (késő rézkor)
A lelőhely intenzitása:	
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.
Kapcsolódó lelőhelyek:	Pércsi-határ 2. (82681)
Védettség:	Ex lege védett!
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):	
Rövid szöveges leírás:	Szerepel a Hortobágyi Nemzeti Park nyilvántartásában.
Irodalom, kutatottság	

Lelőhely azonosító (KÖH):	13. (43200)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Vénkert-dűlő	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Diós-domb	
Földrajzi leírás:	Sárándtól DNy-ra, a Vénkert-dűlőben, a Köselytől D-re, K-re fekvő mocsaras rétek, legelők K-i partján.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-431	
EOV koordináták:	x (É-D): 231613 y (K-Ny): 842525	
Helyrajzi számok:	075/26, 075/27, 075/28, 075/29	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	Település	őskor
	halom	őskor (késő rézkor)
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Ex lege védett!	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Sárándtól délnyugatra, a Vénkert-dűlőben. Több halomból álló csoport egyik tagja. Szerepel a Hortobágyi Nemzeti Park nyilvántartásában (Z. György-tanya néven).	
Irodalom, kutatottság:	2004 – Aranyos Annamária, Bálint Marianna, helyszíni szemle	

Lelőhely azonosító (KÖH):	14. (43889)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Vénkert-dűlő	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Diós-domb melletti halom	
Földrajzi leírás:	Sárándtól DNy-ra, a Vénkert-dűlőben, a Köselytől D-re, K-re fekvő mocsaras rétek, legelők K-i partján, a Diós-domb nevű halom nyugati oldalán.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-431	
EOV koordináták:	x (É-D): 231603 y (K-Ny): 842361	
Helyrajzi számok:	075/21, 075/22, 075/23, 075/24, 075/25, 077	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	halom	őskor (késő rézkor)
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Ex lege védett!	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferezónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Sárándtól DNy-ra, vízjárta terület partján, több halomból álló csoport tagja.	
Irodalom, kutatottság:	2004 – Aranyosi Annamária és Bálint Marianna, helyszíni szemle	

Lelőhely azonosító (KÖH):	15. (51271)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Polyvás-föld	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Határ-halom III.	
Földrajzi leírás:	Sárándtól DNy-ra, a Polyvás-föld határrészben, a település közigazgatási területének nyugati határán.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-342	
EOV koordináták:	x (É-D): 231372 y (K-Ny): 838404	
Helyrajzi számok:	086/36, 073/2, 073/49, 073/48, 099, 0100	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	őskor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Ex lege védett!	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	A halom szerepel a Hortobágyi Nemzeti Park nyilvántartásában Hajdúszoboszló, Határ-halom II. néven.	
Irodalom, kutatottság:	2002 – Aranyos Annamária 2016 – Mesterházy Gábor, geofizikai felmérés	

Lelőhely azonosító (KÖH):	16. (56804)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Juh-kút-dűlő	
Földrajzi leírás:	Sáránd határának déli részén, a 47-es műúttól közvetlenül nyugatra, Sáránd és Derecske határán, egy korábban vízjárta terület keleti partján.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-431	
EOV koordináták:	x (É-D): 230090 y (K-Ny): 842847	
Helyrajzi számok:	052/2, 052/79, 052/77, 052/76, 052/78, 052/49, 052/71, 071, 051	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	középkor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan, bolygatott. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:		
Irodalom, kutatottság:	2007 – Szabó László, helyszíni szemle	

Lelőhely azonosító (KÖH):	17. (61696)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Kis-Szilas	
Földrajzi leírás:	Sárándtól nyugatra, a Kösely bal partján lévő magasparton	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232431 y (K-Ny): 840587	
Helyrajzi számok:	083/7, 083/27, 093/4, 093/7, 093/3, 093/5, 093/6	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	középkor
	telep	római császárkor (szarmata)
A lelőhely intenzitása:	Intenzív.	
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió, útépités.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	A vízjárta területek által körülzárt, magasabban fekvő, partos felszín tölti ki a lelőhely. A tagolt felszínen nagyjából egyenletesen figyelhető meg a leletek szóródása.	
Irodalom, kutatottság:	2008 – Dani János, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	18. (61750)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Hosszú-dűlő	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Közép-dűlő	
Földrajzi leírás:	Sáránd határának délnyugati részében, a Kösely jobb partján, magasparton.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-431	
EOV koordináták:	x (É-D): 231151 y (K-Ny): 840107	
Helyrajzi számok:	085/2, 085/1, 085/3, 085/11	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	település	római császárkor (szarmata)
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió, útépités.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Enyhén kiemelkedő terület a Kösely partszegélyétől közel 300 m-re, részben tölti ki a természetes tagolódás által körülhatárolható magaslat.	
Irodalom, kutatottság:	2008 – Dani János, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	19. (61752)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Gyönyörű-lapos	
Földrajzi leírás:	Sáránd határának délnyugati részében, a Kösely jobb partján, magasparton.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-342	
EOV koordináták:	x (É-D): 230828 y (K-Ny): 839876	
Helyrajzi számok:	085/14, 085/12	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	bronzkor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió, útépités.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Kisebb vízjárta terület északnyugati partján található a lelőhely. Kiterjedése kicsi, egyáltalán nem tölti ki a természetes tagolódás szerinti területrészt.	
Irodalom, kutatottság:	2008 – Dani János, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	20. (61754)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Köselypart	
Földrajzi leírás:	Sáránd határának délnyugati részében, a Kösely jobb partján, magasparton.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-342	
EOV koordináták:	x (É-D): 230494 y (K-Ny): 839617	
Helyrajzi számok:	085/14, 092	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	népvándorláskor
	telep	újkőkör
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió, útépités.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	A Kösely jobb partján húzódó lelőhely, amely a folyómeder és a tőle északra eső vízjárta terület közti parthátat egyértelműen kitölti	
Irodalom, kutatottság:	2008 – Dani János, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	21. (61980)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Háromkúti-dűlő	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Háromkúti-dűlő I.	
Földrajzi leírás:	Sárándtól nyugatra, a Kösely jobb (északi) partján, a Városréti-legelő vízenyős, mélyen fekvő területének déli partján, egy K-Ny irányú magaslaton.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232512 y (K-Ny): 842392	
Helyrajzi számok:	096/31, 096/14, 096/33, 096/15	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	Település	Római császárkor (szarmata)
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:		
Irodalom, kutatottság:	2008 – Dani János, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	22. (61988)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Háromkúti-dűlő	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Háromkúti-dűlő II.	
Földrajzi leírás:	Sárándtól nyugatra, a Kösely bal (déli) partján, a Háromkúti-dűlő délebbre fekvő, magasabb részén.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232318 y (K-Ny): 842489	
Helyrajzi számok:	0104/9, 0102/1, 0103, 0104/17, 0104/16, 0104/15, 0104/14, 0104/13, 0104/12, 0104/11, 0104/10, 0104/8, 0104/7, 0104/6, 0104/5	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	őskor
	telep	római császárkor (szarmata)
	telep	késő középkor
	telep	kora újkor
A lelőhely intenzitása:	Kevésbé intenzív.	
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	A lelőhely keleti felén egy szétszántott magaslat, vélhetőleg kurgán emelkedik	
Irodalom, kutatottság	2008 – Dani János, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	23. (71267)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Testhalmok 2.	
Földrajzi leírás:	A 47. sz. műút mindkét oldalán több kisebb halmot (homokdomb) foglal magába.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232268 y (K-Ny): 844226	
Helyrajzi számok:	0107/28, 0107/29, 0107/78, 048/1, 048/6, 048/9, 048/12, 051, 049, 050/3, 0107/77, 048/15	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	halom	népvándorlás kor
A lelőhely intenzitása:	Intenzív.	
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:		
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	A 47. sz. műút mindkét oldalán több kisebb halmot (homokdomb) foglal magába. Nagyon rossz látási körülmények közt (1-1,5 m magas gaz és erdő) geomorfológiailag megfigyel és adattári adatok alapján azonosított régészeti lelőhely.	
Irodalom, kutatottság:	2009 – Szilágyi Krisztián Antal, helyszíni szemle	

Lelőhely azonosító (KÖH):	24. (78805)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Vén-kert-dűlő	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Vén-kert-dűlő, Hűtőház mellett	
Földrajzi leírás:	Sáránd délnyugati határában, a 47. sz. műúttól nyugatra, egykor vízjárta terület mentén húzódó homokháton.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-431	
EOV koordináták:	x (É-D): 230765 y (K-Ny): 843111	
Helyrajzi számok:	052/17, 052/20, 052/19, 052/18	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	török kor
	telep	kora újkor
A lelőhely intenzitása:	Gyér.	
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Jó látási körülmények között gyér lelőhelyet lehetett azonosítani kaolinnal soványított kerámiatöredékekkel.	
Irodalom, kutatottság:	2011 – Aranyos Annamária és Bálint Marianna, helyszíni szemle.	

Lelőhely azonosító (KÖH):	25. (78807)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Háromkúti-dűlő	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Háromkúti-dűlő, Nagy-tanya	
Földrajzi leírás:	Sárándtól nyugatra, a Kösely bal partján.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232375 y (K-Ny): 842992	
Helyrajzi számok:	0107/1, 0104/3, 0104/1, 0107/4, 0107/5, 0107/2, 0107/3	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	Árpád-kor
	telep	bronzkor
A lelőhely intenzitása:	Intenzív.	
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:	Háromkúti-dűlő 3. (82687)	
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Sáránd határának nyugati részében, az egykori Szabdság Tsz. mellett, a Kösely-meder bal partoldalában, jó látási körülmények között intenzív lelőhelyet fedeztek fel, főleg őskori (bronzkori) kerámiatöredékekkel. Területileg részben átfedéssel a Háromkúti-tanya 3. lelőhellyel (82687).	
Irodalom, kutatottság:	2002 – Aranyos Annamária és Bálint Marianna, helyszíni szemle 2011 – Aranyos Annamária és Bálint Marianna, helyszíni szemle 2015 – Sarkadi Gergely, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	26. (82673)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Baksa-dűlő 1.	
Földrajzi leírás:	Sárándtól délre, a 47. sz. műút keleti oldalán, Baksa-dűlő határrészben.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-431	
EOV koordináták:	x (É-D): 230749 y (K-Ny): 843741	
Helyrajzi számok:	037/118, 037/2, 037/119, 037/55, 037/56, 037/54	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	római császárkor (szarmata)
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Sárándtól délre, a 47. sz. műút keleti oldalán, Baksa-dűlő határrészben, egy többszörösen tagolt terület kis magaslatán helyezkedik el.	
Irodalom, kutatottság:	2011 – Dani János, terepbejárás.	

Lelőhely azonosító (KÖH):	27. (82675)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Baksa-dűlő 2.	
Földrajzi leírás:	Sárándtól délnyugatra, a 47. sz. műút mindkét oldalán.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-431	
EOV koordináták:	x (É-D): 231228 y (K-Ny): 843736	
Helyrajzi számok:	051, 049, 050/1, 037/118, 1301, 1300, 1299, 1298, 1297, 1295, 1294, 1293, 1292, 1291, 1290, 1335, 1336/2, 1337/1, 1337/2, 1338, 073/5, 1272, 1281, 1280, 1332, 1279, 1276, 1273/1, 1273/2, 1274, 1275, 1269, 1271, 1343, 1344/1, 1344/2, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1342, 1354, 1353, 1352, 1351, 1341, 1340/2, 1339, 1284, 1282, 1285, 1286, 1287, 1331, 1333, 1304, 1303	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	római császárkor (szarmata)
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Sárándtól délnyugatra, a 47. sz. műút mindkét oldalán, egy többszörösen tagolt terület kis magaslatán.	
Irodalom, kutatottság:	2011 – Dani János, terepbejárás.	

Lelőhely azonosító (KÖH):	28. (82677)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Vén-kert-dűlő	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Káposztás-kert	
Földrajzi leírás:	Sárádtól délnyugatra, a 47. sz. műút nyugati oldalán, a Vén-kert-dűlő határrészben.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-431	
EOV koordináták:	x (É-D): 231152 y (K-Ny): 843588	
Helyrajzi számok:	073/6, 071, 052/84, 052/82, 1290, 1289, 1288, 1281, 1280, 1279, 1276, 1275, 1284, 1282, 1285, 1286, 1287, 1331	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	késő középkor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Sárádtól délnyugatra, a 47. sz. műút nyugati oldalán, a Vén-kert-dűlő határrészben, egy többszörösen tagolt terület kis magaslatán.	
Irodalom, kutatottság:	2011 – Dani János, terepbejárás.	

Lelőhely azonosító (KÖH):	29. (82679)
Település:	Sáránd
Dűlőnév:	Pércsi-határ
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Pércsi-határ 1.
Földrajzi leírás:	Sárándtól nyugatra, a Kösely jobb (északi) partján húzódó magasparton.
Térkép vetülete:	EOV
Térképlap száma:	69-413
EOV koordináták:	x (É-D): 232642 y (K-Ny): 842806
Helyrajzi számok:	096/25, 096/31, 096/15, 096/16, 096/17
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep népvándorláskor
A lelőhely intenzitása:	
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.
Kapcsolódó lelőhelyek:	Csuka-halom (30662)
Védettség:	Nem védett.
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):	
Rövid szöveges leírás:	A lelőhely a Városréti-legelő vizenyős, mélyen fekvő területének keleti partján, a Csuka-halmot körülvevő háromszög alakú, természetes kiemelkedésen található.
Irodalom, kutatottság:	2011 – Dani János, terepbejárás

Lelőhely azonosító (KÖH):	30. (82681)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Pércsi-határ	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Pércsi-határ 2.	
Földrajzi leírás:	Sárándtól nyugatra, a Kösely északi partján, a Városréti-legelő vízenyős, mélyen fekvő területének keleti partján, a Pércsi-határ nevű dűlőben.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232932 y (K-Ny): 842774	
Helyrajzi számok:	096/18, 096/19, 096/21, 096/22, 096/23, 096/20	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	telep	őskor
	telep	népvándorláskor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:	Határ-halom II. (58657)	
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	A lelőhely Sárándtól nyugatra, a Kösely északi partján, a Városréti-legelő vízenyős, mélyen fekvő területének keleti partján, a Pércsi-határ nevű dűlőben, a Csuka-halomtól és annak síktelepétől északra, egy hosszanti, keskeny mélyedés keleti partján található, egy kb. 100-150 m széles, 250 m hosszú, É-D-i irányú földhátan. Északi részén fekszik a Határ-halom II. lelőhely (58657).	
Irodalom, kutatottság:	2011 – Dani János, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	31. (82683)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Pércsi-határ	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Pércsi-határ 3.	
Földrajzi leírás:	Sárándtól nyugatra, a Kösely északi partján, a Városréti-legelő vízenyős, mélyen fekvő területének keleti partján, a Pércsi-határ nevű dűlőben.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232817 y (K-Ny): 842649	
Helyrajzi számok:	096/31, 096/15, 096/16, 096/18, 096/19, 096/21, 096/22, 096/23, 096/24, 096/20	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	település	bronzkor
	település	népvándorlás kor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	A lelőhely Sárándtól nyugatra, a Kösely északi partján, a Városréti-legelő vízenyős, mélyen fekvő területének keleti partján, a Pércsi-határ nevű dűlőben, a Csuka-halomtól és annak síktelepétől északra, egy hosszanti, keskeny mélyedés nyugati partján található, egy kb. 100 m széles, 400 m hosszú, keskeny, É-D-i irányú földhátton.	
Irodalom, kutatottság:	2011 – Dani János, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	32. (82687)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Háromkúti-dűlő	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Háromkúti-dűlő 3.	
Földrajzi leírás:	Sárándtól nyugatra, a Kösely bal (déli) partján, a Városréti-legelő vízenyős, mélyen fekvő területének keleti partján.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232462 y (K-Ny): 842858	
Helyrajzi számok:	0104/7, 0104/6, 0107/1, 0104/3, 0104/4, 0104/1, 0104/5	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	település	őskor
	település	népvándorláskor
	település	késő középkor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:	Háromkúti-dűlő, Nagy-tanya (78807)	
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Sárándtól nyugatra, a Kösely bal (déli) partján, a Városréti-legelő vízenyős, mélyen fekvő területének keleti partján. Területileg részben átfedéssel Háromkúti-dűlő, Nagy-tanya lelőhellyel (78807).	
Irodalom, kutatottság:	2011 – Dani János, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	33. (82729)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Háromkúti-dűlő	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Háromkúti-dűlő 4.	
Földrajzi leírás:	Sáránd délnyugati határrészében, a Kösely medrétől mintegy 500 m-re délnyugatra, egy egykor mocsarasabb, vízjárta terület nyugati partján.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232052 y (K-Ny): 843319	
Helyrajzi számok:	0106, 075/6, 075/5, 0107/12, 0107/13	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	település	késő vaskor (kelta)
	település	Árpád-kor
	település	késő középkor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan bolygatott, részben elpusztult. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió, homokbánya, autópálya célkitermelő.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:		
Irodalom, kutatottság:	2011 – Dani János, terepbejárás 2015 – Sarkadi Gergely, terepbejárás 2017 – Cserpák-Laczi Orsolya, Aranyos Annamária, Szeverényi Vajk, helyszíni szemle	

Lelőhely azonosító (KÖH):	34. (82731)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:	Háromkúti-dűlő	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Háromkúti-dűlő halma	
Földrajzi leírás:	Sárándtól nyugatra, a Háromkúti-dűlő határrészben, egykor vízjárta, dombhátakkal és mélyedésekkel tagolt területen.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232534 y (K-Ny): 843328	
Helyrajzi számok:	0107/9, 0107/10, 0107/11, 0107/12, 0107/8, 0107/7	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	halom	késő rézkor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Ex lege védett!	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Sárándtól nyugatra, a Háromkúti-dűlő határrészben, egykor vízjárta, dombhátakkal és mélyedésekkel tagolt területen található. A halmot magát már nem sikerült megfigyelni, valószínűleg a mezőgazdasági művelés elpusztította.	
Irodalom, kutatottság:	2011 – Dani János, terepbejárás 2015 – Sarkadi Gergely, terepbejárás	

Lelőhely azonosító (KÖH):	35. (90855)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Locsogó 2.	
Földrajzi leírás:	Sárándtól északnyugatra, a Kösely bal (déli) partján, a Locsogó nevű mocsaras, vízjárta terület északkeleti partján.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 233353 y (K-Ny): 844077	
Helyrajzi számok:	0107/44, 0107/41, 0107/72, 0111, 0107/70, 0107/74, 0107/43, 0107/37, 0107/76, 0107/75, 0107/73, 0107/71, 0112/2, 0107/42	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	település	őskor
	település	újkőkör
	település	Árpád-kor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Sárándtól északnyugatra, a Kösely bal (déli) partján, a Locsogó nevű mocsaras, vízjárta terület északkeleti partján.	
Irodalom, kutatottság:	2015 – Sarkadi Gergely, terepbejárás	

Azonosítatlan lelőhelyek Sáránd határában:

Lelőhely azonosító (KÖH):	Azonosítatlan 1. (40905)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):		
Földrajzi leírás:		
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	?	
EOV koordináták:	x (É-D): ? y (K-Ny): ?	
Helyrajzi számok:	?	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	halom	ismeretlen kor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:		
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:		
Irodalom, kutatottság:	Jelentés régészeti lelőhelyről, Sáránd 1932. [MNM.Rég.Ad.: 65.S.II., Ltsz.: 3534.]	

Lelőhely azonosító (KÖH):	Azonosítatlan 2. (40906)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Bekötő út	
Földrajzi leírás:		
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	?	
EOV koordináták:	x (É-D): ? y (K-Ny): ?	
Helyrajzi számok:	?	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	sír	germán
	szórványlelet	germán
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Részben feltárt, bolygatott.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:		
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:		
Irodalom, kutatottság:	1972 – Sz. Máthé Márta, helyszíni szemle Jelentés helyszíni szemléről, Sáránd- Bekötő út 1972. [MNM.Rég.Ad.: XXI.193/1974., Ltsz.: 10392.]	

Sáránd területére részben átnyúló lelőhelyek:

Lelőhely azonosító (KÖH):	8. (30664)	
Település:	Derecske	
Dűlőnév:	Káposztás-kert	
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Baksa-halom	
Földrajzi leírás:	Derecske község vasúti állomásától ÉK-re 2,8 km-re, a 47. sz. műút K-i oldalán közvetlenül.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-431	
EOV koordináták:	x (É-D): 229843 y (K-Ny): 842864	
Helyrajzi számok:	052/2, 077	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	halom	ismeretlen kor
	település	őskor
	település	római császárkor (szarmata)
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan, bolygatott. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió, elfedés, építkezés.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:		
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Derecske község vasúti állomásától ÉK-re 2,8 km-re, a 47. sz. műút K-i oldalán közvetlenül. Határhalom Derecske és Sáránd között.	
Irodalom, kutatottság:	2006 – Aranyos Annamária, helyszíni szemle. M. NEPPER – SŐREGI – ZOLTAI 1978, 15.	

Lelőhely azonosító (KÖH):	56. (61758)	
Település:	Derecske	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Köselypart	
Földrajzi leírás:	Sáránd és Derecske közigazgatási területének határán, a Kösely kanyargó medrének bal (déli) partján.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-342	
EOV koordináták:	x (É-D): 230360 y (K-Ny): 839462	
Helyrajzi számok:	092, 057/3, 057/2, 057/1	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	település	szarmata
	település	őskor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Sáránd és Derecske közigazgatási területének határán, a Kösely kanyargó medrének bal (déli) partján. Átnyúlik Sáránd határának DNy-i részére.	
Irodalom, kutatottság:	2008 – Dani János, terepbejárás.	

Lelőhely azonosító (KÖH):	16. (61746)	
Település:	Mikepércs	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Hosszú-dűlő	
Földrajzi leírás:	Mikepércs déli határában, a Kornyo-lapos és Vad-meggyes nevű vizes területek által körülzárt, kiszélesedő, magasabban fekvő felszínen.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232998 y (K-Ny): 840783	
Helyrajzi számok:	093/6, 038/1	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	település	újkőkorszak
	település	római császárkorszak (szarmata)
	település	középkorszak
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	Mikepércs déli határában, a Kornyo-lapos és Vad-meggyes nevű vizes területek által körülzárt, kiszélesedő, magasabban fekvő felszínen. Részben átnyúlik Sáránd közigazgatási területére.	
Irodalom, kutatottság:	2008 – Dani János, terepbejárás.	

Lelőhely azonosító (KÖH):	21. (61970)	
Település:	Mikepércs	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Városréti-legelő	
Földrajzi leírás:	A Városréti-legelő mélyebben fekvő, vizenyős területének ÉK-i szélén magasodó, szétszántott kurgántól É-ra, Ny-ra, a környező területből kissé kiemelkedő felszínen.	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 233415 y (K-Ny): 842038	
Helyrajzi számok:	096/35, 024/33, 024/12, 024/11, 024/10, 024/42, 024/3, 024/4, 024/5, 024/6, 024/41, 024/55	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	település	kora újkor
	település	római császárkor (szarmata)
A lelőhely intenzitása:	gyér	
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:	Feltáratlan. Veszélyeztetettség: talajművelés, erózió.	
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Nem védett.	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	A Városréti-legelő mélyebben fekvő, vizenyős területének ÉK-i szélén magasodó, szétszántott kurgántól É-ra, Ny-ra, a környező területből kissé kiemelkedő felszínen. A nagy területhez (400×150 m) képest elenyésző leletanyag a rossz megfigyelési viszonyoknak tulajdonítható.	
Irodalom, kutatottság:	2008 – Dani János, terepbejárás 2011 – Dani János, terepbejárás	

3.2.4. A régészeti kutatások összefoglalása

Jelen előzetes kockázatelemző hatástanulmány felhasználhatósága, éppen a terepbejárási munkák hiánya miatt, jelentősen korlátozott. Az itt részletesen leírt lelőhelyek a vizsgált terület összes létező régészeti lelőhelyének csak egy részét (legjobb esetben is maximum 15-20%-át) jelentik!

3.2.5. Műemlékek, műemléki védettség

A településen a Református templom rendelkezik műemléki védettséggel.

Lelőhely azonosító (KÖH):	10. (36494)	
Település:	Sáránd	
Dűlőnév:		
Lelőhely neve (esetleges variációk):	Református templom	
Földrajzi leírás:	A település belterületén	
Térkép vetülete:	EOV	
Térképlap száma:	69-413	
EOV koordináták:	x (É-D): 232393 y (K-Ny): 844861	
Helyrajzi számok:	154/2, 3, 4/2, 4/1, 1, 7/5, 12, 13, 14, 356	
Azonosított régészeti korszakok és jellegük:	templom	késő középkor
	templom	török kor
	temető	késő középkor
	temető	török kor
A lelőhely intenzitása:		
A lelőhely állapota az utolsó adatgyűjtéskor:		
Kapcsolódó lelőhelyek:		
Védettség:	Műemléki védelem alatt (törzsszám: 11270, KÖH azonosító: 12031)	
A lelőhely beruházás általi érintettsége (érintett, pufferzónában érintett, nem érintett):		
Rövid szöveges leírás:	A templomot a 13. század végi, 14. századi egyházi, valamint az 1572. évi török összeírások említik. A középkori templomot 1771-ben még „renoválták”, amíg lebontották, és 1866-ban romantikus stílusban újat emeltek.	
Irodalom, kutatottság:	MÓDY-NYAKAS-RÁCZ 2000	

4. Változtatási szándék leírása, a tervezett beavatkozás hatáselemzése, a hatást csökkentő megoldások számbavétele

4.1. Állapotfelmérés

A község határában lévő nyilvántartott régészeti lelőhelyek és az ún. régészeti érdekű területek nagyobb része teljes egészében mezőgazdasági művelés alatt áll (szántó). Egyes mezőgazdasággal összefüggő beruházásokhoz kötődő építkezések komolyan veszélyeztethetik a régészeti lelőhelyeket. Ennek különösen jó példái a halmok, melyeket a mezőgazdasági művelés és az erózió folyamatosan veszélyeztet újabb beruházások nélkül is. Számos halom ma már nem is látható a felszínen, a halmok köpenyét a művelés során elhordták, azok erodálódtak. Elképzelhető azonban, hogy az alaptermetkezéseik még ma is bolygatatlanok.

A lelőhelyjegyzékben szereplő lelőhelyek leírásában olvashatók az utolsó szemle során megfigyelt, azokat veszélyeztető tényezők.

4.2 A változtatási szándék és örökségvédelmi hatáselemzése

Általánosságban elmondható, hogy minden olyan esetben és területen, ahol valamilyen földmunkával járó beruházást terveznek, külön-külön szükséges megvizsgálni, hogy az adott területen van-e régészeti lelőhely és a lelőhelyet hogyan érinti a tervezett tevékenység.

Minden esetben igaz, hogy a humuszréteg vastagságát meghaladó földmunkák bolygathatják, illetve el is pusztíthatják a régészeti lelőhelyek érintett részeit, ilyen esetekben mindenképpen szükség van kisebb-nagyobb mértékű régészeti beavatkozásra.

A Megrendelő által rendelkezésre bocsátott fejlesztés terv alapján Sáránd belterülete négy, egymástól eltérő egységgel rendelkezik, amelyeket a fejlesztések és az örökségvédelmi szempontok különbözőképp érintenek (5. kép).

A Sáránd közigazgatási területén található fejlesztési zónákba jelenlegi ismereteink szerint a következő régészeti lelőhelyek találhatók. A történelmi településmagban Sáránd 10. - Református templom (36494) található, amely kiemelt műemléki védeltséget élvez, így ezen a területen a beruházások elkerülése javasolt.

Az 1.5-1.6-os fejlesztési zóna területén található a Sáránd 1. – Testhalmok lelőhely (25333), amely Ex lege védeltséget élvez, így itt nem javasolt a beruházás. Az 1.7-2.1-es fejlesztési zónában a Sáránd 23. – Testhalmok 2. (71267) lelőhely található, az itt tervezett városfejlesztési beruházások jellegétől függően megelőző feltárássra lehet szükség.

4.3. Örökségvédelmi ajánlások a hatáscsökkentésre

A régészeti lelőhelyek a hatályos magyar törvények értelmében általános védelmet élveznek.

Sáránd község közigazgatási határán belül létesítendő, a Kötv. 7. § 20. pontja alapján nagyberuházásnak minősülő földmunkával járó beavatkozás, fejlesztés, beruházás esetén a Kötv. 23/C. § 1. pontjának értelmében előzetes régészeti dokumentáció készítése szükséges. Nagyberuházásnak nem minősülő földmunkával járó beruházás esetén a Kötv. 85/A. § alapján – a beruházás rendelkezésre álló pontos terveivel összhangban – örökségvédelmi hatástanulmányt kell készíteni.

A további régészeti feladatellátás az adott szűkebb mikro régióra vonatkozó előzetes régészeti dokumentáció vagy örökségvédelmi hatástanulmány eredményeinek függvénye; a tervezett földmunkák mértékével összhangban kell meghatározni a további régészeti szakmunkák szükségességét.

A 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet 27. § (3) alapján a kivitelezés során a földmunkákkal érintett, és egyéb feltárási módszerekkel fel nem tárt területen régészeti megfigyelést kell biztosítani.

Ennek tervezése során, mind a beruházónak/kivitelezőnek, mind a régészeti megfigyelést végző szakembereknek, intézményeknek fel kell készülni a földmunkák során előkerülő régészeti jelenségek szakszerű feltárására, dokumentálására. Mindez jelentősen lassíthatja a kivitelezés ütemét, ugyanis a régészeti jelenségek feltárásának és teljes körű dokumentálásának befejezéséig az érintett helyszíneken a földmunkákat fel kell függeszteni.

Sáránd település közigazgatási határában számos olyan terület található, melyeken geográfiai szempontból régészeti lelőhely előkerülésére lehet számítani. Természetesen ez nem jelenti minden terület esetében azt, hogy biztosan eddig nem ismert régészeti lelőhely kerül elő rajtuk. A régészeti érdekű (potenciális lelőhelyeknek nevezhető) területek valós státuszát csakis terepbejárásokat is magába foglaló komplex vizsgálat határozhatja meg! Tekintettel arra, hogy ezekből a területekből (elsősorban dombok, magaspartok, hátak) viszonylag sok van és nem is mindegyik lehet ténylegesen régészeti lelőhely, nem volt értelme mindegyiket külön-külön elnevezni. Minden (100%-ban) ilyen területet kijelölésére és kiszűrésére pusztán térkép segítségével nincs lehetőség, előfordulhat az is, hogy olyan területe(ke)n kerülhet(nek) elő a későbbi kutatások során lelőhelyek, melyek nem kerültek jelenleg kijelölésre.

Jelen kockázatelemző hatástanulmányban szereplő, az eddig ismert (nyilvántartott) lelőhelyek esetében a javasolt hatáscsökkentő intézkedéseket összefoglalóan az alábbi táblázat tartalmazza.

5. Javasolt örökségvédelmi hatáscsökkentő intézkedések összegzése:

KÖH szám	Lelőhelynév	Lelőhely státusza	Javasolt hatáscsökkentés
Sáránd 1.	Testhalmok	Védett halom	Elkerülés
Sáránd 2.	Kornyó-halom	Védett halom.	Elkerülés!
Sáránd 3.	Lyukas-halom	Védett halom.	Elkerülés!
Sáránd 4.	Szabó-halom	Védett halom.	Elkerülés!
Sáránd 5.	Csuka-halom	Védett halom	Elkerülés!
Sáránd 6.	Lénárd-halom	Védett halom	Elkerülés!
Sáránd 7.	Szarka-halom	Védett halom.	Elkerülés!
Sáránd 8.	Tornyos-halom	Védett halom	Elkerülés!
Sáránd 9.	Locsogó	Gyér	Próbafeltárás
Sáránd 10.	Református templom	Intenzív. Védett műemlék	Elkerülés!
Sáránd 11.	Határ-halom	Védett halom	Elkerülés!
Sáránd 12.	Határ-halom 2.	Védett halom	Elkerülés!
Sáránd 13.	Diós-domb	Védett halom	Elkerülés!
Sáránd 14.	Diós-domb melletti halom	Védett halom	Elkerülés!
Sáránd 15.	Határ-halom 3.	Védett halom	Elkerülés!
Sáránd 16.	Juh-kút-dűlő	Intenzív	Megelőző feltárás
Sáránd 17.	Kis-Szilas	Intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 18.	Közép-dűlő	Intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 19.	Gyönyörű-lapos	Intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 20.	Köselypart	Intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 21.	Háromkúti-dűlő 1.	Intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 22.	Háromkúti-dűlő 2.	Kevésbé intenzív	Megelőző feltárás.
Sáránd 23.	Testhalmok 2.	Intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 24.	Vén-kert-dűlő, Hűtőház mellett	Gyér	Próbafeltárás.
Sáránd 25.	Háromkúti-dűlő, Nagy-tanya	Intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 26.	Baksa-dűlő 1.	Közepesen intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 27.	Baksa-dűlő 2.	Közepesen intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 28.	Káposztás-kert	Közepesen intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 29.	Pércsi-határ 1.	Közepesen intenzív	Megelőző feltárás.
Sáránd 30.	Pércsi-határ 2.	Közepesen intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 31.	Pércsi-határ 3.	Közepesen intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 32.	Háromkúti-dűlő 3.	Közepesen intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 33.	Háromkúti-dűlő 4.	Közepesen intenzív.	Megelőző feltárás.
Sáránd 34.	Háromkúti-dűlő halma	Védett halom	Elkerülés!
Sáránd 35.	Locsogó 2.	Közepesen intenzív	Megelőző feltárás
Sáránd (40905)	Azonosítatlan 1.	Gyér	Próbafeltárás.

Sáránd (40906)	Azonosítatlan 2. Bekötő út	Gyér	Próbafeltárás.
Derecske 8.	Baksa-halom	Közepesen intenzív.	Megelőző feltárás.
Derecske 56.	Köselypart	Közepesen intenzív	Megelőző feltárás.
Mikepércs 16.	Hosszú-dűlő	Intenzív.	Megelőző feltárás.
Mikepércs 21.	Városréti-legelő	Gyér.	Próbafeltárás.

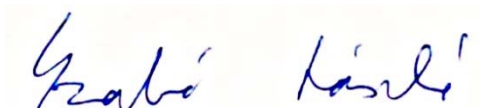
5.1 Összefoglalás

Ez az előzetes kockázatelemző hatástanulmány jelen formájában mindössze elsődleges tájékozódásra használható, ugyanis egyrészt a munkarészek között nem szerepelt sem a terepbejárás, sem légi- vagy űrfelvételek elemzése, másrészt az eddig nyilvántartott (ismert) lelőhelyek rögzítésével egy pillanatnyi állapotot rögzít, mely Sáránd határának összes régészeti lelőhelyéhez képest csak bizonyos százalékot tartalmaz. Ez a munka nem mentesíti a beruházókat a régészeti szempontból ismeretlen részeken tervezett beruházások (aktuális fejlesztések) területének - terepbejárásokat is magában foglaló - örökségvédelmi (régészeti) szempontú vizsgálata alól!

6. Nyilatkozat

Alulírott **Szabó László**, régész, nyilatkozom, hogy a 439/2013 (XI. 20.) Kormányrendelet 17. § értelmében rendelkezem az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítéséhez szükséges jogosultsággal és az adott szakterületen felsőfokú szakirányú végzettséggel.

Régész diplomám száma: 953/2003 SZTE-BTK

Szabó László

Alulírott **Szeverényi Vajk**, régész, nyilatkozom, hogy a 2001. évi LXIV. törvényben foglalt előírásnak megfelelően rendelkezem régész szakirányú felsőfokú végzettséggel.

Régész diplomám száma: 1484/2000 ELTE

Szeverényi Vajk

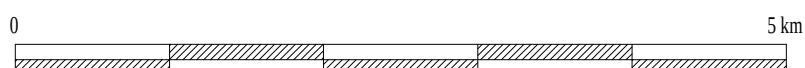
Az általam ellenjegyzett örökségvédelmi hatástanulmány az örökségvédelmi jogszabályokkal és a hatósági előírásokkal összhangban készült, a tanulmányban szereplő javaslatok a hatályos szakmai normatíváknak és előírásoknak megfelelnek.

Debrecen, 2017. július 26.

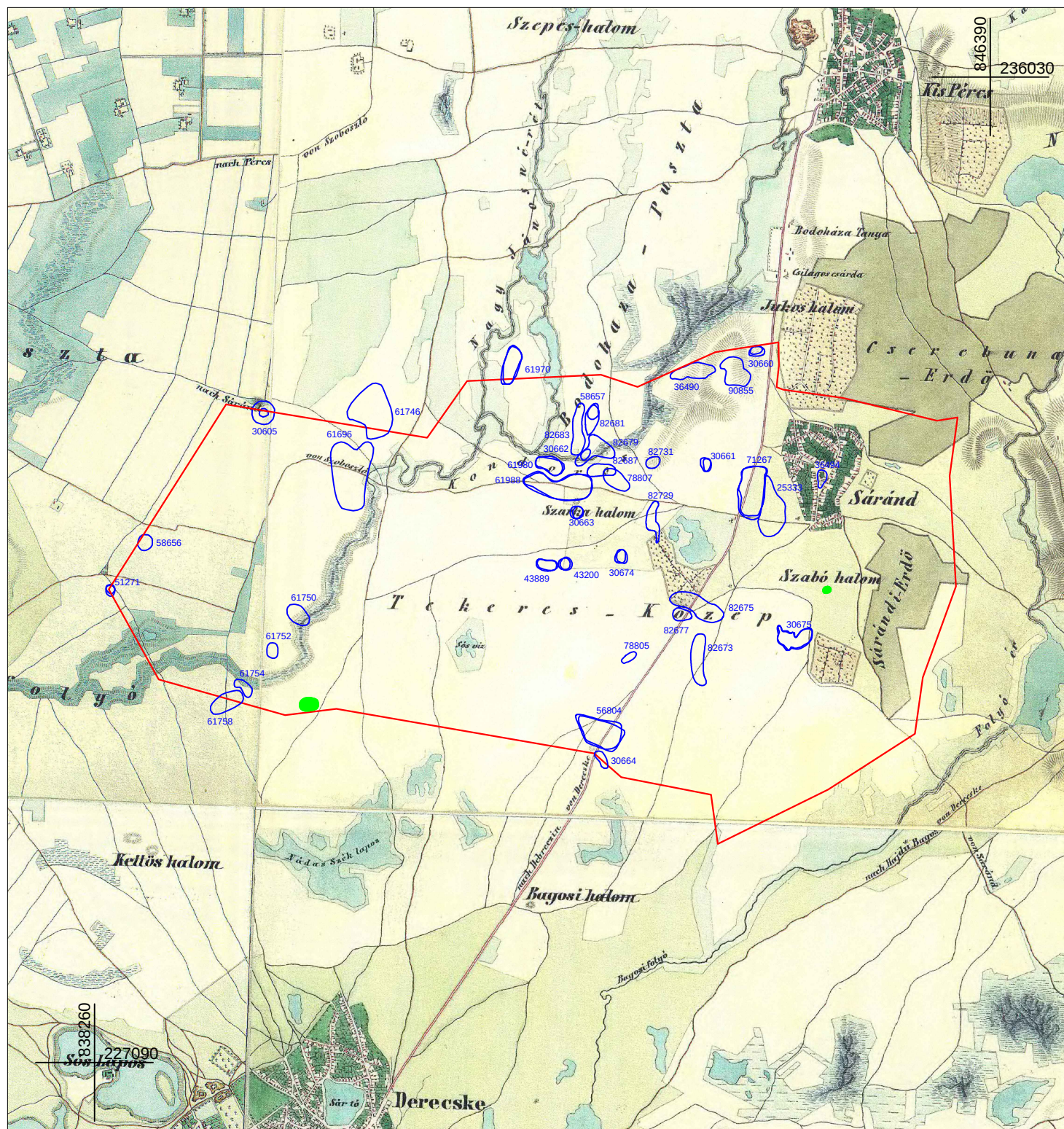
IRODALOM

- DANI – HORVÁTH 2012 Dani J. – Horváth T.: Óskori kurgánok a Magyar Alföldön. A Gödörsíros (Jamnaja) entitás magyarországi kutatása az elmúlt 30 év során. Áttekintés és revízió. Budapest 2012.
- DM Régészeti Adatára A Déri Múzeum Régészeti Adattára
- ECSEDY 1979 Ecsedy, I.: The People of the Pit-Grave Kurgans in Eastern Hungary. Budapest 1979.
- KÖH Adattára Hajdú-Bihari Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatala Hatósági Főosztály Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály
- MAROSI – SOMOGYI 1990 Marosi S. – Somogyi S. (szerk.): Magyarországi kistájainak katasztere I-II. Budapest 1990.
- MAROSI – SZILÁRD 1969 Marosi S. – Szilárd J. (szerk.): A tiszai Alföld. Magyarország tájföldrajza 2. Budapest 1969.
- SZ. MÁTHÉ 1975 Sz. Máthé M.: Hajdúszoboszló területének történeti képe a XI. századig. In: Hajdúszoboszló monográfiája. Szerk.: Dankó I. Hajdúszoboszló, 53-70.
- MÁLNÁSI 1928 Málnási Ödön: Feltárássra váró templomok Hajdúszoboszló környékén. História I (1928) 9-10.

- MÓDY – NYAKAS – RÁCZ 2000 Módy Gy. – Nyakas M. – Rác Z.: A megye településeinek története és épített emlékei. In: Hajdú-Bihar évszázadai. Szerk.: Angyal L.A. Debrecen, 2000, 199-472.
- M. NEPPER – SŐREGI – ZOLTAI 1978 M. Nepper I. - Sőregi J. - Zoltai L.: Hajdú-Bihar megye halomkatasztere I. Bihar.
- M. NEPPER – SŐREGI – ZOLTAI 1981 M. Nepper I. - Sőregi J. - Zoltai L.: Hajdú-Bihar megye halomkatasztere II. Hajdúság. DMÉ 1985., Hajdúböszörmény, 1981, 91-129.
- ZOLTAI 1928 Zoltai L.: Jelentés Debreczen sz. kir város múzeumának 1927. évi működéséről és állapotáról. DMJ 1928 7-15.
- ZOLTAI 1928b Zoltai L.: Volt-e Keserű nevű falu Szabolcs megye hajdani területén. História I (1928) 1-2.

Sáránd

 Regisztrált régészeti lelőhelyek

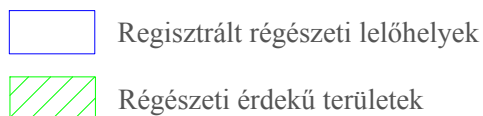

 Régészeti érdekű területek

Lépték: M = 1:50000
 2. katonai felmérés

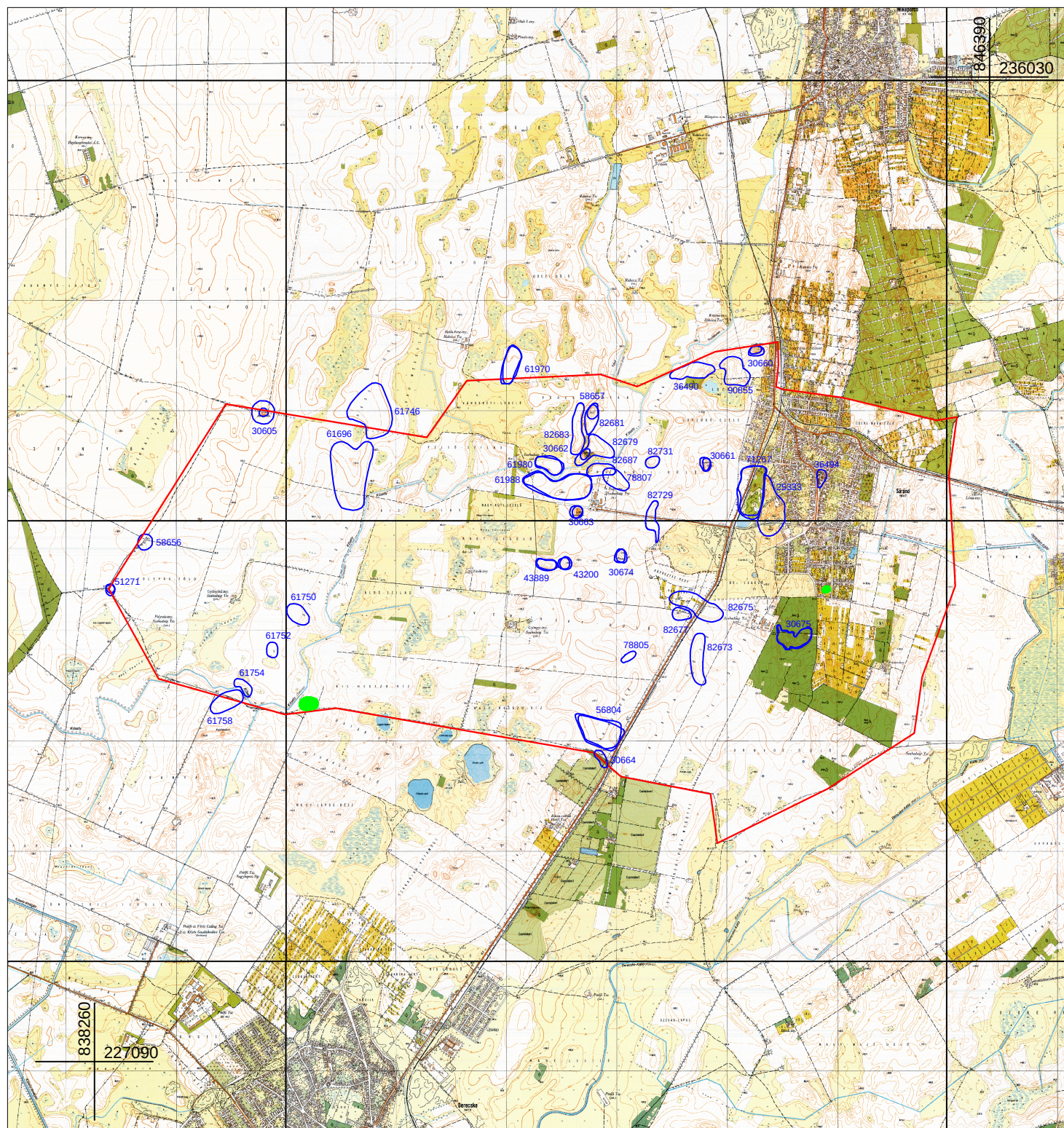

HAJDÚ-BIHAR MEGYE
DÉRI MÚZEUM

Sáránd

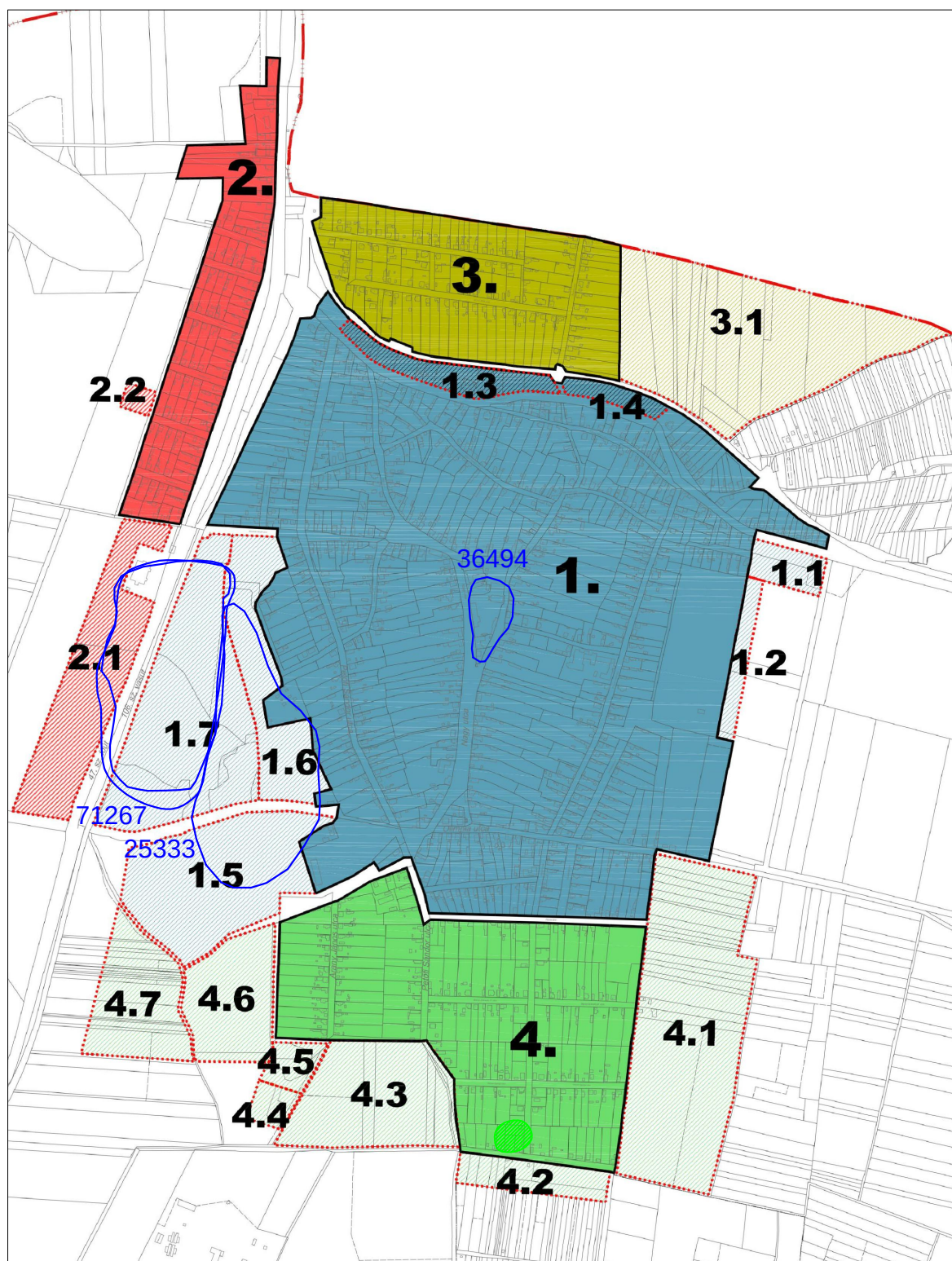

 Regisztrált régészeti lelőhelyek

 Régészeti érdekű területek

Lépték: M = 1:50000
 EOY térképlapok

 Regisztrált régészeti lelőhelyek

 Régészeti érdekű területek

Lépték: M = 1:12000

